

Sorkan, Haapasaaren ja Taipalmaan kylien rakennusinventointi 2014

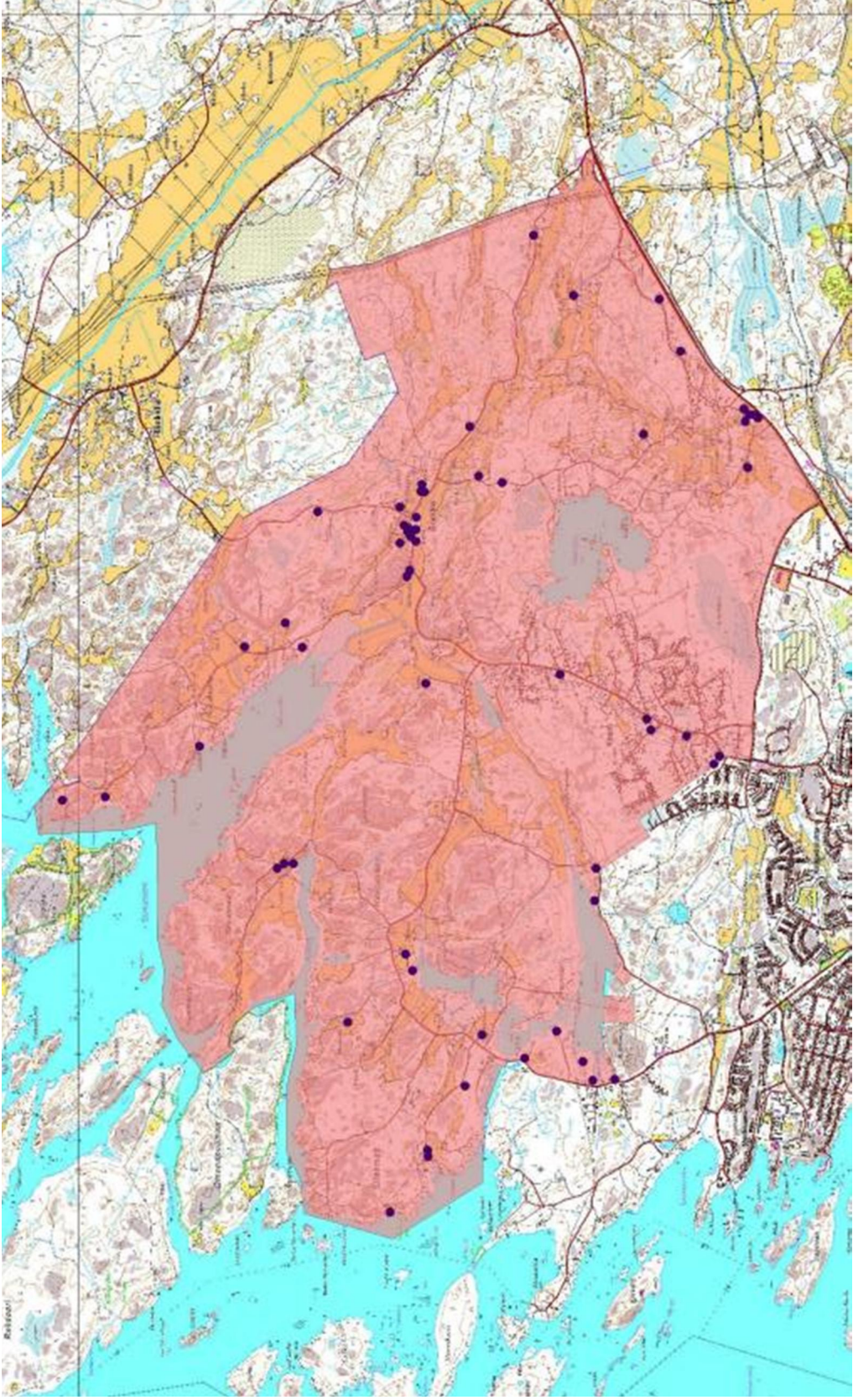
Olli Joukio 2014/2015

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

 Rauma

 Satakunnan Museo

Inventointialue sekä inventoidut kohteet.

Inventointityön vaiheiden kuvaus

Vuosina 1986-88 toteutettiin Sorkan alueella rakennusinventointi silloisen maalaiskunnan toimesta. Työn toteutti Minna Heljala. Tämän inventoinnin tiedot oli jo aiemmin viety Satakunnan Museon ylläpitämään Pakki-sovellukseen taustatiedoiksi.

Vuonna 2012 Rauman alueella toteutettiin asemakaavoitetun alueen ulkopuolella kulttuuriympäristöselvitys, jota hyödynnettiin myös tässä tutkimuksessa taustamateriaalina. Kulttuuriympäristöselvityksen yhteydessä oli käyty läpi muun muassa alueen historiallinen kartta-aineisto. Tuolloin oli selvitetty muun muassa alueen historiallisten kylätonttien sijainti sekä historialliset viljelyalueet sekä tielinjaukset, joihin ei tässä raportissa ole tarvetta tarkemmin enää puuttua.

Ennen kenttätöiden aloittamista käytiin läpi vanhojen inventointien lisäksi Satakunnan Museon inventointialuetta koskeva historiallinen valokuvamateriaali. Inventoinnin alussa syksyllä 2013 kaikki alueen kiinteistöt tarkastettiin pintapuolisesti kentällä. Syksyllä 2013 sekä talven 2013-14 aikana kulttuurihistoriallisesti merkittävimmissä kohteissa tehtiin tarkempi inventointi. Kesäkuussa 2015 inventointia täydennettiin Lahden kylän alueella Nurmenlahden ympäristössä, jossa inventoitiin seitsemän kohdetta.

Asukkaita informoitiin etukäteen postitse, useimmiten inventointia edeltävällä viikolla, paitsi niissä harvoissa tapauksissa, joissa omistajien yhteystietoja ei saatu selville. Nämä kohteet inventoitiin tästä huolimatta.

Asukkaita haastateltiin, mikäli he olivat inventointihetkellä paikalla tai he ottivat itse yhteyttä. Kenttätyöt toteutettiin virka-aikaan, joten useassa kohteessa asukkaita ei tavattu. Alueella inventoitiin kaikkiaan 50 kohdetta.

Sisätiloja inventoitiin pääpiirteisesti, mikäli asukkaita oli paikalla.

Sisätiloja myös kuvattiin asukkaiden luvalla siinä tapauksessa, mikäli rakennuksessa oli tallella esimerkiksi alkuperäisiä tai iäkkäitä pintoja, ovia ja kiinteää kalustusta. Joidenkin kohteiden yhteydessä omistajat antoivat vanhoja valokuvia sekä rakennuksia koskevia rakennuspiirustuksia kopioitavaksi tai kuvattavaksi. Alkuperäisiä rakennuspiirustuksia ei ollut juurikaan saatavilla, koska Suomen kunnista suurimmalla osalla rakennuslupakäytäntö ja siten myös arkisto ajoittuu vasta toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan.

Kenttätöiden jälkeen kaikkien inventoitujen kohteiden tiedot sekä valokuvat vietiin Satakunnan Museon ylläpitämään Pakki-tietokantaan.

Kohteiden valintaperusteet

Vuonna 1986–88 toteutettu inventointi Sorkan alueella oli kohteiden valinnan osalta kattava, mutta silloisen tutkimuksen tuloksia ei voida enää pitää kaavoitustyötä ajatellen ajantasaisena. Nyt valmistunutta inventointia voidaan pitää Sorkan alueen osalta osittain vanhan inventoinnin päivityksenä. Haapasaaren ja Taipalmaan kylistä sekä tässä inventoinnissa mukana olleesta Uotilan kylään kuuluvalta alueelta ei ole aikaisempaa inventointimateriaalia.

Selvitykseen otettiin mukaan pääasiassa sellaiset kiinteistöt, joiden päärakennus tai sellaiseksi katsottava oli valmistunut ennen vuotta 1945. Sorkan kylän osalta kaikki aikamääreeseen sopineet 1980-luvulla inventoinnissa mukana olleet kohteet tarkastettiin kentällä. Joitakin 1980-luvulla mukana olleita kohteita oli kokonaan hävinnyt tai niissä oli toteutettu viimeisen 25 vuoden aikana niin mittavia muutoksia, että ne jätettiin inventoinnin ulkopuolelle. Joitakin sellaisia kohteita, jotka olivat syystä tai toisesta jääneet vanhan selvityksen ulkopuolelle, otettiin puolestaan mukaan tähän tutkimukseen.

Kohteiden lopullisen valinnan pääkriteerinä oli hyvä säilyneisyys, ts. alkuperäinen rakennusajankohta oli havaittavissa tai muutokset olivat iäkkäitä ja kerroksellisuus oli näkyvissä. Kaikkia ennen vuotta 1945 valmistuneita kohteita ei kuitenkaan inventoitu, vaan mikäli kohteen rakennuksia oli merkittävästi uusittu, lisärakennettu tai muuten runsaasti muuteltu, eikä niillä katsottu olevan erityistä rakennushistoriallista tai maisemallista merkitystä, jätettiin ne yleensä inventoinnin ulkopuolelle. Poikkeuksena inventointialueella olivat sellaiset kohteet, jotka ovat esimerkiksi osana arvokasta aluekokonaisuutta.

Ajallisena rajauksena ennen vuotta 1945 rakennetut rakennukset on pyritty inventoimaan aivan joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta.

Tätä uudempaa rakennuskantaa ei ole inventoitu kuin niissä tapauksissa, että rakennus on osa pihapiiriä. Mikäli inventointiin on otettu mukaan piakkoin sodan jälkeen rakennettuja kohteita, edustavat nämä ulkoisesti varhaisempaa 1930–40-luvun rakennustyyliä.

Kaikkien rakennusten kohdalla kriteerinä pidettiin kohtuullisen alkuperäistä asua. Mikäli muutoksia oli paljon, kohde jätettiin inventoinnin ulkopuolelle. Vanhiman rakennuskannan kohdalla valintakriteerit olivat kuitenkin väljemmät ja maisemallinen sekä mahdollisesti historiallinen merkitys vaikutti valintaan.

Kohteiden arvottaminen

Suomessa rakennettu kulttuuriympäristö jaetaan yleensä kolmeen arvoluokkaan:

Valtakunnallisesti arvokas
Maakunnallisesti arvokas
Paikallisesti arvokas

Sorkan kylätontin ympäristö kuuluu Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin. Nykyinen alue-rajaus noudattaa vuoden 2009 tarkistusinventointia. Aiempi, huomattavasti laajempi RKY-alue nähdään nykyään maakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä.

Tämän tutkimuksen yhteydessä sekä Sorkasta että Haapasaaren alueelta ehdotetaan lisäksi kahta kulttuuriympäristöä paikallisesti merkittäviksi. Tarkemmat arvoaluerajaukset ovat esitetty tässä raportissa jäljempänä kylittäin.

Sorkan, Taipalmaan ja Haapasaaren rakennusinventointikohteet luokiteltiin kaavoitusta varten kenttätöiden päätyttyä huhtikuussa 2014. Luokitteluun osallistivat työn tehnyt projektitutkija Olli Joukio sekä Satakunnan Museon rakennustutkija Liisa Nummelin.

Luokittelussa on käytetty Satakunnan Museon soveltamaa mallia. Kohteet on jaettu A-, B- ja C-luokkiin pääasiassa niiden rakennushistoriallisten, historiallisten ja maisemallisten arvojen sekä säilyneisyyden perusteella. Kohdeluokista seuraavat myös suojelusuositukset.

Rakennushistorialliset arvot liittyvät kohteen rakentumisen historiaan (suunnitteluun, muutostöihin) sekä osaltaan myös kohteen arkkitehtuuriin. Historialliset arvot kertovat siitä, miten kohde tuo esille alueensa historiaa.

Historialliset arvot ovat määritelty tarkemmin kohteittain ja voivat liittyä muun muassa elinkeino- ja sivistyshistoriaan. Maisemalliset arvot liittyvät kohteen sijoittumiseen ympäristöönsä.

Arvotuksen ohella kohteet on luokiteltu kolmeen luokkaan, joihin liittyvät suluissa mainitut suositukset:

A: Suojeltava kohde (kohde- ja aluemerkinä)

B: Lievemmin suojeltava kohde (aluemerkinä)

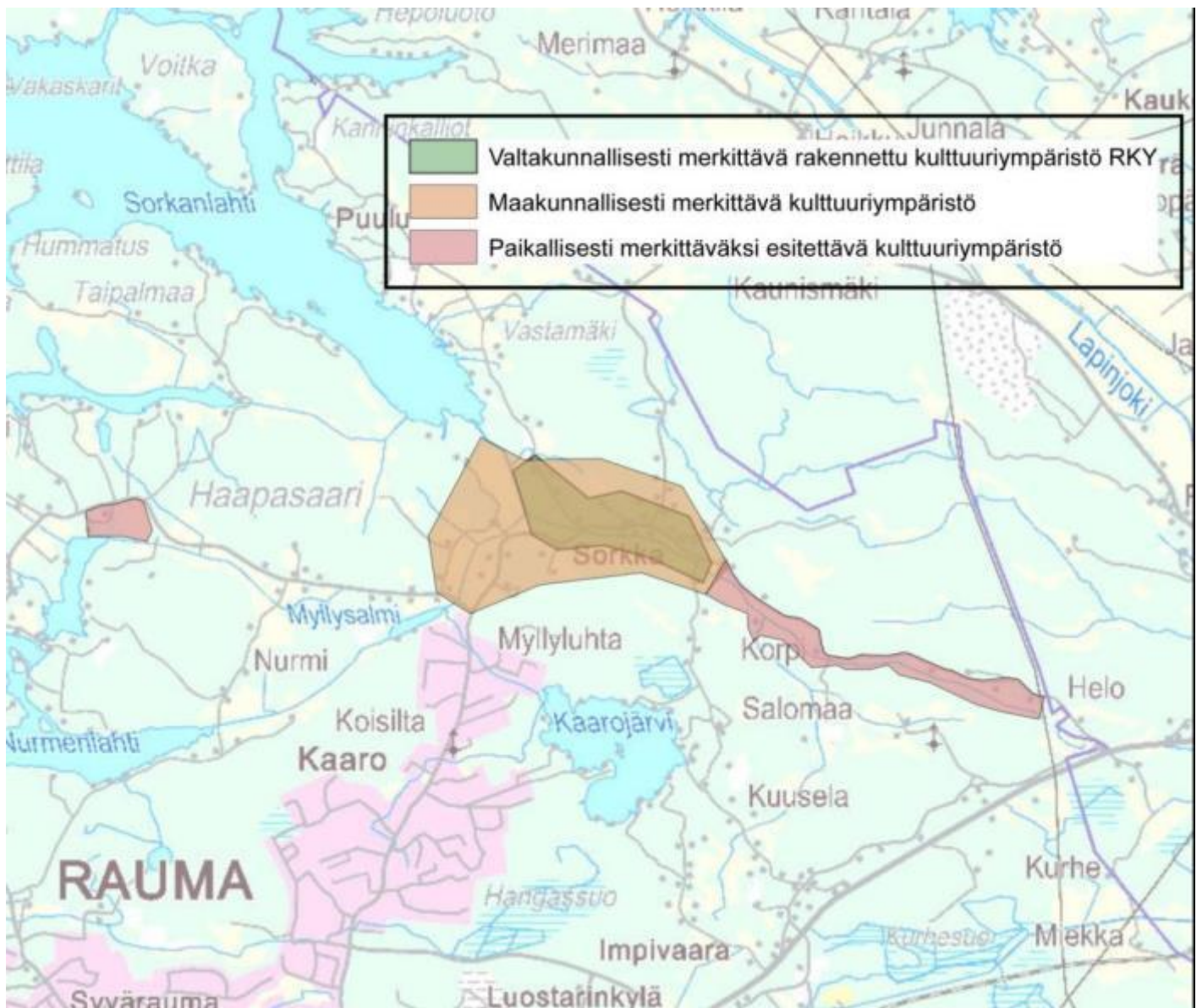
C: Kohde voidaan jättää suojelun ulkopuolelle

Pakki-sovelluksen Arviointi-kohdassa todetaan kunkin kohteen suojelutavoitteet, arvot sekä arvoluokitus. Kaavallinen suojelu ja siihen liittyvä intressivertailu jää varsinaiseen kaavoitustyöhön ja päätöksentekoon. Silti on huomattava, että vaikkakin C-luokituksen kohdalla todetaan, että kohde voidaan jättää suojelun ulkopuolelle, ei luokitus silti tarkoita, että kohde on kulttuurihistoriallisesti arvoton. Kohde voi silti olla maisemallisesti tai muuten kulttuurihistoriallisesti tärkeä, mutta ei niin merkittävässä määrin, että kaavallinen suojelu olisi perusteltua.

Kohteiden luokittelun tarkoitus on toisaalta jäsentää inventointikohteiden keskinäisiä suhteita ja toisaalta ilmentää niiden merkitystä inventointialueen sisällä. A-kohteet suositellaan suojeltaviksi sekä kohde- että aluemerkinä (kohteen suojeltavat rakennukset mainittu erikseen) ja B-kohteet aluemerkinä.

Tässä raportissa on esitetty A- ja B-arvoluokan kohteista esitetty lyhyehkö kuvaus sekä arviointiteksti valokuvan sekä karttaotteen lisäksi. Täydellisemmät inventointitiedot (myös C-arvoluokan kohteista) ovat Pakki-tietokannassa.

Arvoalueet

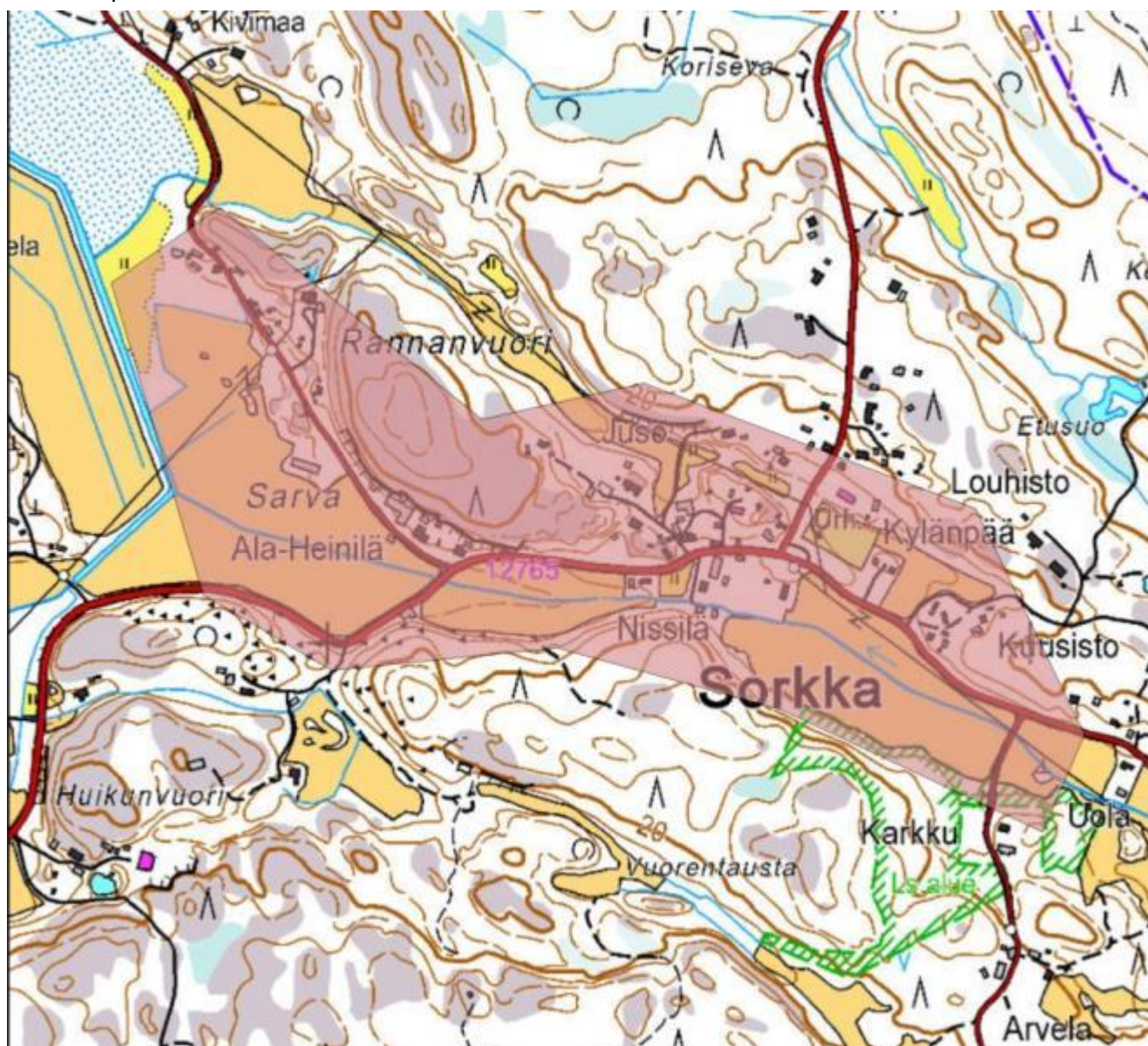
Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

Museoviraston vuonna 2009 toteuttaman valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen tarkistetun inventoinnin Sorkkan kylää koskeva kuvaus:

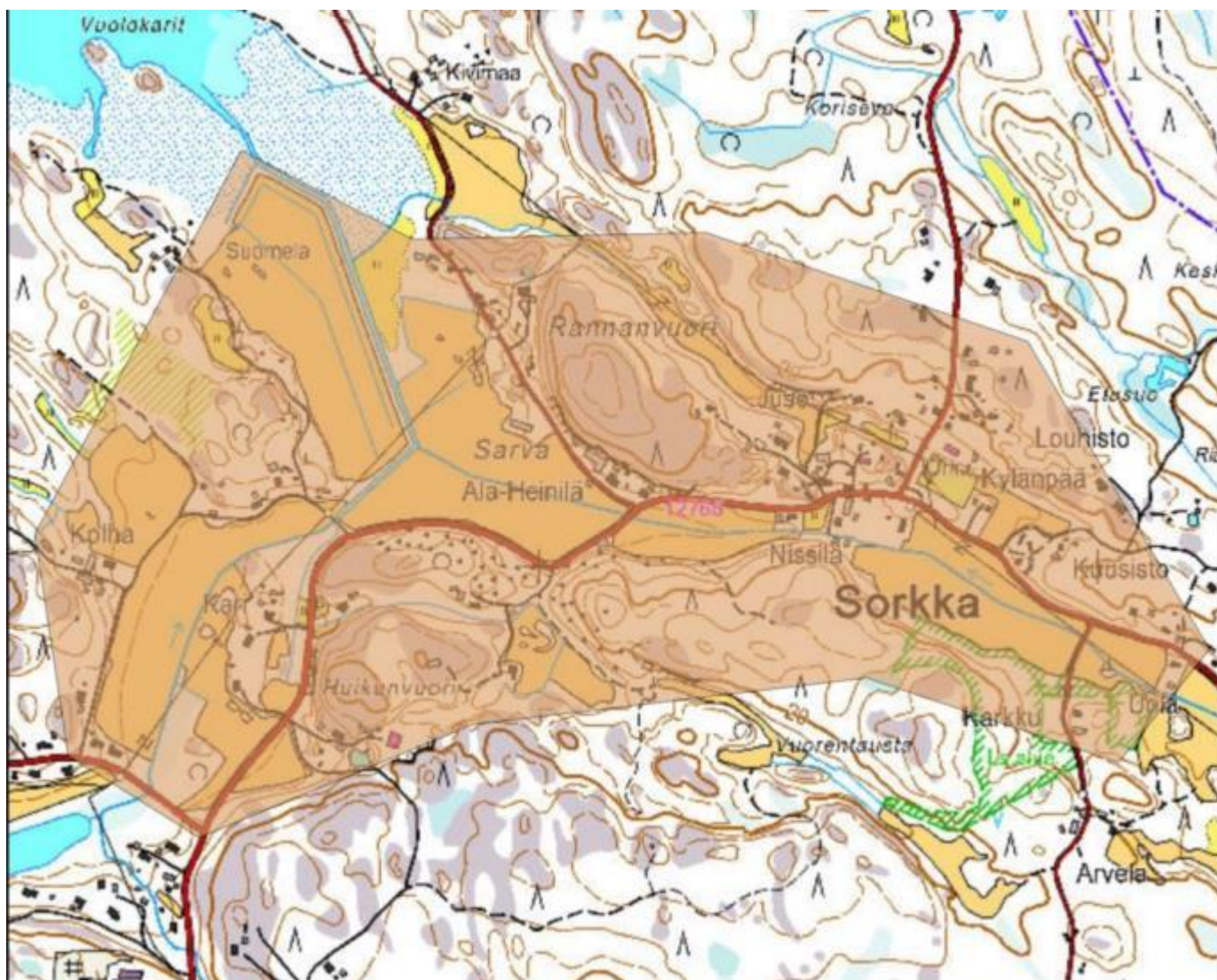
Sorkkan kylä edustaa Satakunnan rannikolle varhaiskeskiajalla muodostunutta asutusta. Rakennuskanta muodostaa yhtenäisen ja tiiviin kokonaisuuden alavien peltojen ja jyrkästi nousevien kallioiden taitekohdalla.

Kylä sijaitsee Sorkkanperän lahteen laskevan Hiuknummenojan ja Raumalle vievän vanhan maantien varrella. Kylän peltomaisema muodostaa kapean vyöhykkeen suurien kalliomäkien välissä, Hiuknummenojan varrella.

Kuusiston, Kylänpään, Nissilän, Juson ja Ala-Heinilän tiloilla on säilynyt perinteistä rakennuskantaa, joka muodostaa rakennustavaltaan yhtenäisen ja tiiviin kokonaisuuden. Rakennuksia on myöhemmin laajennettu. Sosiaalista kerrostumaa kyläasutukseen tuovat huvilan-mallinen Alppirinne ja Mäkilän ja Tuomolan mäkitupa-asumukset.

Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö

Sorkan nykyinen maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, joka ulottuu osittain Haapasaaren puolelle. Aluerajaus noudattaa entistä RKY-alueen rajausta vuodesta 1993.

Paikallisesti arvokkaiksi esitettävät kulttuuriympäristöt

Kapea ja pitkä laaksoalue Sorkanmaantien varressa on ollut viljelykäytössä jo satoja vuosia ja on maisemallisesti erittäin merkittävä. Myös Sorkanmaantien linjaus on säilynyt viimeistään 1800-luvulta.

Sorkka

Kylän historiaa

Sorkan kylä on yksi Rauman ympäristön vanhimpia ja perustettu mitä ilmeisimmin jo ennen vuotta 1300. Ensimmäinen kirjallinen maininta kylästä on vuodelta 1514. Vuonna 1571 kylässä oli tiettävästi 12 taloa. Kylä perustettiin alun perin meren rantaan, mutta maankohoamisen seurauksena kylätontti on jäänyt sisämaahan.

Maanmittari Isak Tillberg aloitti kartoituksen Sorkan ja Lapijoen (Eurajoen) puolella sijaitsevan Hankkilan kylän muodostamassa jakokunnassa vuonna 1783. Rauman pitäjälle poikkeuksellisesti, saatiin isojakoa tällä alueella suoritettua suhteellisen lyhyessä ajassa ja se valmistui jo vuonna 1787.

Sorkassa oli isojaon aikoihin kaikkiaan kahdeksan taloa, jotka olivat yhtä suuria ja käsittäneet kaikki puoli manttaalia 1600-luvulta lähtien. Tämän mukaan toimitettiin myös isojakoa. Talot olivat Arvela, Nissilä, Heinilä, Antikkala, Juso, Prami, Kylänpää ja Karkku.

Sorkan varsinainen kylätontti on sijainnut nykyisellä paikallaan jo 1500-luvulla. Isojaon aikana talot sijaitsivat nauhamaisessa rivissä Sorkan maantien eteläpuolella nykyisen Nissilän talon kohdalla Hiuknumenojan ja tien väliin jäävällä alueella.

Sorkan kylä paloi vuonna 1846 ja tämä mahdollisesti vauhditti vanhan kylätontin hajomista ja kantatilojen siirtämistä kauemmaksi.

Vastaava kehitys olisi tapahtunut 1800-luvun aikana hyvin suurella todennäköisyydellä myös ilman tulipaloa. Palo ei autioittanut kylätonttia, mutta kantatiloista ainoastaan Nissilän talo on säilynyt edelleen samalla paikalla.

Palo sai alkunsa Kylänpään tilan tontilta. Kylänpään pihapiiri rakennettiin uudelleen 1800-luvun puolivälissä, mutta purettiin kokonaisuudessaan 1960-luvulla. Tontilla on nykyään 1980-luvulla vanhaan tyyliin toteutettu asuinrakennus.

Juson talo sijaitsee nykyään Sorkan maantien ja vanhan kylätontin pohjoispuolella. Pramin rakennukset siirrettiin kylätontista itään Sorkan maantien varrelle. Jaetun Heinilän (nyk. jäljellä Ala-Heinilä) rakennukset siirrettiin Sorkan maantien ja Puuluntien risteykseen. Antikkalan talon rakennukset rakennettiin palon jälkeen uudelleen Sorkantien pohjoispuolelle aivan nykyisen Juson viereen. Arvelan ja Karkun rakennukset siirrettiin kylätontista koilliseen Taka-alhontien varteen.

Sorkan pienimuotoiset sekä rikkonaiset viljelyalueet sijoittuivat melko laajalle alueelle kylätontin länsi- ja itäpuolelle. Tähän vaikutti varmasti seudun erittäin mäkinen ja kalliainen maasto. Sorkan kylätien varrella nykyään näkyvät viljely-alueet ovat vastaat kuin vuoden 1787 isojakokartassa. Vielä tuolloin merenlahti ulottui huomattavasti lähemmäksi kylätonttia kuin nykyään.

Vuoden 1904 venäläisen topografikartan mukaan kylän rakennuskanta sijoittui edelleen pääosin kylätontin ympäristöön. Joitakin rakennuksia, kuten edellä mainitut Arvela ja Karkku, sijaitsi myös Taka-alhontien varressa. Puulunkulman sekä nykyisen valtatie 8:n suunnassa rakennuskantaa oli ainoastaan nimeksi. Sorkan kylä näyttääkin rakentuneen vanhan kylätontin ulkopuolella nykyiseen tyyliinsä, jossa rakennukset sijoittuvat nauhamaisesti teiden varsille, vasta 1900-luvun alkupuolelta lähtien. Kaaron alueella asutusta syntyi hiljalleen pääosin vasta 1900-luvun alkupuolella. Jälleenrakennuskaudella Kaaron alueen rakennuskanta kasvoi huomattavasti ja tämä ajallinen kerrostuma on alueella edelleen huomattava.

Sorkan vanhalla kylätontilla talot sijaitsivat rivissä, kun taas palon jälkeen 1800–1900-luvuilla varsinainen kylätontti sai ryhmäkylämäisen ulkoilmeen. Sorkan kylän muotoutuminen poikkeaa hieman Rauman muiden kylän kehityksestä.

Nykytila

Rakennuskanta on iältään kirjavaa, mutta seassa on erittäin hyvin säilyneitä vanhoja tiloja sekä iäkkäitä, maisemallisesti merkittäviä talousrakennuksia. Kylä on säilyttänyt hyvin perinteisen maaseutukylän luonteensa ja esimerkiksi 1950–1970-lukujen tyyppillinen kehitys ei ole päässyt muokkaamaan kyläraitin ilmettä. Tähän vaikuttaa varmastikin kaupungin läheisyys. Myös tielinjaukset ovat säilyneet hyvin. Kylätontilta Rauman suuntaan tie on päällystetty, mutta valtatie 8:n suuntaan edelleen päällystämätön.

Tiheään rakennettu taajamatyyppinen Kaaron alue poikkeaa huomattavasti maaseutumaisesta kylätontista. Kaaron rakennuskanta on iältään erittäin kirjavaa. Iäkäämpi rakennuskanta on myös kokenut erittäin mittavia muutoksia.

Sorkan historiallinen kylätontti on itsessään säilynyt pääosin hyvin ja sen rakennukset ovat hyvin hoidettuja. Vanhoista kantatiloista kylätontilla sijaitsevat edelleen Nissilän talon rakennuksia sekä Juson vuonna 1890 valmistunut päärakennus. Juson vieressä aivan Sorkantien varressa sijaitsee puolestaan Antikkalan kyläkuvan kannalta merkittävä päärakennus, joka on valmistunut 1800-luvun loppupuolella. Sorkantien eteläpuolella Nissilän rakennukset ovat kokeneet jonkin verran muutoksia, mutta varsinkin 1800-luvun lopulla valmistuneella kiviinavetalla on erittäin suuri merkitys kylänraitin miljööseen. Kylätontin länsilaidalla näkyvällä paikalla Sorkan maantien ja Puuluntien risteyksessä sijaitsee Heinilän tilan rakennuksia, jotka ovat kokeneet muutoksia, mutta ovat edelleen maisemallisesti merkittäviä. Aivan tien risteyksessä sijaitsee 1900-luvun alussa valmistunut Alppirinteen erittäin koristeellinen kaupunkimaista rakentamista edustava uusrenessanssityylinen asuinrakennus.

Kylätontin pohjoispuolella mäen päällä sijaitsee Sorkan entinen alakoulu, joka aloitti toimintansa 1880-luvun lopulla. Rakennus on kokenut joitakin muutoksia vuosikymmenten saatossa. Sohantien varrella, näkyvällä paikalla sijaitsee puolestaan Sorkan entinen yläkansakoulurakennus, jonka nykyinen ulkoasu on säilynyt pääosin vuoden 1917 muutosasussa.

Vaikka kylätontin rakennuskanta onkin kokenut muutoksia, on kokonaisuus edelleen merkittävä. Sohantien varrelle on syntynyt jonkin verran asutusta 1900-luvun alkupuolella sekä sen jälkeen, mutta rakennuskanta harvenee melko nopeasti pohjoiseen kuljettaessa.

Rakennuskanta harvenee myös valtatie 8:n suuntaan kuljettaessa. Pramin julkisivultaan hyvin säilyneen vuonna 1915 valmistuneen päärakennuksen lisäksi Sorkan maantien itäpäässä on joitakin maisemallisesti merkittäviä talousrakennuksia aivan tien varressa. Puuluntien varren rakennuskanta on puolestaan sekoitus vanhempaa ja pienimuotoisempaa, suurelta osin muutettua rakennuskantaa sekä myös uudempaa omakotitalorakentamista. Rannikolla rakennuskanta koostuu pääosin kesäasunnoista. Sorkan maantieltä etelään johtavan Taka-alhontien varren rakennuskanta on pääasiassa uudempaa.

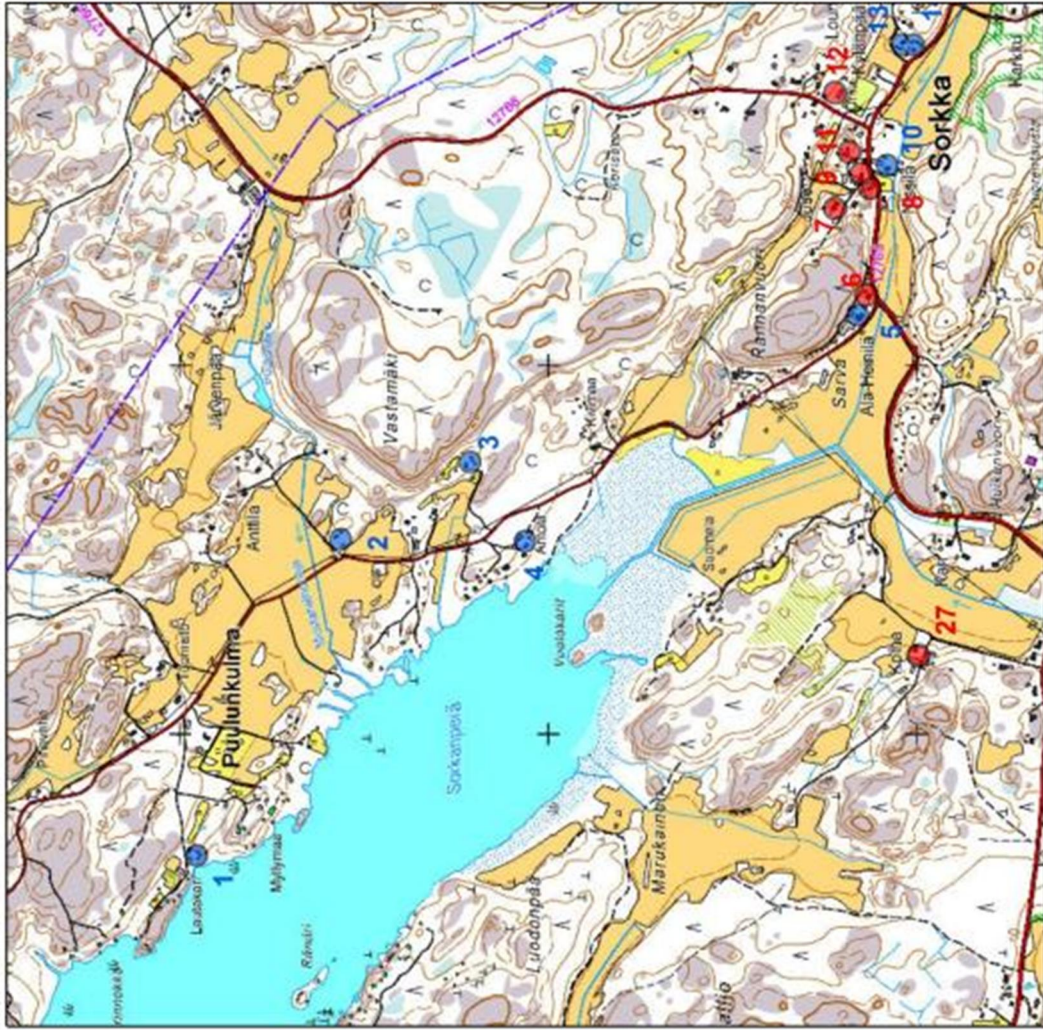
Kaarojärven ranta-alue käsittää suurimaksi osaksi kesäasuntoja. Inventointialue ulottui eteläosassa osittain myös Uotilan alueelle. Valtatie 8:n suuntaisesti osittain kulkevan Kolhantien varrella on hyvin säilynyt Kolhan tilan rakennusryhmä. Kolhantie, joka osittain seuraa historiallisen Pohjanlahden rantatien linjausta, jatkuu itään Tiilivuorentienä, jonka varren rakennuskanta on suurelta osin 1900-luvun alkupuolen sekä jälleenrakennuskauden rakennuksia.

läkkäämmät rakennukset ovat kokeneet melko mittavia muutoksia, mutta ne muodostavat edelleen maisemallisen kokonaisuuden Valtatie 8:n varren maisemaan.

Sorkanmaantie, joka lähtee nykyiseltä valtatie 8:lta länteen ja jatkuu Sorkan kylätontin läpi kohti Kaaroa ja Rauman keskustaa, on säilynyt linjaukseltaan erittäin hyvin viimeistään 1800-luvulta.

Kylätontilta etelään lähtevä Taka-alhontie sekä pohjoiseen yläkoulun ohi kulkeva Sohantie ovat säilyneet linjauksiltaan 1800-luvulta. Sorkan maantien lisäksi kylän itäosissa kulkeva Tiilimäentien linjaus on merkittävä, koska se kuuluu historialliseen Pohjanlahden rantatiehen.

Inventoidut kohteet

- A - Suojeltavat kohteet
- B - Lievemmin suojeltavat kohteet

SORKKA

1. Lautakari
2. Rööhö
3. Salmi
4. Antola
5. Ala-Heinilä
6. Alppirinne
7. Juso
8. Tuomikallio
9. Antikkala
10. Kallenmäki
11. Kuukkiskallio
12. Yläkansakoulu
13. Tuomola
14. Niemelä
15. Prami
16. Uola
17. Arvela
18. Lahti
19. Suomela
20. Kuusela
21. Kainola
22. Väiliä
23. Kuusistontie 5
24. Kumpulantie 2
25. Lehtoaho

UOTILA

26. Kolha

HAAPASAARI

27. Kolha
28. Haapasaari
29. Suviranta
30. Kaitaniemi
31. Sokertoppa
32. Mustalahti

TAIPALMAA

33. Rantala
34. Taipalmaa
35. Yliinen

LAHTI

36. Petäjäkari
37. Kamarkari
38. Opinahjo
39. Lahdenpohja
40. Varjomäki
41. Siniranta
42. Huvilinna

A- j B-merkinnällä esitetyt inventoidut kohteet Sorkan Puulunkulmassa sekä kylätontin länsiosassa.

Inventoidut kohteet

- A - Suojellavat kohteet
- B - Lievemmin suojellavat kohteet

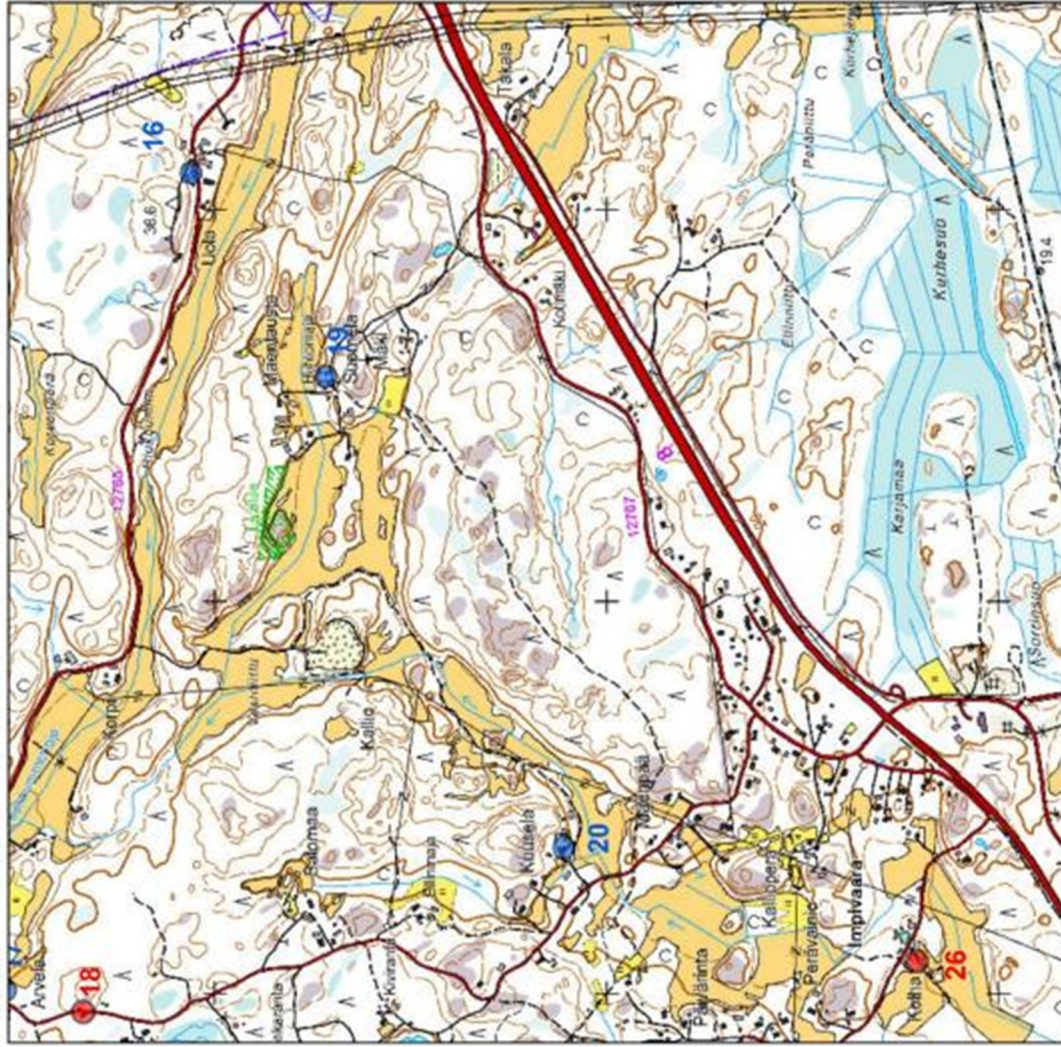
A- ja B-merkinnällä esitettävät inventoidut kohteet Sorkkan kylätontilla sekä sen lähiympäristössä.

SORKKA

1. Lautakari
2. Rööhö
3. Salmi
4. Antola
5. Ala-Heiniä
6. Alppirinne
7. Juso
8. Tuomikallio
9. Antikkala
10. Kallenmäki
11. Kuukkiskallio
12. Yläkansakoulu
13. Tuomola
14. Niemeä
15. Prami
16. Uola
17. Arvela
18. Lahti
19. Suomela
20. Kuusela
21. Kainola
22. Väiliä
23. Kuusistontie 5
24. Kumpulantie 2
25. Lehtoaho

UOTILA

26. Kolha
- HAAPASAARI**
27. Kolha
 28. Haapasaari
 29. Suviranta
 30. Kaitaniemi
 31. Sokertoppa
 32. Mustalahti
- TAIPALMAA**
33. Rantala
 34. Taipalmaa
 35. Ylinen
- LAHTI**
36. Petäjäkari
 37. Kamarkari
 38. Opinahjo
 39. Lahdenpohja
 40. Varjomäki
 41. Siniranta
 42. Huvilinna

Inventoidut kohteet

- A - Suojeltavat kohteet
- B - Lievemmin suojeltavat kohteet

SORKKA

1. Lautakari
2. Rööhö
3. Salmi
4. Antola
5. Ala-Heinilä
6. Alppirinne
7. Juso
8. Tuomikallio
9. Antikkala
10. Kallenmäki
11. Kuukkiskallio
12. Yläkansakoulu
13. Tuomola
14. Niemelä
15. Prami
16. Uola
17. Arvela
18. Lahti
19. Suomela
20. Kuusela
21. Kainola
22. Väillä
23. Kuusistontie 5
24. Kumpulantie 2
25. Lehtoaho

UOTILA

26. Kolha
- HAAPASAARI**
27. Kolha
 28. Haapasaari
 29. Suviranta
 30. Kaitaniemi
 31. Sokertoppa
 32. Mustalahti
- TAIPALMAA**
33. Rantala
 34. Taipalmaa
 35. Ylinen
- LAHTI**
36. Petäjäkari
 37. Kamarkari
 38. Opinahjo
 39. Lahdenpohja
 40. Varjomäki
 41. Siniranta
 42. Huvilinna

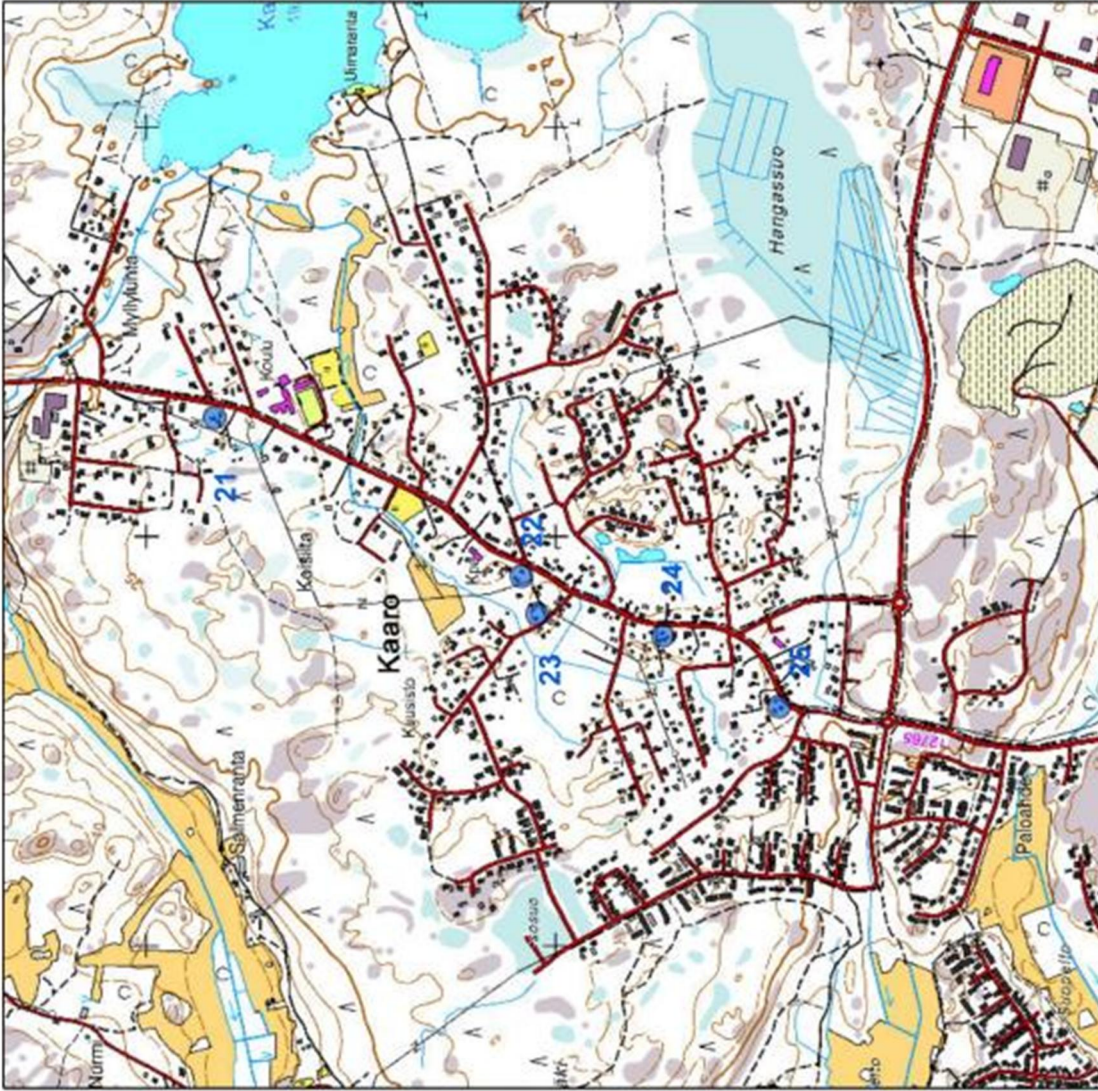
A- ja B-merkinnällä esitettävät kohteet Sorkan eteläosassa sekä Uotilan alueella.

SORKKA

1. Lautakari
2. Rööhö
3. Salmi
4. Antola
5. Ala-Heinilä
6. Alppirinne
7. Juso
8. Tuomikallio
9. Antikkala
10. Kallenmäki
11. Kuukkiskallio
12. Yläkansakoulu
13. Tuomola
14. Niemelä
15. Prami
16. Uola
17. Arvela
18. Lahti
19. Suomela
20. Kuusela
21. Kainola
22. Väällä
23. Kuusistontie 5
24. Kumpulantie 2
25. Lehtoaho

UOTILA

26. Kolha
- ## HAAPASAAARI
27. Kolha
 28. Haapasaari
 29. Suviranta
 30. Kaitaniemi
 31. Sokertoppa
 32. Mustalahti
- ## TAIPALMAA
33. Rantala
 34. Taipalmaa
 35. Ylinen
- ## LAHTI
36. Petäjäkari
 37. Kamarkari
 38. Opinahjo
 39. Lahdenpohja
 40. Varjomäki
 41. Siniranta
 42. Huvilinna

Inventoidut kohteet

- A - Suojeltavat kohteet
- B - Lievemmin suojeltavat kohteet

Kaaron alueen inventoidut kohteet.

Inventoidut kohteet

1. LAUTAKARI 684-409-8-113

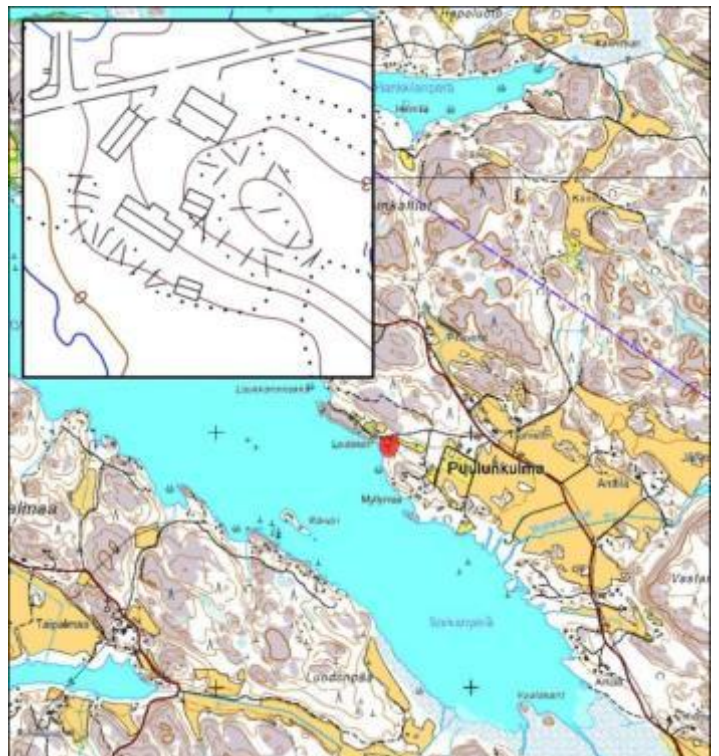
Kallioniementie 38, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1700-luvun lopulla perustettu entinen kalastajatorppa Sorkanlahden rannalla. Osittain säilyneeseen pihapiiriin kuuluu iäkäs hirsirunkoinen ja satulakattoinen vanha torpan päärakennus, jossa hirsikerta ulottuu harjaan saakka. Rakennus on nykyään lähinnä varastokäytössä. Rakennusta on muutettu jonkin verran vuosien varrella ja muun muassa kuisti on 1950-luvulta. Lisäksi pihapiiriin kuuluu vanha rantahuone sekä 1920-luvulla valmistunut maakellari. Pihapiiriin on vuonna 1967 valmistunut sauna- ja autotalli-rakennus sekä vuonna 1990 valmistunut omakotitalo.

Vanha päärakennus on erittäin iäkäs ja pääosin myös hyvin säilynyt. 1950-luvulla valmistunut kuisti ei pahasti riko kokonaisuutta. Pihapiirin vanhat rakennukset ovat osittain säilyneet ja hyvässä kunnossa. Vuonna 1967 valmistunut sauna- ja autotallirakennus sekä vuonna 1990 valmistunut omakotitalo antavat pihapiirille ajallisesti ja kokonaisuuden kannalta melko kirjavan kuvan.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (elinkeinohistoriallinen) ja maisemallinen.

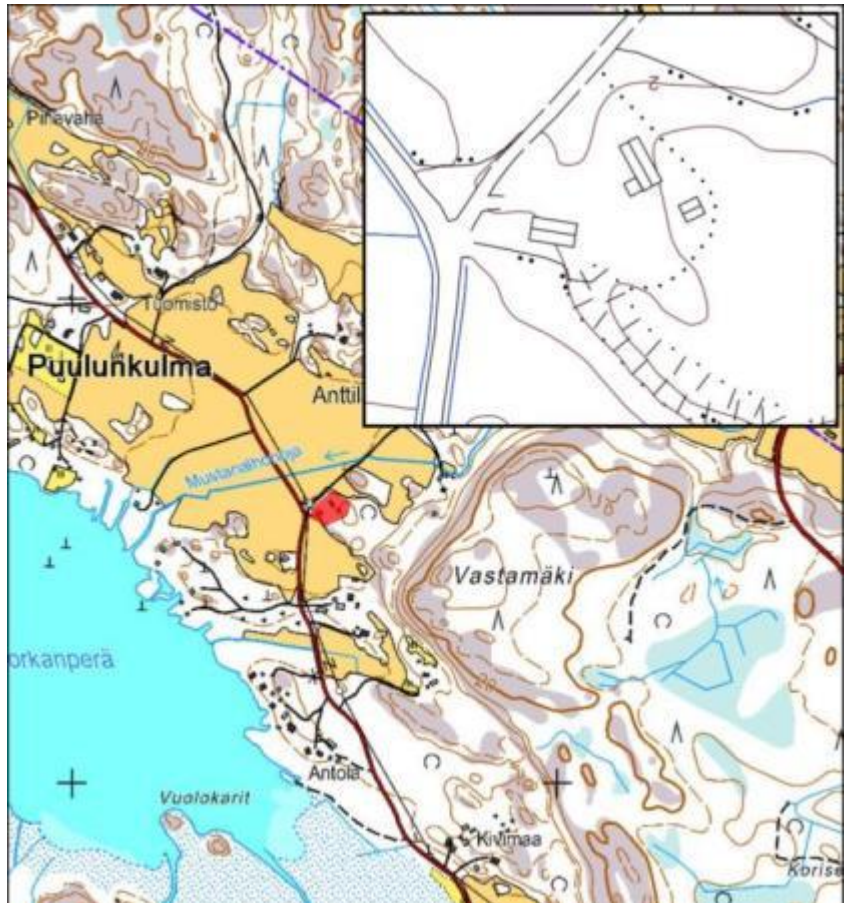
2. RÖÖHÖ 684-409-1-195 Ojarannantie 1, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1910–20-lukujen vaihteen asuintila Puuluntien ja Ojaniementien risteyksessä peltoaukean laidalla. Tontilla on vuonna 1919 valmistunut hirsirunkoinen ja satulakattoinen asuinrakennus, joka on säilynyt pääosin hyvin. Alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Piha-piiriin kuuluu lisäksi erittäin hyvin säilynyt hirsirunkoinen aitta sekä 1930–40-luvulla valmistunut saunarakennus, joka on uusittu 1980-luvulla.

Rööhö sijaitsee maisemallisesti näkyvällä paikalla ja kohteella on merkitystä Puuluntien varren kulttuuri- maisemaan. Asuinrakennuksessa alkuperäinen rakennusajankohta sekä tyylilliset yksityiskohdat ovat edelleen hyvin näkyvillä. Aittarakennus on myös säilynyt hyvin. Saunarakennuksen alkuperäinen rakennusajankohta on sen sijaan nykyään vaikeammin havaittavissa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen

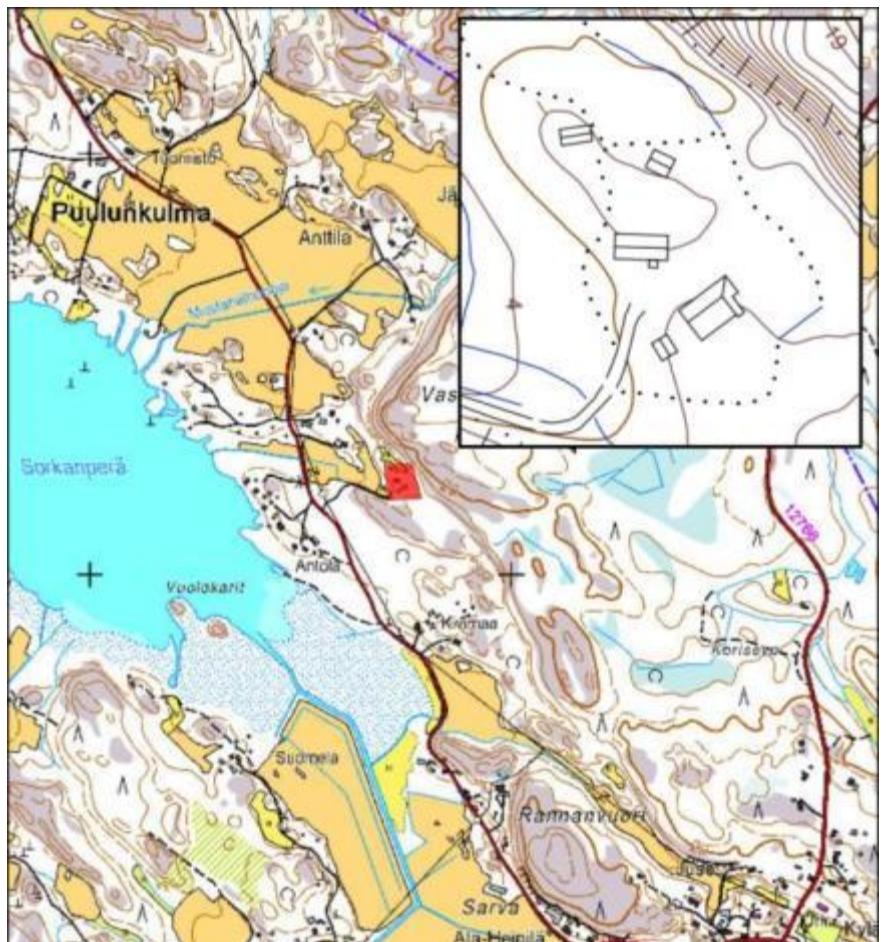
3. SALMI 684-409-4-132
Puuluntie 127, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Vanhan 1800-luvun torpan pihapiiri. Vanha yksittäistupapohjainen torppa on valmistunut alun perin ilmeisesti jo 1860-luvulla. Rakennusta on myöhemmin laajennettu rankorakenteisella porstualla ja hirsirunkoisella porstookamarilla. Pihapiirissä oleva talli-/navetta-/suulirakennus on valmistunut ilmeisesti alun perin 1900-luvun alkupuolella. Aitta on iäkäs, mutta muutettu merkittävästi lähivuosikymmeninä. Myös saunarakennus on iäkäs, mutta sitä on uusittu vuosikymmenten varrella. Pihapiirin ulkopuolella pihaan johtavan tien varressa oleva luonnonkivirunkoinen maakellari on kunnostettu 1980-luvun aikana.

Kokonaisuus on hyvin säilynyt lukuun ottamatta merkittävästi muutettua aittaa. Pihapiiri sijaitsee hieinan syrjässä ja tämä vaikuttaa maisemalliseen arvoon.

Arvot: Rakennushistoriallinen.

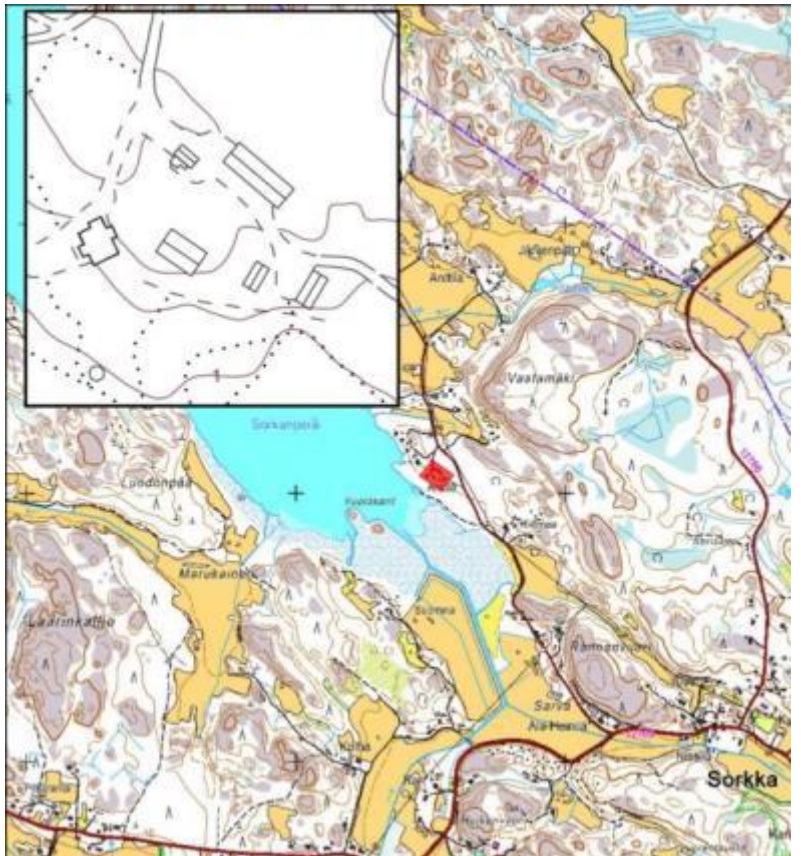
4. ANTOLA 684-409-4-134
Puuluntie 112, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Merellä sijaitseva 1800–1900-lukujen vaihteessa perustettu torpan tontti. Tontilla on vielä alkuperäinen torpparakennus, jonka ulkoasu on säilynyt 1900-luvun alkupuolen muutosasussa. Rakennuksen avokuisti on toteutettu 1960-luvulla. Lisäksi tontilla on 1930-luvulla valmistunut ja 1950-luvulla jatkettu osittain hirsirunkoinen navetta, vanha vilja-aitta ja alun perin 1900-luvun alussa valmistunut sauna. Pihapiiriin valmistui 2000-luvulla uusi asuinrakennus.

Pihapiirin lätkäät rakennukset ovat säilyneet saunaa lukuun ottamatta pääosin hyvin. Vanha asuinrakennus on kuitenkin kunnostuksen tarpeessa. Rakennus on säilynyt hyvin 1900-luvun alkupuolen muutosasussaan. 1960-luvulla toteutettu avokuisti ei riko eheää kokonaisuutta. Myös aittarakennus sekä navetta ovat hyvin säilyneet. Saunarakennus on sen sijaan kokenut muutoksia. Uusi asuinrakennus ei riko pahasti vanhaa pihapiirikokonaisuutta.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

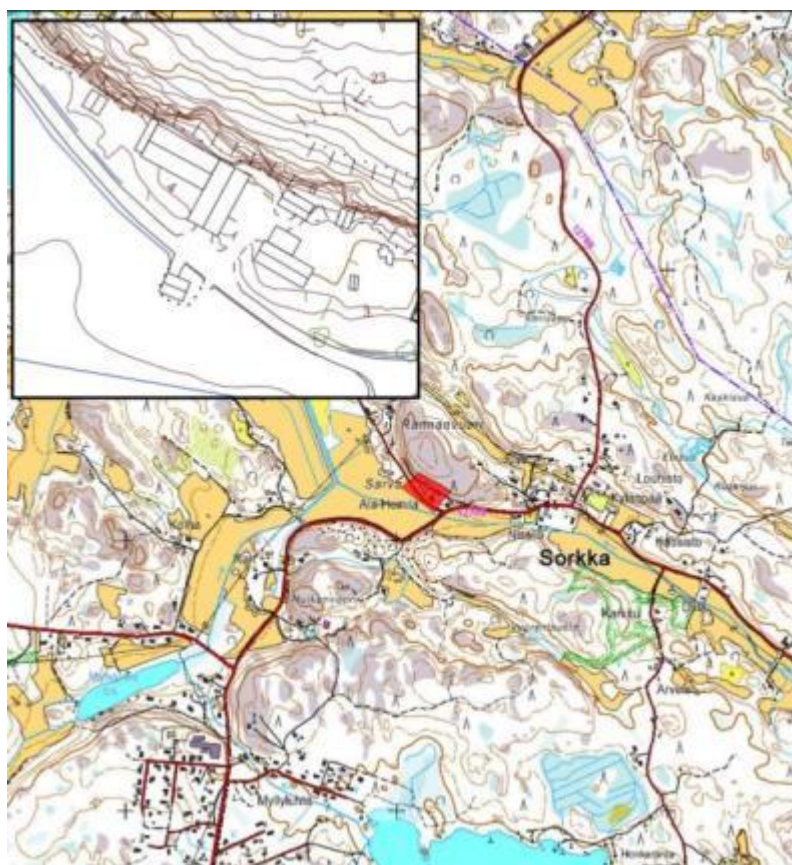
5. ALA-HEINILÄ 684-409-3-263
Puuluntie, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1800-luvun maatila maisemallisesti merkittävällä paikalla peltoaukean laidalla lähellä Sorkan maantien ja Puuluntien risteystä. Tila on yksi Sorkan kylän kantatiloista. Päärakennus on valmistunut alun perin 1800-luvun puolivälin paikkeilla. Rakennusta laajennettiin vinkkeliosalla 1970-luvulla. Alkuperäisen osan runkomalli sekä seinästä ulkonevat koteloidut pitkät nurkat kertovat korkeasta iästä. Pihapiiriin kuuluu lisäksi 1960-luvulla valmistunut melko kookas navettarakennus, 1800–1900-lukujen vaihteessa valmistunut mallissauna sekä vuonna 1871 valmistunut hyvin säilynyt aittarakennus. Pihapiirissä ja rakennuksissa tapahtuneista muutoksista huolimatta Ala-Heinilän tilalla on erittäin tärkeä merkitys Sorkan kylän historiallisessa viljelymaisemassa valtakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä.

Päärakennuksessa 1970–90-luvulla toteutetut mittavat muutokset laskevat kohteen rakennushistoriallista arvoa ja vaikuttavat siten myös arvoluokkaan.

Arvot: Historiallinen (kantatila), rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

6. ALPPIRINNE 684-409-3-83

Sorkan maantie 358, Sorkka

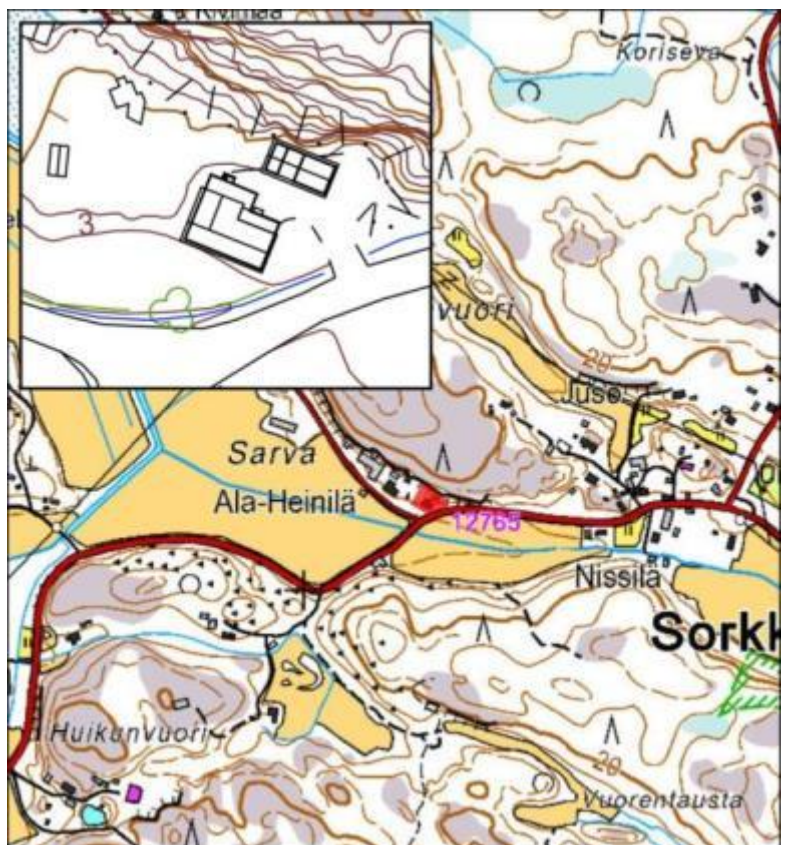
Luokka A: Suojeltava kohde.

1910-luvun asuintontti maisemallisesti erittäin merkittävällä paikalla Sorkanmaantien varressa valtakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä. Hirsirunkoinen uusrenessanssityylinen asuinrakennus on valmistunut vuonna 1910. Rakennusta on laajennettu lähivuosina vinkkeliosalla, joka on toteutettu alkuperäisilmettä kunnioittaen. Rakennuksen alkuperäinen osa on erittäin hyvin säilynyt. Tontilla on lisäksi lähivuosikymmeninä toteutettu sauna- ja varastorakennus.

Kohteella on rakennushistoriallista ja maisemallista arvoa ja asuinrakennus edustaa Sorkan alueella rakennustaiteellisesti korkeellisempaa kaupunkimaista rakentamista. Laajennus on toteutettu tyylikkäästi, mutta rikkoo kuitenkin autenttista kokonaisuutta. Sijainti näkyvällä paikalla valtakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä kuitenkin vaikuttaa kokonaisarviointiin.

Arviointi koskee tontin asuinrakennusta.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

7. JUSO 684-409-5-136

Jusontie 4, Sorkka

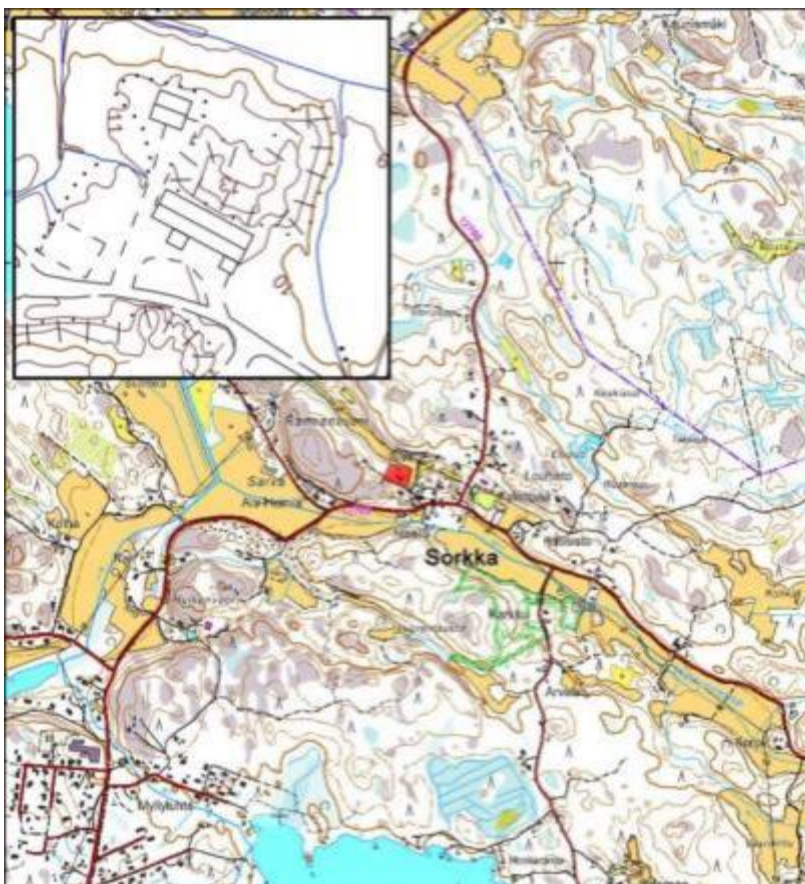
Luokka A: Suojeltava kohde.

Juso on yksi Sorkkan kylän kahdeksasta kantatilasta. Taloon kuuluu nykyään ilmeisesti 1800-luvun lopulla valmistunut päärakennus, jossa on uusrenessanssityylisiä piirteitä. Rakennuksessa lähivuosina toteutettu kuistien sekä vuorauksen ja ikkunoiden uusiminen antaa rakennukselle uudisrakennusmaisen ulkoilmeen. Alkuperäinen rakennusajankohta on kuitenkin edelleen havaittavissa. Rakennuksella on maisemallisesti tärkeä merkitys Sorkkan valtakunnallisesti merkittävällä historiallisella kylätontilla. Pihapiirin muut rakennukset ovat hävinneet suurelta osin 1950- ja 1960-luvulla. Ainoastaan luonnonkivirunkoinen maakellari mahdollisesti 1900-luvun alkupuolelta sekä kuivuri 1940-luvulta ovat säilyneet.

Vaikka kohde on kokenut runsaita muutoksia, vaikuttavat historialliset ja maisemalliset arvot kohteen arviointiin.

Arviointi koskee päärakennusta.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (kantatila) ja maisemallinen.

8. TUOMIKALLIO (MÄKILÄ)

684-409-5-163

Jusontie 2, Sorkka

Luokka A: Suojeltava kohde.

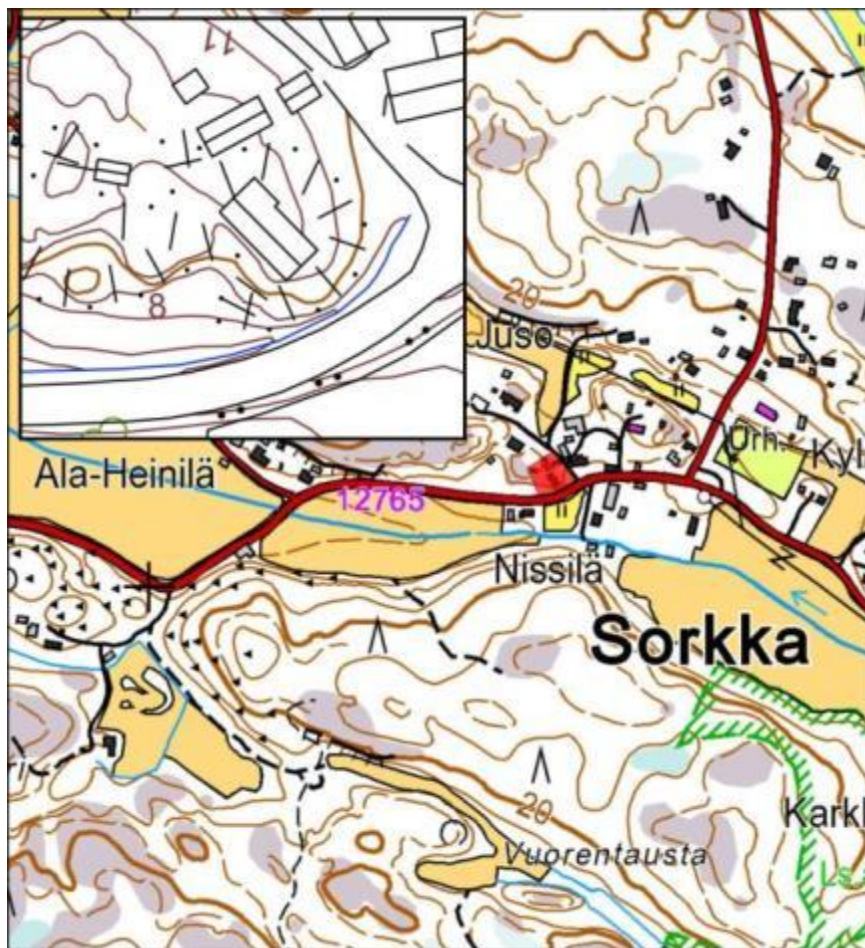
Valtakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä maisemallisesti erittäin näkyvällä ja paikalla melko korkealla kallion päällä aivan Sorkan maantien varressa sijaitseva mäkitupa mahdollisesti 1800-luvun loppupuolelta. Tontilla on pitkänurkkainen ja luonnonkiviperustainen, nykyään kesäasukäytössä oleva entinen asuinrakennus, jossa hirsikerta ulottuu harjaan saakka. Rakennusta on laajennettu 1950-luvun alussa rankorakenteisella osalla, jolloin alun perin vinkkelin mallisesta rungosta on tullut suorakaiteen muotoinen. Laajennus on melko huomaamaton eikä riko eheää hyvin säilynyttä ulkoasua. Rakennus on käsittänyt alun perin tuvan sekä siinä kiinni olleen ulkorakennusosan.

Asuinrakennuksen lisäksi kallioisella tontilla on hyvin säilynyt luonnonkiviperustainen ja rankorakenteinen sauna- ja puuhuonerakennus mahdollisesti 1900-luvun alkupuolelta. Rakennuksen alla on kellari.

Tuomikalliolla on erittäin tärkeä rooli Sorkan historiallisen kylätontin maisemassa ja kyläkuvassa. Kohde edustaa kylän melko harvaa säilynyttä 1800-luvun mäkitupa-asutusta.

Arviointi koskee asuinrakennusta sekä puuhuonerakennusta.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

9. ANTIKKALA 684-409-4-193

Jusontie 1, Sorkka

Luokka A: Suojeltava kohde.

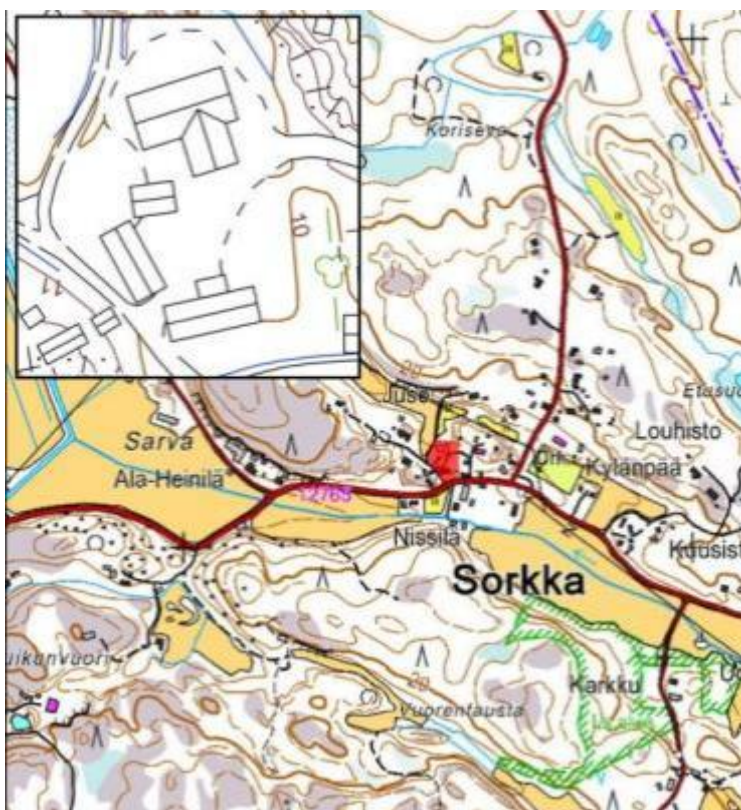
Antikkala on yksi Sorkan kylän kantatiloista, jonka historia ulottuu ainakin 1600-luvulle. Rakennukset sijaitsevat maisemallisesti erittäin merkittävällä paikalla aivan Sorkan historiallisen kylätontin keskellä valtakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä.

Tontilla on alun perin ilmeisesti piakkoin Sorkan 1840-luvun palon jälkeen rakennettu päärakennus, joka on valmistunut mahdollisesti nykyiseen runkomalliinsa useammassa otteessa. Rakennuksen runkomalli sekä tyylilliset yksityiskohdat ulottuvat 1800-luvulle. Rakennus on remontoitu lähivuosikymmenten aikana, minkä vuoksi esimerkiksi uusitut ikkunat ovat hieman syvällä rungossa ja ulkoasu on uudisrakennusmainen. Tontilla on lisäksi hyvin säilynyt luhtiaitta, jossa on kiinni rankorakenteinen puuhuone. Rakennuskokonaisuus on valmistunut mahdollisesti 1910-luvulla. Pihan perällä on hirsi-runkoinen ja satulakattoinen saunarakennus mahdollisesti myös 1900-luvun alusta. Rakennusta on hieman muutettu lähivuosien aikana. Kookas varastorakennus on valmistunut vanhan navettarakennuksen paikalle 1990-luvulla.

Kokonaisuus on maisemallisesti merkittävä ja tärkeä osa Sorkan kyläraitin maisemaa sekä varsinaista kylämiljöötä.

Arviointi koskee pihapiirin iäkstä rakennuskantaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (kantatila) ja maisemallinen.

10. NISSLÄ (KALLENMÄKI) 684-409-12-0

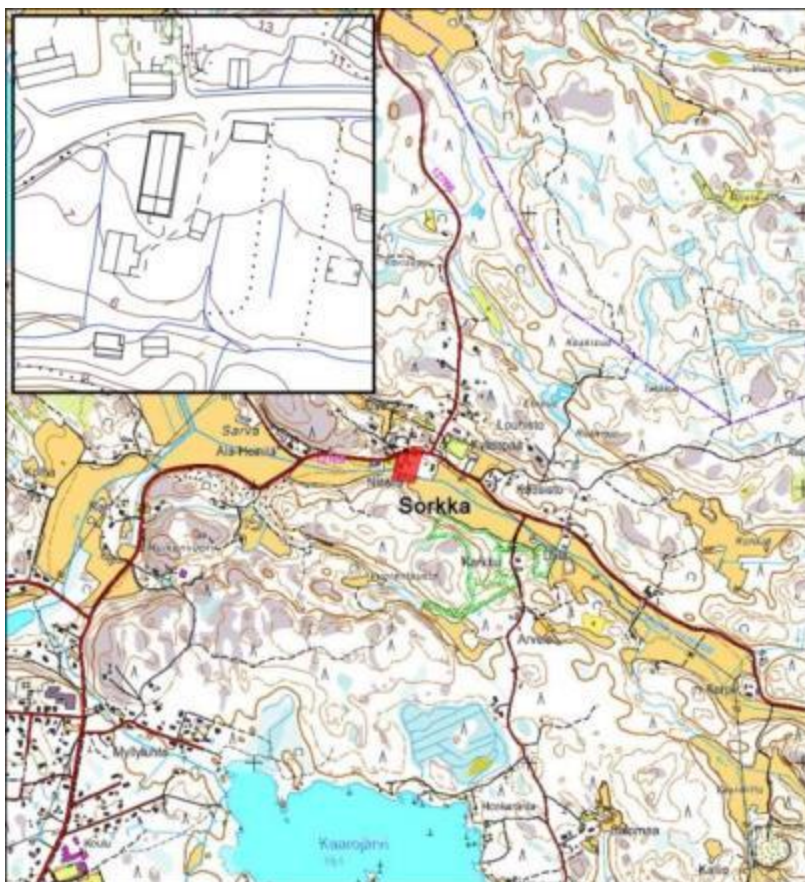
Sorkan maantie 397, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Maisemallisesti merkittävällä ja näkyvällä paikalla sijaitseva entinen maatila Sorkan kylän keskustassa. Kyseessä on yksi Sorkan kantatiloista. Tilaan kuuluu 1930-luvulla valmistunut päärakennus, joka on kokenut melko mittavia muutoksia 1980–90-luvuilla. Alkuperäinen rakennusajankohta on kuitenkin edelleen havaittavissa. Piha-alueen perällä on lisäksi alun perin 1930-luvulla piha-piiriin siirretty luhtiaitta, joka on siirretty uudelleen lähivuosikymmenten aikana.

Sorkan maantien molemmin puolin sijaitsee tilalle kuuluvia ulkorakennuksia. Nämä ulkorakennukset ovat erittäin tärkeitä Sorkan kyläraitin maisemassa. Näyttävä kiviavetta 1890-luvulta on säilynyt muutoksista huolimatta tien puoleiselta päädyltään hyvin. Tien toisella puolella sijaitsee 1800-luvun lopulla valmistunut erittäin hyvin säilynyt pitkänurkkainen vilja-aitta. Lisäksi tien varressa sijaitsee melko huonokuntoinen iäkäs suuli.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (kantatila) ja maisemallinen.

11. ALAKOULU (KUUKKISKALLIO) 684-409-4-53

Sorkanmaantie 398, Sorkka

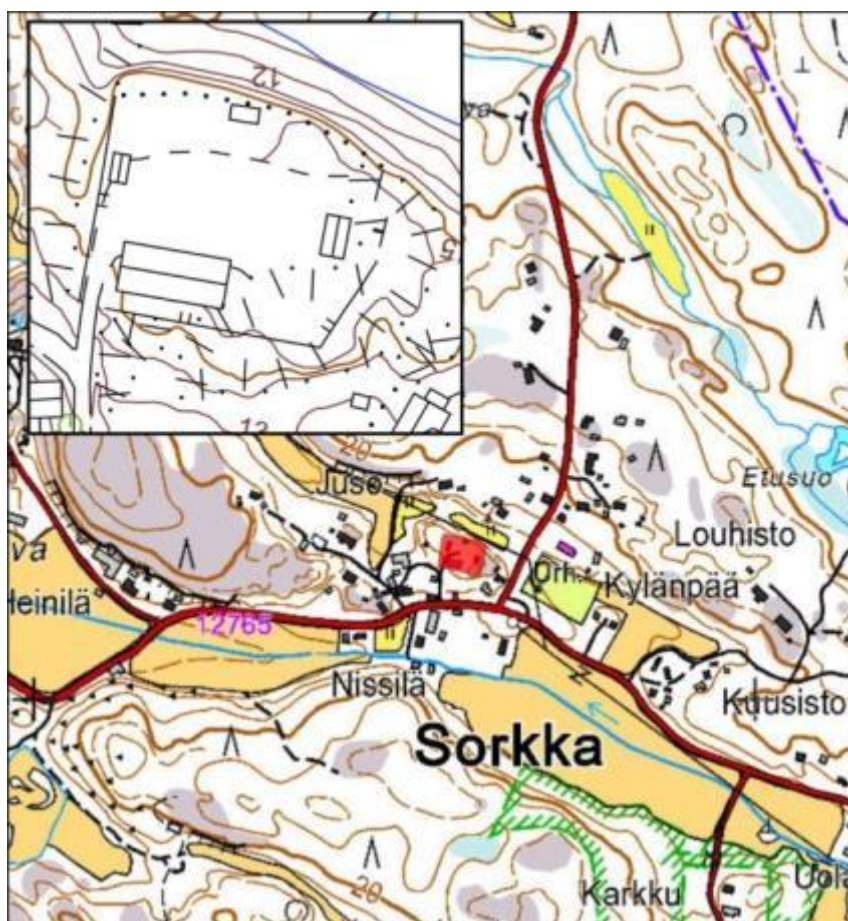
Luokka A: Suojeltava kohde.

Alun perin 1880-luvulla valmistunut ja 1950-luvulla nykyiseen runkomalliinsa laajennettu vanha kyläkoulu, joka sijaitsee maisemallisesti erittäin merkittävällä paikalla kallioisen mäen päällä Sorkan kylän keskustassa valtakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä.

Rakennus on säilynyt hyvin 1950-luvun muutosasussaan ja iäkkäämpi rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Pihapiiriin kuuluu myös 1970–80-luvulla valmistunut ulkorakennus.

Koulurakennus toimii nykyään kylätalona. Rakennuksessa on toteutettu joitakin muutoksia vuosikymmenten kuluessa, mutta sijainti erittäin näkyvällä ja kyläkuvan kannalta merkittävällä paikalla keskellä valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä vaikuttaa kokonaisarviointiin. Kohteella on entisenä kouluna myös sivistyshistoriallista arvoa. Ulkorakennus jää arvioinnin ulkopuolelle.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (sivistyshistoriallinen) ja maisemallinen

12. YLÄKANSAKOULU

684-409-2-11

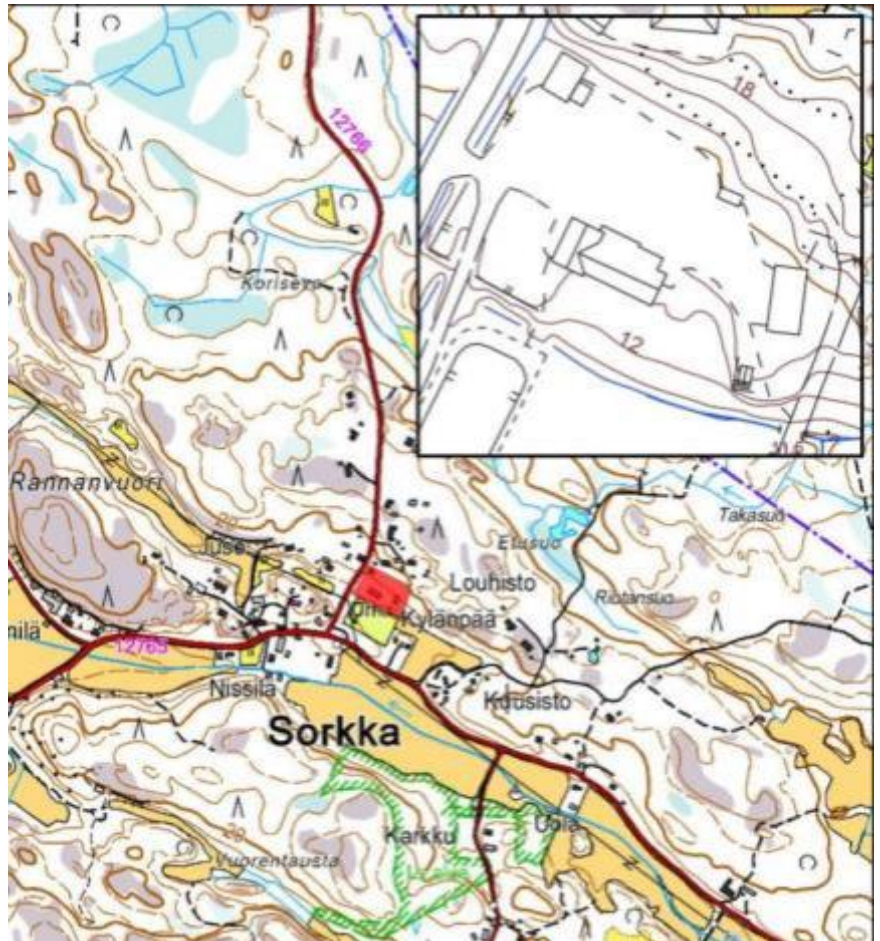
Sohantie 11, Sorkka

Luokka A: Suojeltava kohde.

Sorkan yläkoulu on keskeinen osa valtakunnallisesti arvokasta Sorkan kylän kulttuuriympäristöä. Koulu on sekä historiallisesti, rakennushistoriallisesti että maisemallisesti arvokas. Alun perin 1800-luvun lopulla valmistunut hirsirunkoinen koulu on säilyttänyt hyvin vuoden 1917 laajennuksen jälkeen syntyneen hahmonsensa ja on sikäli myös säilyneisyyden kannalta arvokas. Rakennuksessa on toteutettu joitakin muutoksia sisäpihan puolella 1960-luvulla, mutta julkisivut ovat säilyneet erittäin hyvin. Nykyisin rakennus on asuinkäytössä. Entisen koulun pihapiiriin kuuluva 1900-luvun alkupuolella valmistunut ulkorakennus on säilynyt autenttisenä. Entinen keittolarakennus on valmistunut mitä ilmeisimmin 1900-luvun alkupuolella ja on säilynyt kuistia lukuun ottamatta hyvin.

Arviointi koskee pihapiirin rakennuskantaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (sivistyshistoriallinen), maisemallinen.

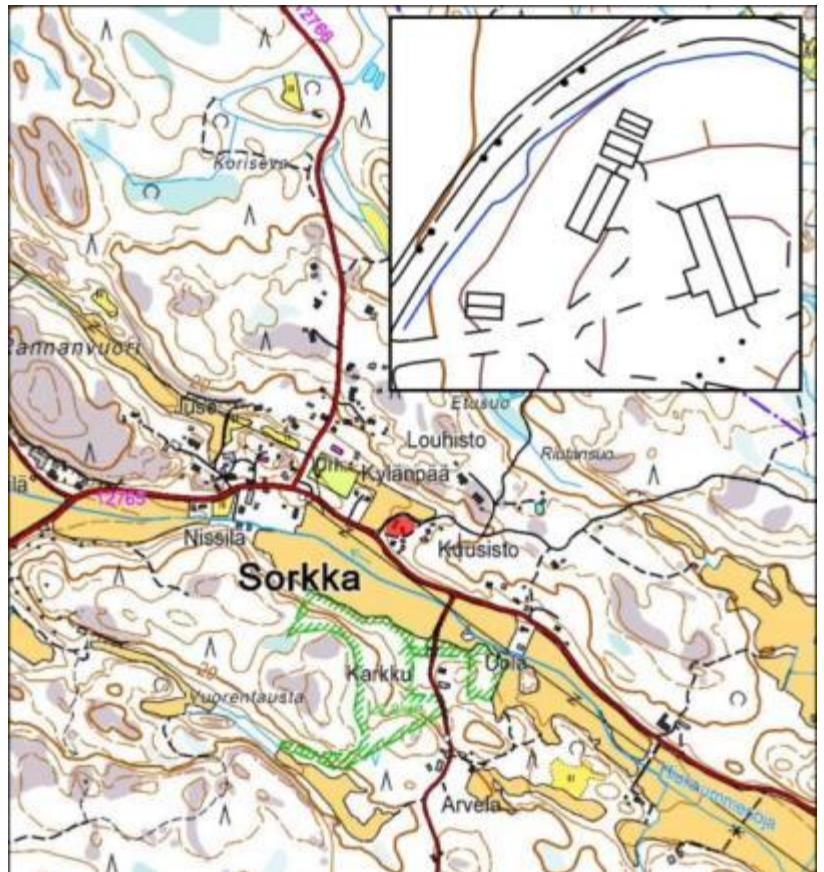
13. TUOMOLA 684-409-2-2

Sorkan maantie 424, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1800–1900-luvun vaihteen mäkitupa valtakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä. Tontilla oleva osin hirsirunkoinen asuinrakennus on kärsittänyt alun perin tuvan ja kamarin. Rakennus on laajennettu nykyiseen runkomalliinsa vuonna 1982. Laajennus on toteutettu sinänsä alkuperäisilmettä kunnioittaen, että rungon leveys ja ikkunamalli on toteutettu alkuperäisen osan mukaisesti. Tontilla on lisäksi mahdollisesti 1800-luvun lopulle ajoittuva hyvin säilynyt aitta sekä 1900-luvun alkuun ajoittuva saunarakennus sekä kellari. Ulkorakennukset sijaitsevat aivan rinnakkain ja muodostavat yhtenäisen oloisen piharivimäisen kokonaisuuden. On mahdollista, että rakennukset ovat ainakin osittain siirretty nykyisille paikoilleen myöhemmin.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

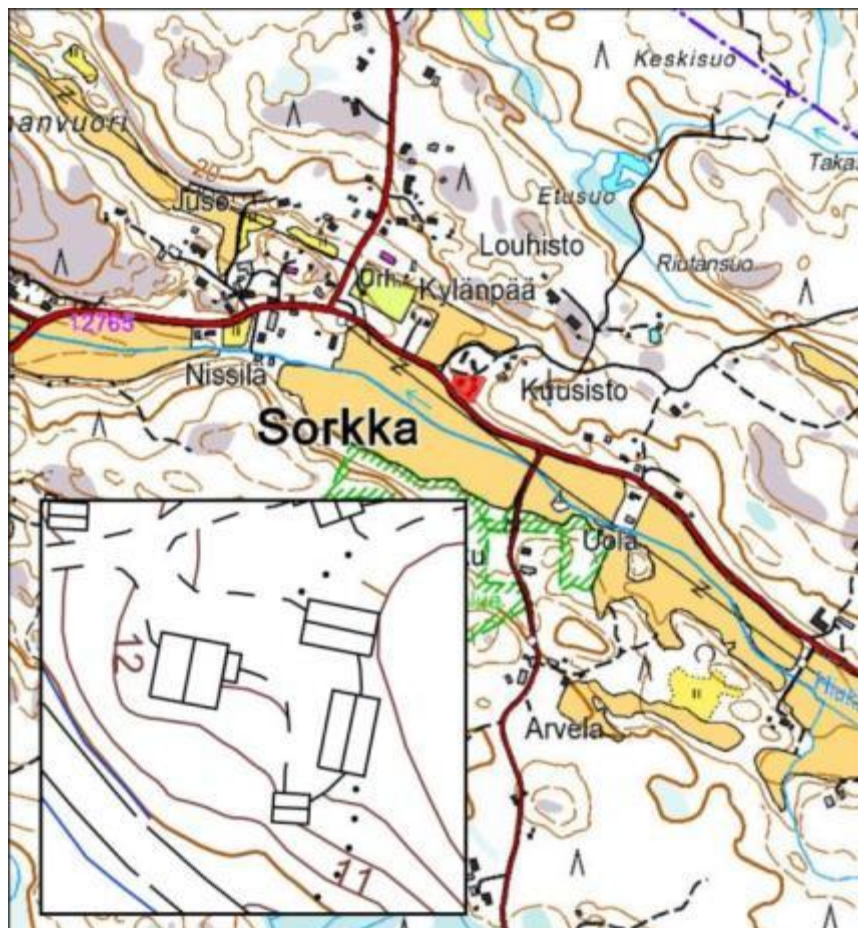

14. NIEMELÄ 684-409-8-11
Pahnontie 1, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1940-luvun asuintontti maisemallisesti näkyvällä paikalla Sorkan maantien varressa valtakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä. Tontin historia ulottuu viimeistään 1900-luvun alkupuolelle. Vanhasta rakennuskannasta on tallella näihin aikoihin valmistunut kellari. Hirsirunkoinen asuinrakennus on valmistunut vuonna 1942 ja säilynyt pääosin hyvin. Pihapiiriin kuuluu lisäksi 1950-luvun alussa valmistuneet sauna- ja puuhuonerakennus sekä navettarakennus. Sauna- ja puuhuonerakennus on kokenut joitakin muutoksia vuosien varrella. Rakennusryhmä muodostaa eheän kokonaisuuden.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

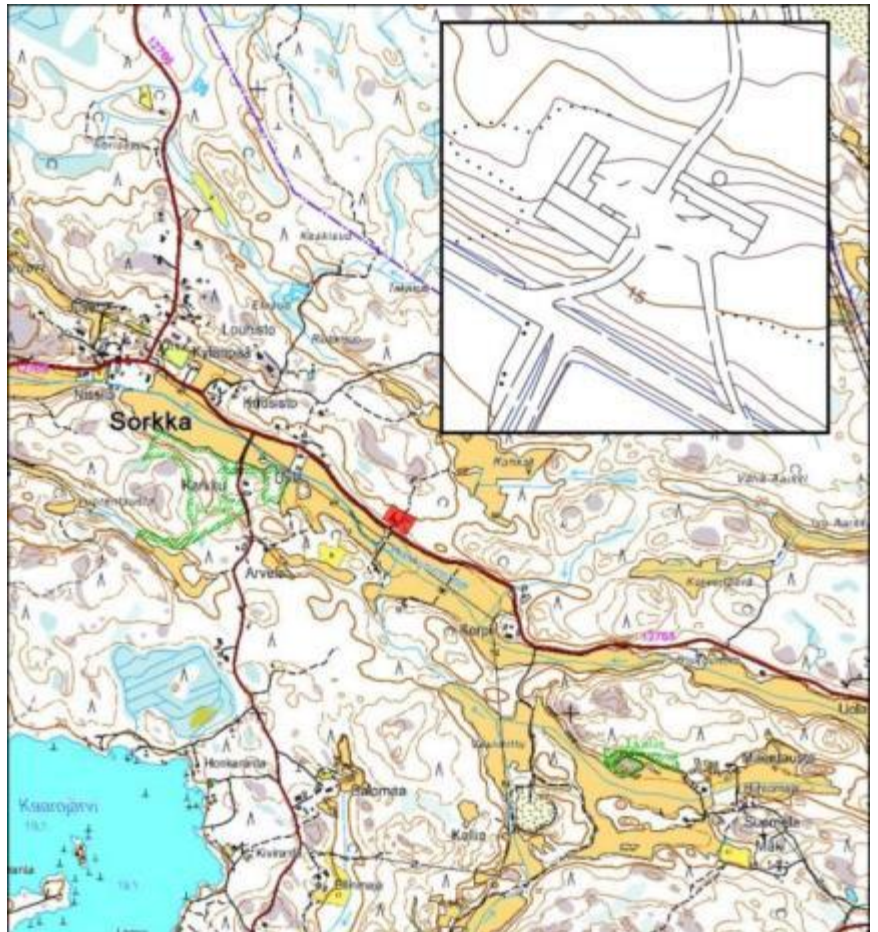
15. PRAMI 684-409-6-167
Sorkan maantie 498, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Pramin entinen maatila on yksi Sorkan kylän kantatiloista, jonka historia ulottuu ilmeisesti jo 1600-luvulle. Tila sijaitsi aikaisemmin Sorkan kylätontilla, mutta siirrettiin ilmeisesti kylän palon jälkeen nykyiselle paikalleen. Vanhemmista maatarakennuksista on jäljellä enää vuonna 1915 valmistunut päärakennus, joka on julkisivua lukuun ottamatta kokenut merkittäviä muutoksia vuosikymmenten aikana. Tila oli aikanaan lastenkotina ja erilaisten yritysten käytössä, joiden aikana vanhat maatalousrakennukset hävitettiin tai siirrettiin muualle. Päärakennusta on laajennettu rankorakenteisella osalla sisäpihan puolelle ilmeisesti 1960–70-luvulla. Pihassa nykyisin oleva rankorakenteinen työtupa on ilmeisesti rakennettu lastenkodin aikana 1960-luvulla.

Hyvin säilyneellä päärakennuksen julkisivulla on mäen päällä maisemallista merkitystä Sorkan kylämaisemaan, mutta muilta osin sekaisella ja melko hoitamattomalla pihalueella ei ole arvoa kulttuuriympäristössä.. Päärakennuksessa sisäpihan puolella toteutetut muutokset laskevat rakennushistoriallista arvoa.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (kantatila) ja maisemallinen.

16. UOLA (ulkorakennukset)

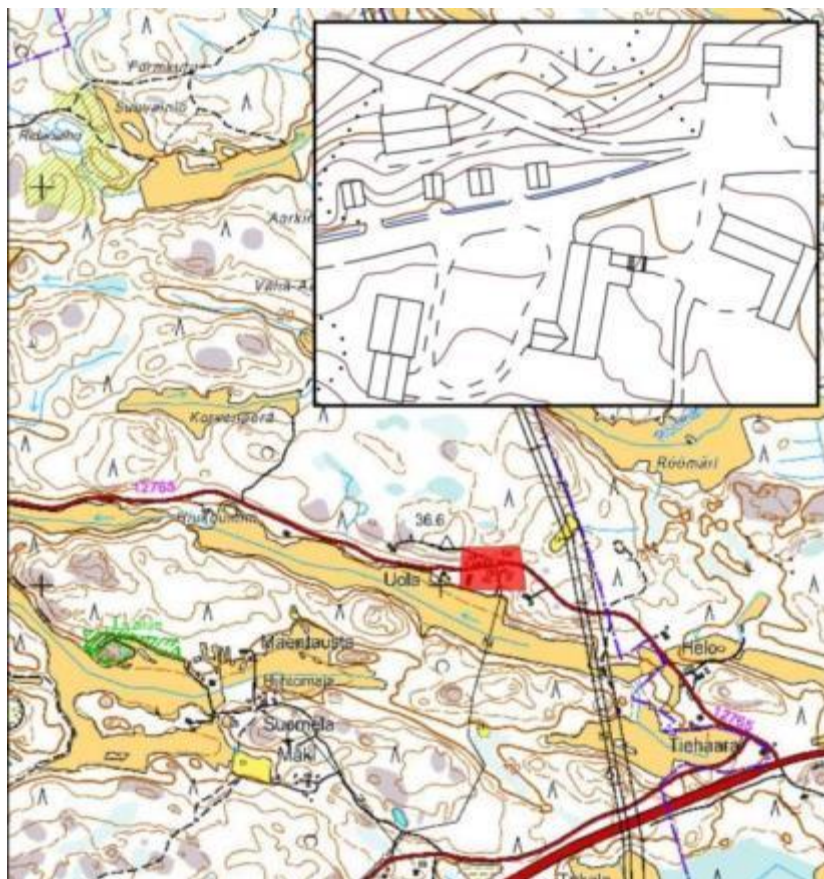
684-409-7-148

Sorkkan maantie 689, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Uola on yksi Sorkkan kylän kantatiloista. Tilan nykyinen päärakennus on moderni omakotitalo, mutta Sorkkan maantien varressa sijaitseva iäkkäät, viimeistään 1900-luvun alkuun ajoittuvat ulkorakennukset ovat hyvin säilyneet ja kyläkuvan kannalta erittäin merkittäviä. Ne käsittävät aittoja sekä muita pienempiä maatilatoiminnan rakennuksia. Tilan pihapiiriin kuuluu myös tien varressa sijaitseva navettarakennus, joka on valmistunut nykyisestä ulkoasusta päätellen 1900-luvun puolivälin paikkeilla.

Arvot: Historiallinen (kantatila) ja maisemallinen.

17. ARVELA 684-409-1-121

Taka-alhontie 243, Sorkka

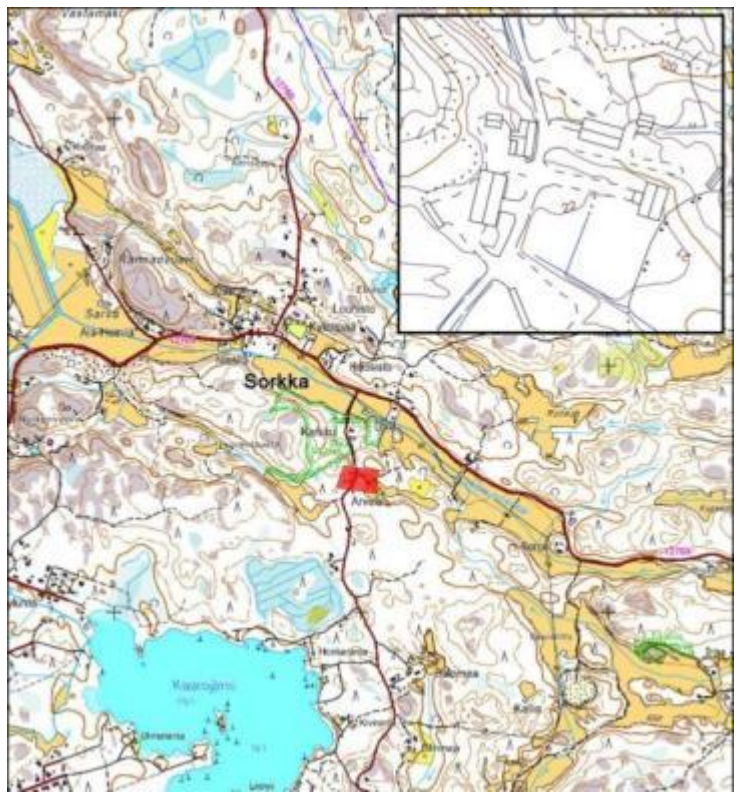
Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Taka-alhontien varressa sijaitseva Arvela on yksi Sorkan kylän kantatiloista. Tilan nykyinen rakennuskanta ajoittuu iäkkäämmältä osaltaan 1930-luvulle. Vanhempi rakennuskanta on hävinnyt. Nykyiset rakennukset ovat kokeneet myös melko runsaasti muutoksia vuosien varrella. Alkuperäiset rakennusajankohdat ovat kuitenkin edelleen havaittavissa. Tilaan kuuluu muun muassa vuonna 1939 valmistunut päärakennus, vuonna 1937 valmistunut hyvin säilynyt ratashuone sekä 1930–40-lukujen vaihteessa valmistunut navetta. Muut rakennukset ovat uudempia. Rakennuskanta sijoittuu Taka-alhontien molemmin puolin. Pihapiirin itäpuolella on kaunis ja maisemallisesti arvokas laidunalue. Tilalla on harjoitettu karjataloutta vähintään sata vuotta ja karjatalous jatkuu edelleen.

Pihapiirin parhaiten säilynyt rakennus on ratashuone, joka on maisemallisesti merkittävä Taka-alhontien varressa. Päärakennus on kokenut ulkoisesti melko tavalla muutoksia vuosikymmenten aikana. Alkuperäinen 1930-luvun rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa, mutta kokonaisuus on melko sekava. Navetta on kokenut myös muutoksia vuosikymmenten aikana, alkuperäisen rakennusajankohdan ollessa edelleen kuitenkin havaittavissa.

Tilan pihapiirin itäpuolella avautuu tilalle kuuluva maakunnallisesti merkittävä perinnemaisema, joka on ollut laidunkäytössä jo toistasataa vuotta.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (kantatalo) ja maisemallinen.

18. LAHTI 684-409-5-11

Taka-alhontie, Kaaro

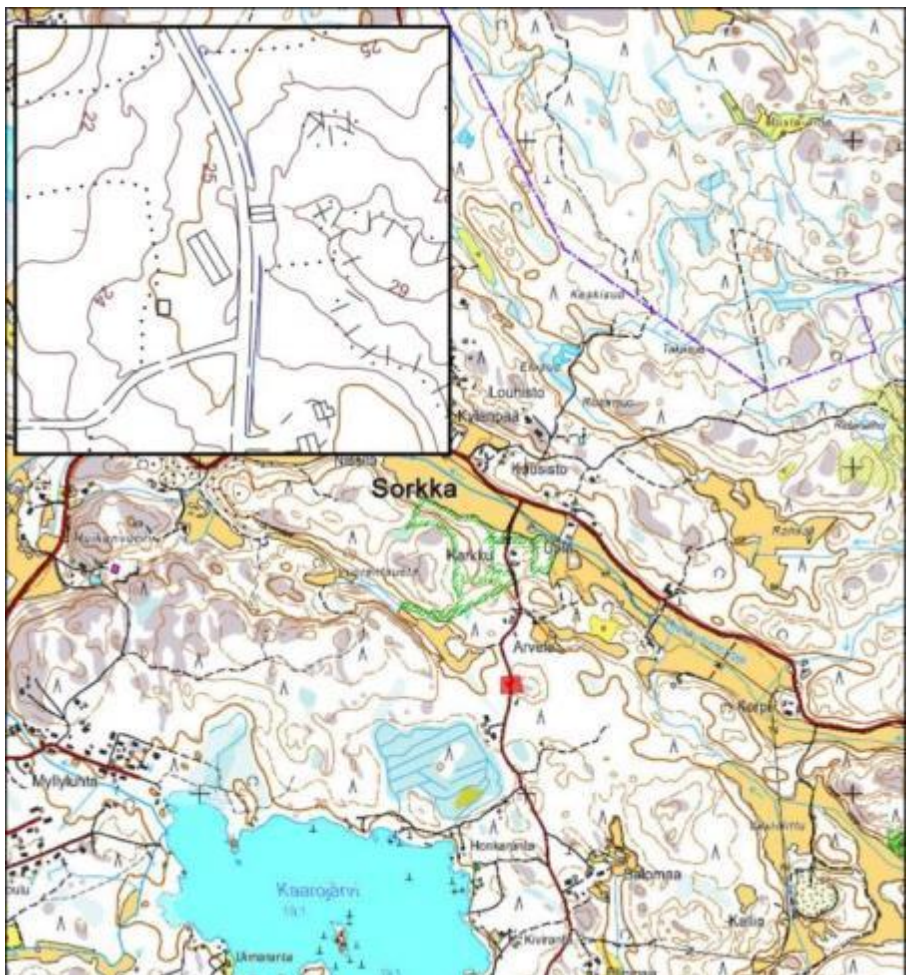
Luokka A: Suojeltava kohde.

1800-luvun torppa Taka-alhontien varressa Sorkan kylässä. Rakennukset sijoittuvat tien molemmin puolen. Hyvin säilynyt ja hoidettu vanhan torpan päärakennus on valmistunut alun perin mahdollisesti jo 1800-luvun puolivälin paikkeilla. Rakennusta on ilmeisesti laajennettu nykyiseen runkomalliinsa 1800-luvun lopulla tai aivan 1900-luvun alussa. Tien toisella puolella sijaitsee hirsirunkoinen vuoraamaton entinen saunarakennus 1800-luvulta. Muut tilaan kuuluneet rakennukset ovat hävinneet. Tontilla on lisäksi uudehko saunarakennus.

Kohde edustaa Sorkan harvaa säilynyttä torppariasutusta.

Arviointi koskee vanhaa torppaa sekä vanhaa saunarakennusta.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

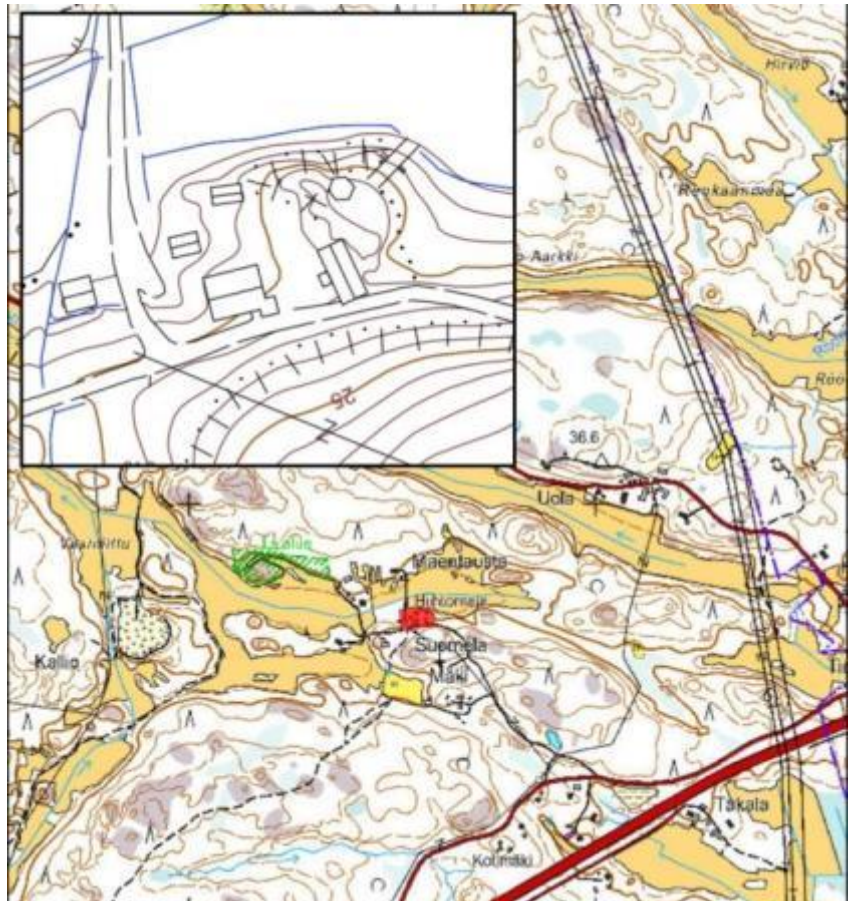
19. SUOMELA 684-409-8-47
Lemmenkujantie 61, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1900-luvun alkupuolen entinen maatila, joka on toiminut latumajana Rauman Latu r.y.:n käytössä 1970-luvulta. Tilan rakennuksista on säilynyt mitä ilmeisimmin viimeistään 1900-luvun alkupuolella valmistunut kapea hirsirunkoinen ja betoniperustainen päärakennus, päärakennuksen kanssa samanikäinen pieni saunarakennus sekä osittain tiili- osittain rankorakenteinen navetta 1900-luvun puolivälistä. Päärakennus sekä navetta ovat säilyneet erittäin hyvin. Saunarakennus on säilynyt myös runkomalliltaan, mutta nykyinen lomalautavuoraus on hieman ristiriidassa rakennuksen alkuperäisilmeen kanssa. Rakennukset muodostavat melko eheän kokonaisuuden.

Muuttuneesta käyttötarkoituksesta huolimatta rakennukset ovat säilyneet ulkoisesti hyvin ja alkuperäiset rakennusajankohdat ovat edelleen selkeästi havaittavissa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

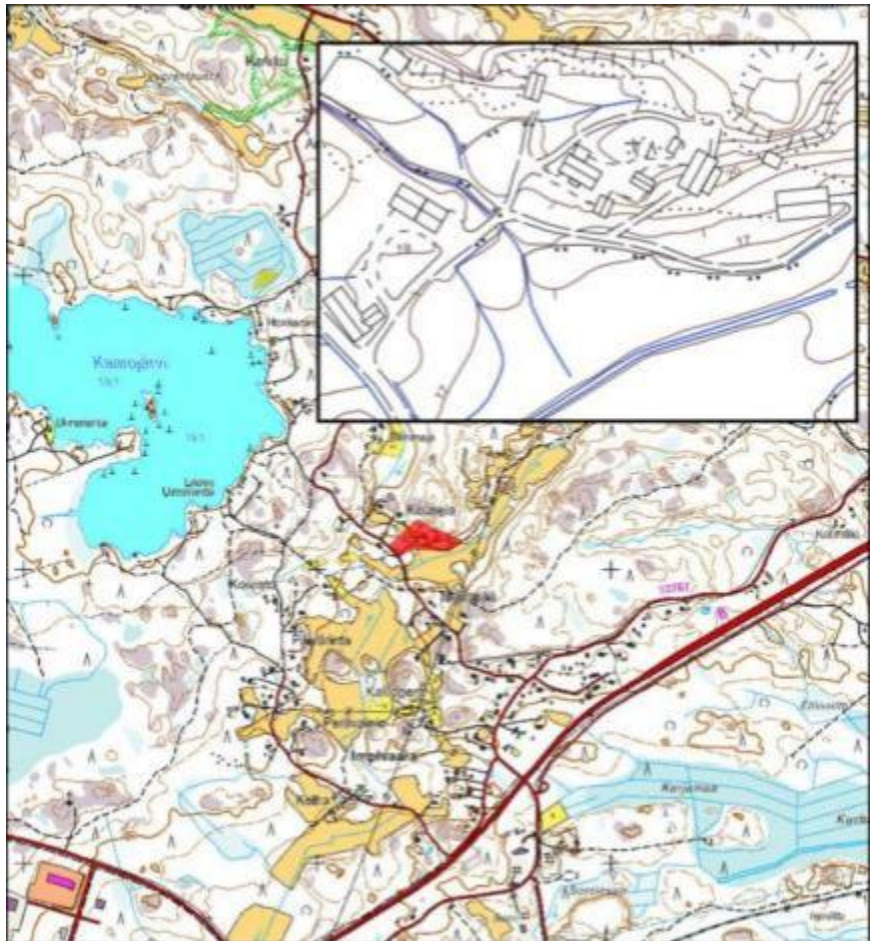
20. KUUSELA 684-409-17-0
Taka-alhontie 67, Sorkka

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1920-luvun maatala peltoaukeiden laidalla Taka-alhontien varressa. Rakennusryhmä erottuu selkeästi tielle ja on maisemallisesti merkittävä. Tilan päärakennus on valmistunut alun perin 1920-luvulla. Rakennusta on hieman muutettu 1900-luvun puolivälin paikkeilla sekä laajennettu 1980-luvulla vinkkeliosalla. Julkisivu on kuitenkin hyvin säilynyt.

Muut rakennukset ovat valmistuneet 1940-luvulla lukuun ottamatta navettaa, joka on 1950-luvulta. Ulkorakennukset ovat säilyneet ulkoisesti lähes autenttisissa asuissaan.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

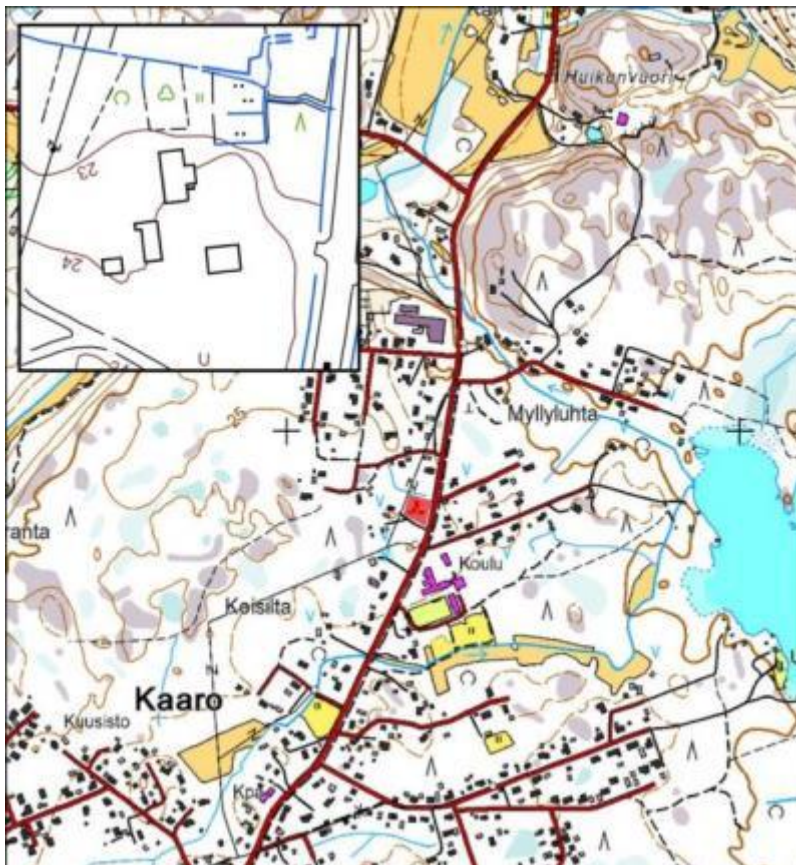
21. KAINOLA 684-409-3-136
Sorkan maantie 74, Kaaro

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1900-luvun alkupuolen asuintontti näkyvällä paikalla Kaarossa Sorkan maantien varrella. Kohde edustaa vaatimattomampaa työväestön tai käsityöläisen asumista. Tontilla on mitä ilmeisimmin 1900-luvun alussa tai alkupuolella valmistunut runkomalliltaan kapea paritupapohjainen asuinrakennus sekä samoihin aikoihin valmistunut saunarakennus. Rakennukset ovat säilyneet tyyllillisesti hyvin. Asuinrakennuksessa on toteutettu joitakin muutoksia ilmeisesti 1900-luvun puolivälin paikkeilla. Alkuperäinen rakennusajankohta on kuitenkin melko selkeästi havaittavissa. Pihassa on lisäksi asuinrakennusta ja saunarakennusta nuorempi pulpettikattoinen autotalli- ja varastorakennus.

Kiinteistö edustaa Kaaron alueen varhaisempaa rakennuskantaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen

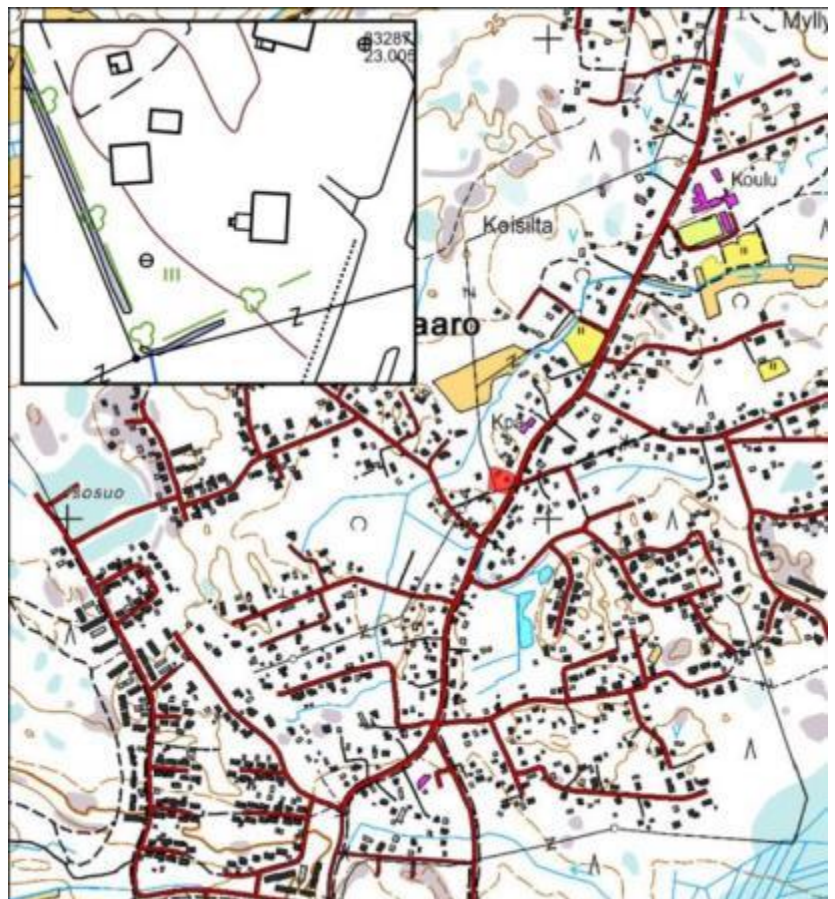
22. VÄLILÄ 684-409-4-26

Sorkan maantie 42, Kaaro

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1930-luvun asuintontti maisemallisesti näkyvällä ja merkittävällä paikalla Sorkanmaantien varrella. Tontilla on vuonna 1937 valmistunut rungoltaan pieni rankorakenteinen asuinrakennus, joka edustaa alueelle harvinaista mansardikattoista asuntoa. Rakennus on toiminut 1940–1950-lukujen vaihteessa myös liiketähtäessä, mutta nämä jäljet ovat hävinneet 1950-luvun muutoksessa, jolloin on toteutettu rakennuksen nykyinen vuoraus sekä kuisti. Tämä muutos ei kuitenkaan riko eheää kokonaisuutta ja alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Liiketoiminnan jälkien häviämisen vuoksi kohteen elinkeinohistoriallinen arvo ei myöskään näy. Ulkorakennukset ovat erittäin hyvin säilyneet ja pihapiiri on ehea kokonaisuus.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen

23. KUUSISTONTIE 5

684-28-2814-1

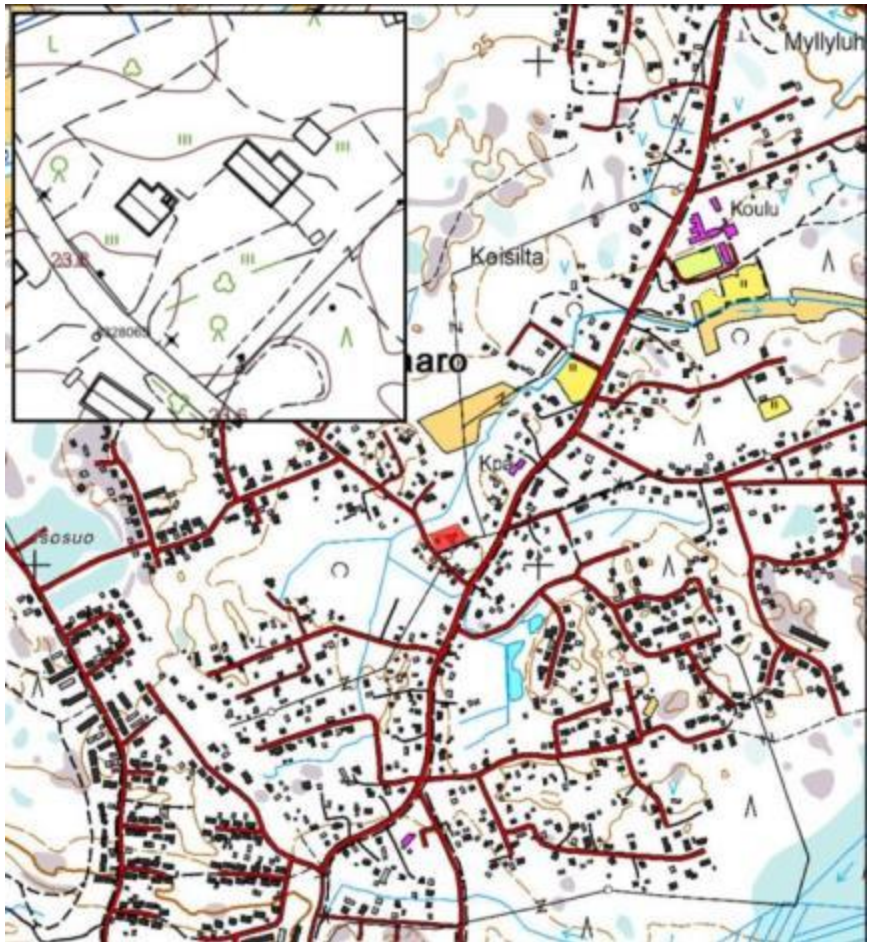
Kuusistontie 5, Kaaro

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1940-luvun asuintontti Kaaron alueella Kuusistontien varressa. Tontilla on ulkoisesti hyvin säilynyt rankorakenteinen asuinrakennus, joka edustaa tyyllisesti enemmän ehkäpä 1930-luvun kuin 1940-luvun lopun rakentamista. Asuinrakennuksen lisäksi tontilla on rankorakenteinen ja satulakattoinen ulkorakennus, joka on valmistunut alun perin samoihin aikoihin asuinrakennuksen kanssa, mutta rakennettu käytännössä uudelleen 1990-luvulla. Ulkoasu on merkittävästi muuttunut.

Kohde edustaa Kaaron alueen runsasta jälleenrakennuskauden rakennuskantaa, mutta tyyllisesti vanhempaa rakentamista. Tämän vuoksi kohde otettiin mukaan inventointiin. Vuonna 1948 valmistunut asuinrakennus on säilynyt erittäin hyvin alkuperäisasussaan myös materiaalien puolesta. Kuisti on toteutettu 1950–60-luvulla ja sopii hyvin alkuperäisrunkoon. Rakennus erottuu Sorkan maantielle ja on siten myös maisemallisesti merkittävä.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

24. KUMPULANTIE 2

684-16-1639-7

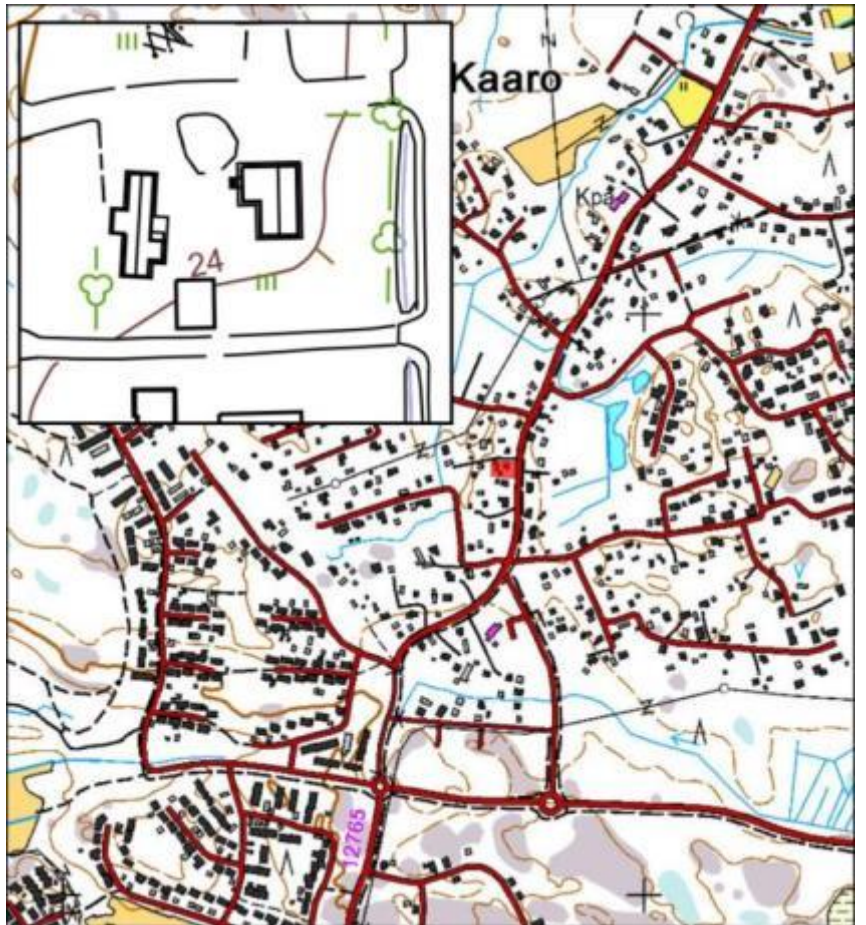
Kumpulantie 2, Kaaro

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1930-luvun asuintontti maisemallisesti merkittävällä ja näkyvällä paikalla Kaaron alueella. Pienellä tontilla on vuosien 1936–39 aikana valmistunut rankorakenteinen ja satulakattoinen asuinrakennus, joka on säilynyt julkisivultaan tyyllisesti hyvin. Sisäpihan puolella on toteutettu joitakin muutoksia. Tontilla on lisäksi vuonna 1951 valmistunut rankorakenteinen ja satulakattoinen saunan, kamarin ja puuhuoneen käsittävä rakennus, jonka alkuperäinen rakennusajankohta on muutoksista huolimatta selkeästi havaittavissa. Lisäksi tontilla on 2000-luvulla valmistunut autotalli.

Tontti ja varsinkin asuinrakennus edustaa Kaaron alueen varhaisempaa ja harvaa sotia edeltävänä aikana valmistunutta rakennuskantaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

25. LEHTOAHO 684-409-1-212

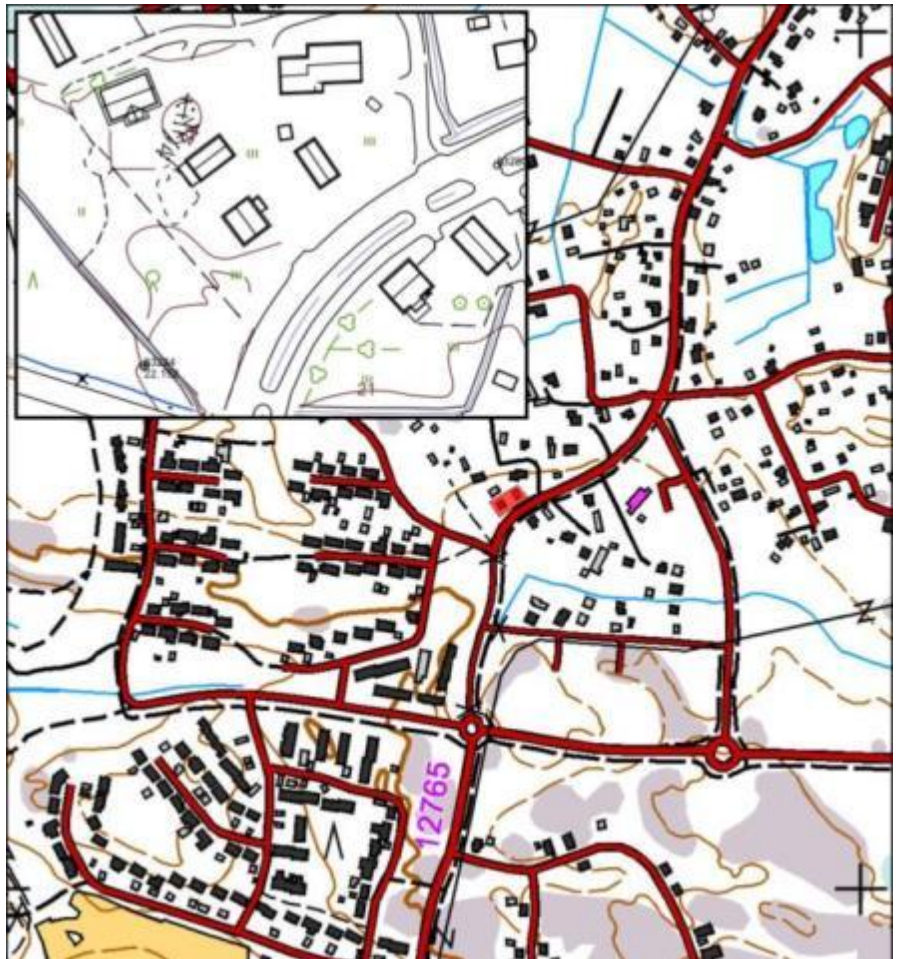
Sorkan maantie 4, Kaaro

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1900-luvun alkupuolen asuintontti Sorkanmaantien varressa. Kohde edustaa alueen varhaisempaa työväestön vaatimattomampaa rakennuskantaa, joka on säilynyt kohtuullisesti. Pihapiirissä, joka koostuu kahdesta erillisestä kiinteistöstä, on 1900-luvun alkupuolella valmistunut luonnonkiviperustainen, mahdollisesti hirsirunkoinen sekä satulakattoinen asuinrakennus, jonka alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Rakennuksessa on toteutettu joitakin muutoksia. Kuisti on ilmeisesti 1950-60-luvulta. Ikkunat ovat uusitut osittain alkuperäisen mallin mukaan. Pihapiirissä oleva sauna- ja varstorakennus on valmistunut mitä ilmeisimmin 1900-luvun puolivälin paikkeilla. Muutoksista huolimatta myös saunarakennuksen alkuperäinen rakennusajankohta on selkeästi havaittavissa.

Pihapiirin rakennukset muodostavat ajallisesti ja ulkoisesti eheän kokonaisuuden. Rakennuksissa toteutetut muutokset laskevat kuitenkin rakennushistoriallista arvoa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

26. KOLHA (Uotilan kylä)

684-414-31-270

Kolhantie 78, Uotila

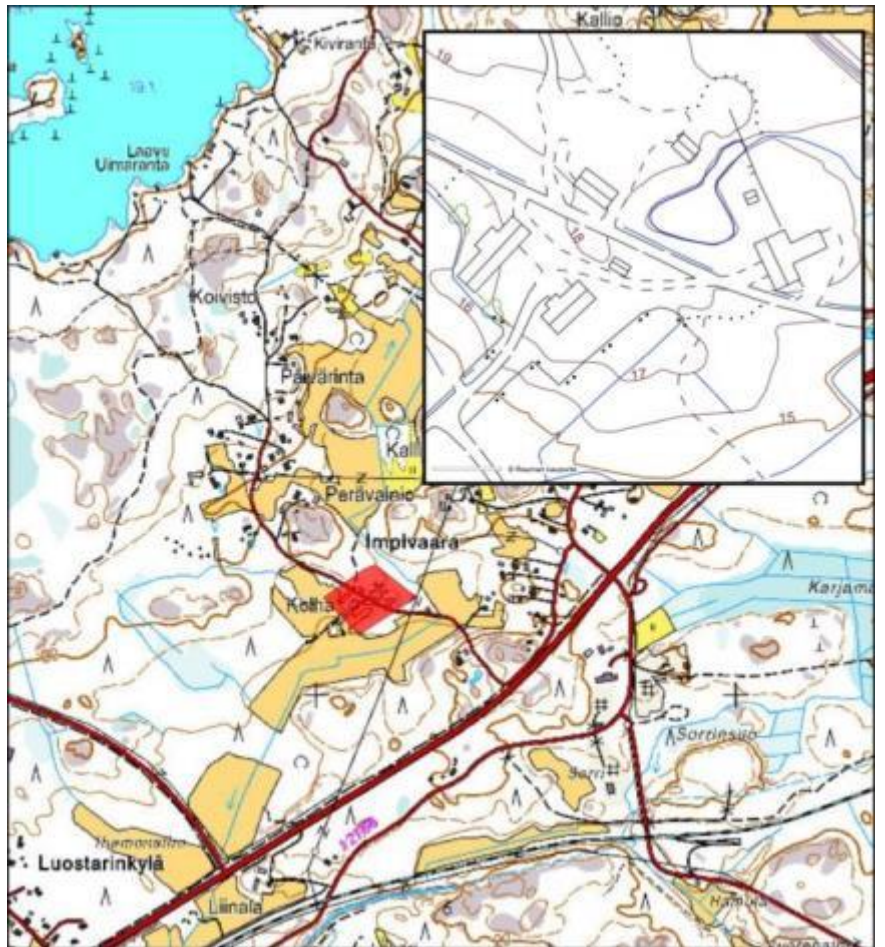
Luokka A: Suojeltava kohde.

1900-luvun alkupuolen erittäin hyvin säilynyt tilakokonaisuus Kolhantien varrella. Kyseessä on entinen torppa, joka on itsenäistynyt 1910-luvulla. Vanhoja torpan aikaisia rakennuksia ei ole tallella. Nykyinen rakennuskanta, joka sijoittuu Kolhantien molemmiin puolin, on pääosin 1920-luvulta. Päärakennus on valmistunut alun perin vuonna 1919. Rakennus on laajennettu nykyiseen runkomalliinsa 1950-luvun alussa. Laajennus on toteutettu alkuperäisen osan kaltaisena ja alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Rakennuksen kuisti on 1960-luvulta.

Pihapiirin ulkorakennukset ovat säilyneet ulkoisesti lähes autenttisinä. Kaikkien rakennusten sementtitiiliseikatteet ovat toteutettu 1900-luvun puolivälin paikkeilla. Pihapiirissä on vuonna 1926 valmistunut hirsirunkoinen navetta sekä samalla vuosikymmenellä valmistunut kaksikerroksinen ja kaksihuoneinen aitta, joka on sekä hirsi- että rankorakenteinen. Kolhantien toisella puolella sijaitsee 1920–30-luvulla valmistunut osin hirsirunkoinen, melko kookas sauna- ja puuhuonerakennus sekä sodan aikana valmistunut valettu, vintillinen kellarirakennus. Tilaan kuuluu myös kaksi 1920-luvulla valmistunutta suulia.

Arviointi koskee iäkästä rakennuskantaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

HAAPASAARI JA TAIPALMAA

Haapasaaren historiaa

Haapasaaren kylä on perustettu tietävästi 1300- tai 1400-luvulla. Kylän nimi esiintyy asiakirjoissa ensi kerran vuonna 1556. Haapasaari kuului aikanaan Sorkan kylään, mutta erotettiin 1600-luvun alussa kruunun hevossiittolalle, josta tehtiin myöhemmin säterikartano ja rustholli. Haapasaari oli erillään mantereesta vielä 1600-luvulla. Haapasaaren säteriratsutilalla toimitettiin isojako maanmittari Johan Forseliuksen toimesta vuosina 1777–1796. Isojaon yhteydessä ratsutila jaettiin kahteen osaan Haapasaaren ja Kolhan tiloiksi. Kolhan tila jaettiin edelleen vuonna 1801 Kolhan ja Nurmen tiloiksi. Kartano oli kruununluonteinen aina isojakoon saakka. Puoliskot lunastettiin perinnöksi vuosina 1795 ja 1800. Isojaon täydennys toimitettiin vuonna 1918.

Haapasaaren historiallinen kylätontti on sijainnut nykyisen Haapasaaren tilan kohdalla. Haapasaari-niminen tila jäi isojaon jälkeen siis edelleen vanhalle kylätontille, kun taas Kolhan tila siirtyi huomattavasti idemmäksi lähelle Sorkan rajaa nykyisen Kolhantanhuan päähän. Kolhasta 1800-luvulla lohkottu Nurmi sijoittui puolestaan Haapasaaren tilan kaakkoispuolelle nykyisen Nurmentien varrelle.

Haapasaaren isojaon aikaisten viljelysten koosta ei ole tarkkaa tietoa, mutta mikäli kehitys eteni, kuten Rauman alueella yleisesti, vastasivat pelto- ja niittyalueet suurelta osin nykyisiä viljelyalueita. Vuodelta 1903 olevan venäläisen topografikartan mukaan viljelyt ovat säilyneet nykypäivään lähes muuttumattomina. Ainoastaan rakennuskannan kasvu on hieman supistanut peltoalueita.

Haapasaaren rakennuskanta oli vielä 1900-luvun alussa erittäin harvaa. Harvat asuintilat sijaitsivat erittäin hajallaan ympäri kylän aluetta eikä varsinaisia rakennuskittymiä ollut syntynyt.

1900-luvun jälkipuoliskolla rannikolle alkoi syntyä tiheämpää loma-asutusta.

Nykytila

Haapasaaren kylä sijaitsee rannikolla kaupungin pohjoispuolella. Haapasaari on ollut isojaon ajoista alkaen erittäin harvaan asuttu. Merkittävimmät tilakokonaisuudet ovat edelleen kantatalot Haapasaaren kartano sekä Kolhan tila. Alueen rakennuskanta on tihentynyt hieman vasta 1900-luvun jälkipuoliskolla. Varsinaisia asuinkeskittymiä ei alueelle ole syntynyt. Rannikolle on sijoittunut melko runsaasti loma-asutusta. Kylän viljelyalueet ovat pieni- ja repaleiset. Ne ovat kuitenkin säilyneet vastaavina viimeistään 1800-luvulta, mitä ilmeisimmin jo 1700-luvulta. Haapasaaren rakennuskanta on pääosin uudempaa 1900-luvun jälkipuoliskon asuinrakentamista. Siellä täällä sijaitsee joitakin harvoja pienimuotoisia ja vaatimattomia vanhempia asuintiloja, joista parhaiten säilyneet ajoittuvat jälleenrakennuskaudelle. Kyläalueen merkittävimmät rakennukset ovat kaksi jäljellä olevaa kantatilaa sekä Suvirannan jugend-tyylinen huvila. Haapasaaren vanha säterirustholli on huomioitu maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi, jonka ympärillä avautuu merkittävä viljelymaisema, jota ehdotetaan paikallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi. Huomattavasti idempänä lähellä Sorkan rajaa sijaitseva Kolhan tila on maisemallisesti merkittävä peltoaukean laidalla ja kuuluu Sorkan maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön.

Haapasaaren läpi johtavan Haapasaarentien linjaus on säilynyt suurelta osin viimeistään 1800-luvulta. Ainoastaan Haapasaaren vanhan rusthollin kohdalla tie-linjauksessa on tehty 1900-luvunaikana muutos siten, että tie kiertää rusthollin rakennukset pohjoispuolelta. Aikaisempi tie-linjaus kulki osittain rusthollin rakennusryhmän läpi. Myös Nurmenlahden kiertävä Nurmentie sekä rusthollin luoteispuolella oleva Mustalahdentie ovat säilyneet osittain 1800-luvun linjauksissaan.

Taipalmaan kylän historiaa

Taipalmaan kylä on perustettu tiettävästi 1300- tai 1400-luvulla. Kylän nimi esiintyy ensimmäistä kertaa asiakirjoissa vuonna 1540. Kylässä oli vuonna 1571 kolme taloa. Kylätontti sijaitsi 1500-luvulla nykyisen Taipalmaan tilan paikalla. 1800-luvun alkupuolella kylän ainoa talo eli Taipalmaan tila kuului Canth-suvun omistukseen. Isojakoa kylässä ei siis suoritettu, vaan maanmittari J. Wahlroos suoritti verollepanokartoituksen vuonna 1851.

Kylätontti on säilynyt nykypäivään saakka Taipalmaan tilan paikalla. 1900-luvun alussa kylässä ei ollut kylätontin ulkopuolella muita rakennuksia. Pellot sijaitsivat samalla paikalla kuin nykyäänkin. Jotkin pelloista ovat sittemmin jääneet kesänteille ja osasta pohjoisrannan pelloista on luovuttu jo aiemmin.

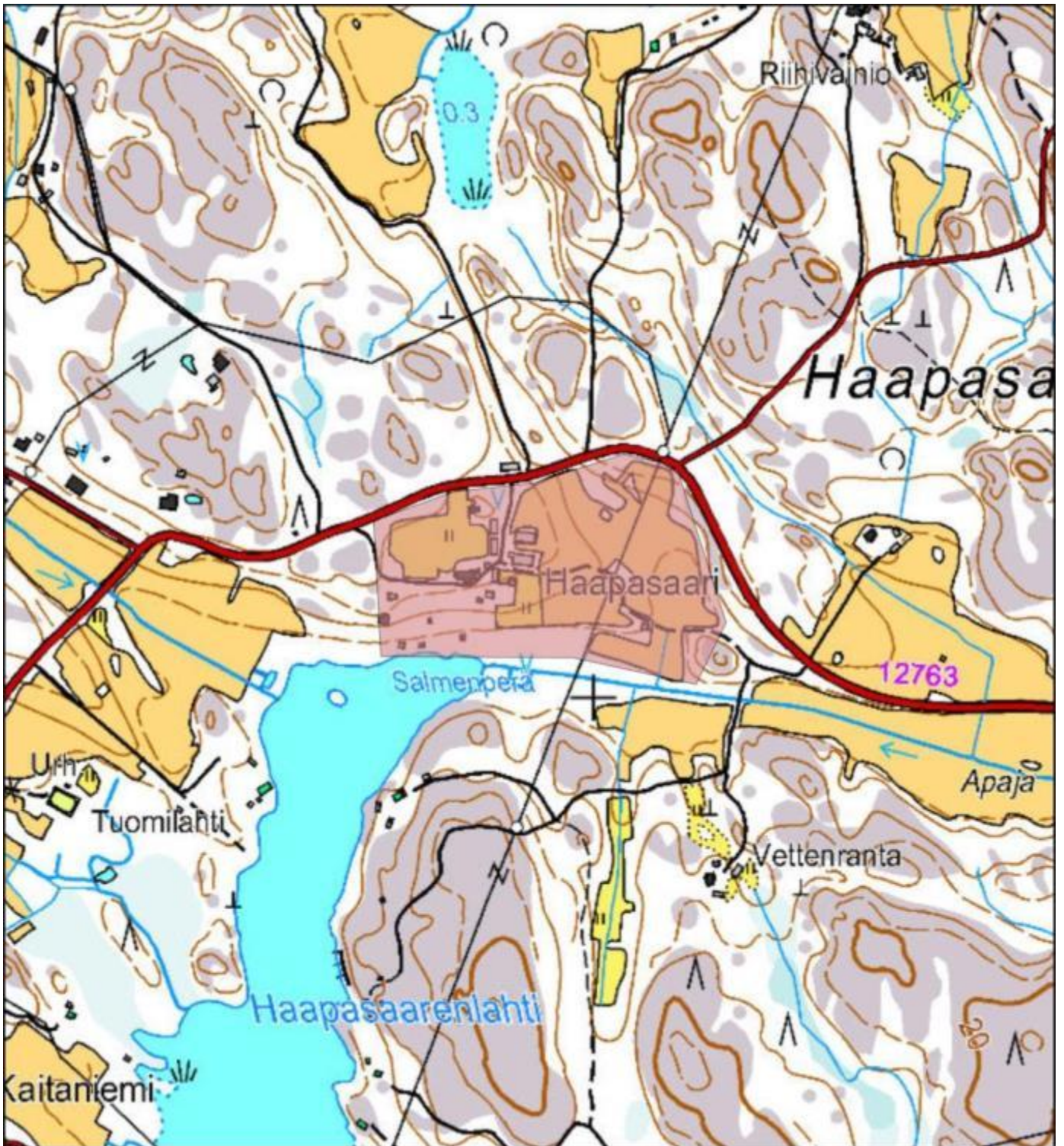
Kylätontilla olevan vanhemman rakennuskannan lisäksi kylään ei ole syntynyt juurikaan asutusta. Taipalmaantien päähän syntyi asuintila 1950-luvulla. Muilta osin harva rakennuskanta on uudempaa. Taipalmaan alueen pohjoisrannalle on syntynyt 1900-luvun jälkipuoliskolla loma-asutusta.

Nykytila

Taipalmaan kylä sijaitsee melko syrjässä Rauman kaupunkialueen pohjoispuolella rannikolla aivan Haapasaaren vieressä. Varsinainen kylätontti ei sijaitse läpikulkeutien varrella. Taipalmaan alue on erittäin pieni. Kyläalue käsittää ainoastaan joitakin vakituisia asuinrakennuksia sekä pohjoisrannalla kesäasutusta. Vanha kylätontti Taipalmaan tilan kohdalla Mustalahden rannalla on sijainnut samalla paikalla jo 1560-luvulta lähtien. Kylätontilla on alueen ainoat iäkkäämmät rakennukset. Taipalmaan tila on kokenut melko mittavia muutoksia maatilatalokailutoiminnan seurauksena. Kylän pienimuotoiset viljelyalueet sijaitsivat pääosin kylätontin länsipuolella.

Kylässä on vain joitakin vakituisia asuinrakennuksia. Histoallisella kylätontilla on joitakin iäkkäämpiä rakennuksia, jotka ovat hyvin säilyneet. Merkittävin on ehkäpä 1800-luvulla valmistunut tuulimylly, jotka ovat Satakunnassa nykyään harvinaisempia. Taipalmaantien länsipäässä on 1950-luvun asuintila. Muilta osin harva rakennuskanta on uudempaa tai 1900-luvun jälkipuoliskon loma-asutusta. Kylään johtaa ja kylätontin läpi kulkee edelleen päällystämätön tie, jonka linjaus on iäkäs.

Paikallisesti arvokkaaksi ehdotettava kulttuuriympäristö

Haapasaaren kartano on itsessään maakunnallisesti merkittävä kohde, mutta sitä ympäröivät viljely-alueet tulisi huomioida myös paikallisesti arvokkaana kulttuuriympäristönä.

Inventoidut kohteet

- A - Suojeltavat kohteet
- B - Lievemmin suojeltavat kohteet

SORKKA

1. Lautakari
2. Rööhö
3. Salmi
4. Antola
5. Ala-Heiniä
6. Alppirinne
7. Juso
8. Tuomikallio
9. Antikkala
10. Kallenmäki
11. Kuukkiskallio
12. Yläkansakoulu
13. Tuomola
14. Niemelä
15. Prami
16. Uola
17. Arvela
18. Lahti
19. Suomela
20. Kuusela
21. Kainola
22. Väiliä
23. Kuusistontie 5
24. Kumpulantie 2
25. Lehtoaho

UOTILA

26. Kolha

HAAPASAARI

27. Kolha
28. Haapasaari
29. Suviranta
30. Kaitaniemi
31. Sokertoppa
32. Mustalahti

TAIPALMAA

33. Rantala
34. Taipalmaa
35. Ylinen

LAHTI

36. Petäjäkari
37. Kamarkari
38. Opinahjo
39. Lahdenpohja
40. Varjomäki
41. Siniranta
42. Huvilinna

Inventoidut kohteet Haapasaaren alueella.

SORKKA

1. Lautakari
2. Rööhö
3. Salmi
4. Antola
5. Ala-Heinilä
6. Alppirinne
7. Juso
8. Tuomikallio
9. Antikkala
10. Kallenmäki
11. Kuukkiskallio
12. Yläkansakoulu
13. Tuomola
14. Niemelä
15. Prami
16. Uola
17. Arvela
18. Lahti
19. Suomela
20. Kuusela
21. Kainola
22. Väilä
23. Kuusistontie 5
24. Kumpulantie 2
25. Lehtoaho

UOTILA

26. Kolha

HAAPASAAARI

27. Kolha
28. Haapasaari
29. Suviranta
30. Kaitaniemi
31. Sokertoppa
32. Mustalahti

TAIPALMAA

33. Rantala
34. Taipalmaa
35. Ylinen

LAHTI

36. Petäjäkari
37. Kamarkari
38. Opinahjo
39. Lahdenpohja
40. Varjomäki
41. Siniranta
42. Huvilinna

Inventoidut kohteet

- A - Suojellavat kohteet
- B - Lievemmin suojellavat kohteet

Inventoidut kohteet Haapasaaren itäosassa sekä Taipalmaan alueella.

Inventoidut kohteet

27. KOLHA 684-418-1-317

Kolhantanhua 35, Haapasaari

Luokka A: Suojeltava kohde.

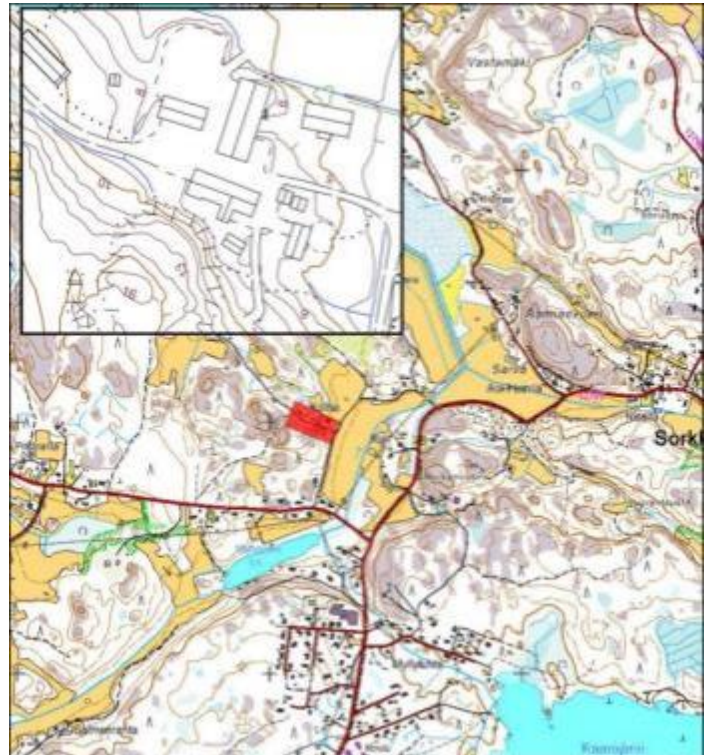
Edelleen viljelytoimintaa harjoittava maatila, jonka historia ulottuu Haapasaaren isojakoon 1700-luvun lopulle. Tila kuuluu Sorkan maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön. Tontin nykyinen rakennuskanta ajoittuu pääosin 1920–30-luvuille. Pihapiirissä on kuitenkin kaksi erittäin hyvin säilynyttä aittaa, jotka ajoittuvat 1800-luvulle, toinen mahdollisesti vuosisadan puoliväliin tai jopa kauemmaksikin ja toinen 1800-luvun lopulle.

Nykyinen päärakennus on valmistunut vuonna 1928 ja on säilynyt runkomalliltaan sekä pääosin myös tyyllisesti hyvin. Rakennuksen kuisti on 1950-luvulta. Pihapiiriin kuuluu lisäksi 1920-luvulla valmistunut osin hirsirunkoinen navetta, joka on säilynyt hyvin sekä melko huonokuntoinen kaappikuivuri 1910-luvulta sekä myös huonokuntoinen kanala 1930-luvulta. Tilan rakennuksiin kuuluvat muut rakennukset ovat uudempia ja ajoittuvat 1970–90-luvuille.

Rakennusryhmä erottuu kauas ja on tärkeä osa Haapasaaren ja Sorkan alueen viljelymaisemaa.

Arviointi koskee pihapiirin vanhaa rakennuskantaa, pois lukien kuivuri.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

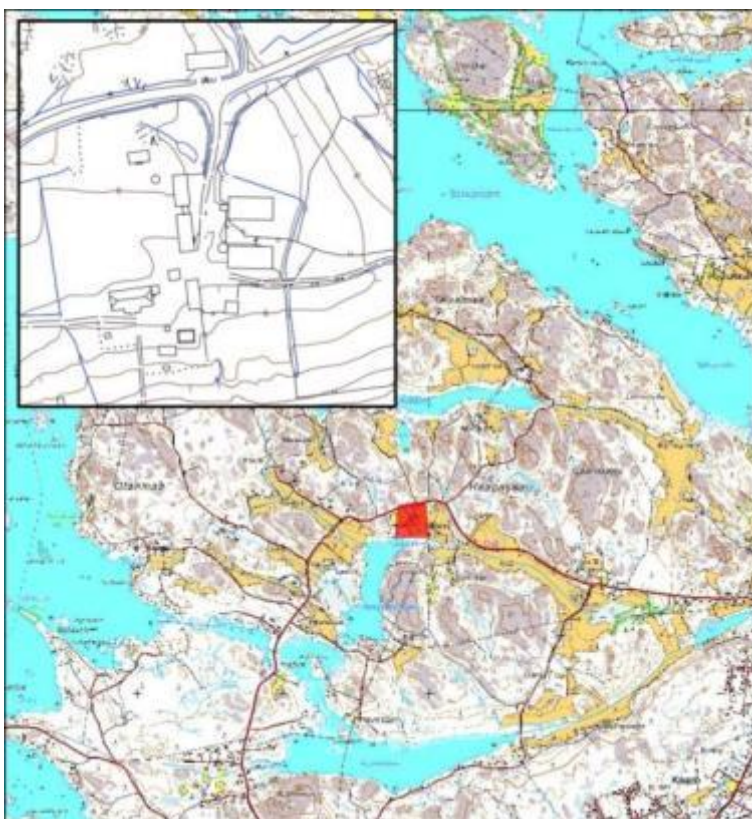
28. HAAPASAARI 684-418-1-299

Haapasaarenkartano 12, Haapasaari

Luokka A: Suojeltava kohde.

Maisemallisesti merkittävällä paikalla peltoaukean laidalla sijaitseva maakunnallisesti merkittävä entisen rusthollin erittäin hyvin säilynyt rakennusryhmä. Haapasaaren kartanon historia ulottuu 1600-luvulle ja tila on sijainnut aina samalla paikalla. Pihapiirissä on alun perin vuonna 1801 valmistunut päärakennus, jonka nykyinen ulkoasu ja runkomalli ovat seurausta 1890-luvulla toteutetusta laajennuksesta. Rakennus on säilynyt tyyllisesti hyvin tässä muutosasussa. Pihapiiriin kuuluu myös näytävät luonnonkivi- ja hirsirunkoiset navetta- ja tallirakennukset 1890-luvulta. Näkyvällä paikalla sijaitsevat myös viimeistään vuosisadan vaihteessa valmistuneet, 1990-luvulla kunnostetut renkitupa- ja puuhuonerakennukset. Renkitupa on osittain pitkänurkkainen. Päärakennuksen vieressä sijaitsee lohkokivi- ja hirsirunkoinen makasiinirakennus, joka on sittemmin muutettu lämpökeskukseksi. 1800-luvun loppupuolella valmistunut kunnostettu, mutta tyyllisesti hyvin säilynyt leivintupa- ja saunarakennus. Pihapiiriin kuuluu lisäksi vielä hyvin säilynyt pitkänurkkainen aittarakennus ilmeisesti 1800-luvun loppupuolelta. Haapasaarentien läheisyydessä näkyvällä paikalla sijaitsee rankorakenteinen, ulkoisesti lähes autenttisenä säilynyt, mutta huonokuntoinen puutarhurin asunto 1930-luvulta. Haapasaarentien pohjoispuolella aivan tien varressa on kookas tilaan kuuluva suulirakennus.

Rakennusryhmä muodostaa maisemallisesti erittäin merkittävän kokonaisuuden historiallisten peltoaukeiden laidalla Haapasaarentien varressa. Pihapiirin iäkäs rakennuskanta on hyvin säilynyttä ja joistakin muutoksista huolimatta alkuperäiset käyttötarkoitukset sekä rakennusajankohdat ovat edelleen havaittavissa.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (rustholli) ja maisemallinen.

29. SUVIRANTA 684-418-1-38
Haapasaarenkartano 7, Haapasaari

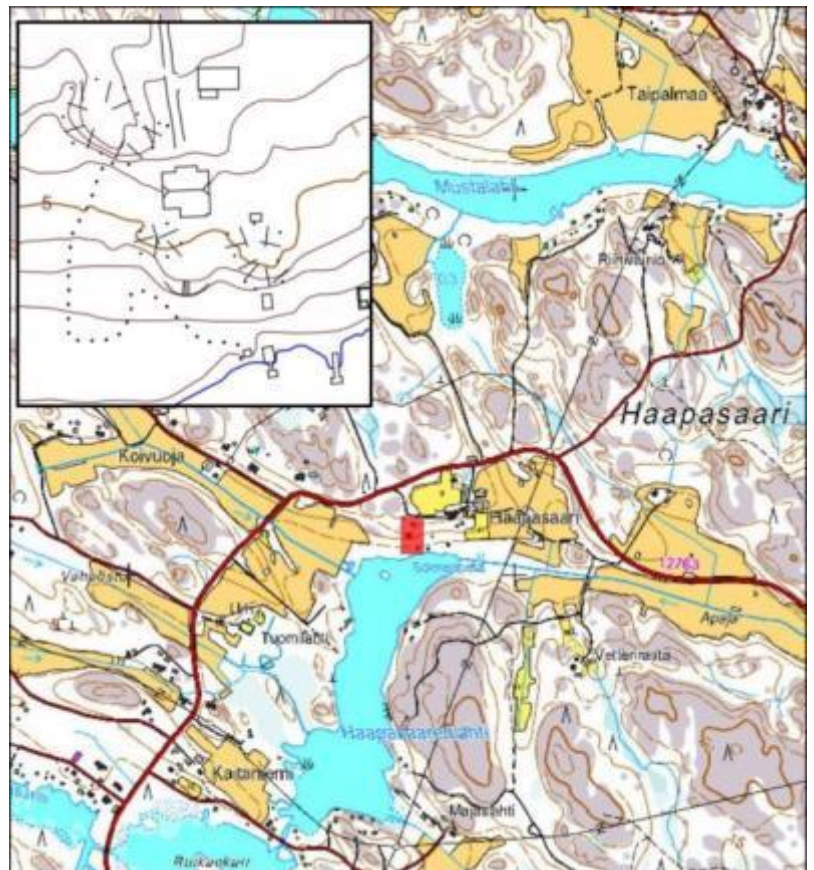
Luokka A: Suojeltava kohde.

1900-luvun alun huvilatontti Haapasaarenlahden rannalla. Tontilla on jugend-tyylinen taitekattoinen, hirsirakenteinen ja rungotaan vinkkelin mallinen huvila 1900-luvun alusta. Rakennus on muutettu vakituiseen asuinkäyttöön 1970-luvulla. Ulkoasu on säilynyt erittäin hyvin sekä tyyllisesti että materiaaleiltaan. Rakennus edustaa alueelle poikkeuksellista, arkkitehtonisesti merkittävämpää rakennuskantaa yhdessä viereisen Haapasaaren kartanon kanssa. Tontilla on lisäksi 1970–80-luvulla melko runsaita muutoksia kokenut ulkorakennus sekä uudempi saunarakennus.

Huvila on säilynyt ulkoisesti erittäin hyvin ja edustaa lähialueelle poikkeuksellisesti arkkitehtonisesti korkeatasoista huvilarakentamista. Yksityiskohdat ja suurelta osin myös materiaalit ovat hyvin säilyneet. Huvilarakennus muodostaa viereisen Haapasaaren kartanon kanssa arvokkaan rakennushistoriallisen ja maisemallisen kokonaisuuden. Tontilla oleva ulkorakennus on kokenut vuosikymmenten saatossa melko mittavia muutoksia.

Arviointi koskee huvilarakennusta.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

30. KAITANIEMI 684-418-1-315
(684-418-1-314)
Haapasaarentie 301, Haapasaari

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1800-luvulle ajoittuva tila Haapasaarentien varressa maisemallisesti näkyvällä paikalla. Kyseessä on mahdollisesti Haapasaaren kartanon entinen torppa. Pihapiirin rakennukset ajoittuvat pääosin 1900-luvun alkupuolelle. Osa rakennuksista sijaitsee Kaitaniemestä 2000-luvulla erotetun tontin alueella. Nykyinen päärakennus on valmistunut 1900-luvun alussa, mutta muutettu lähivuosina niin merkittävästi, että alkuperäinen rakennusajankohta ei ole enää havaittavissa. 1900-luvun alkupuolen hirsi- ja rankorakenteinen navettarakennus on sen sijaan säilynyt erittäin hyvin. Erotetun tontin puolelle sijaitsee lähes autenttisenä säilynyt, mutta jo hieman huonokuntoinen, sauna- ja riihirakennus ilmeisesti 1800-luvun loppupuolelta. Rakennus on lähiympäristön harvoja säilyneitä riisiä. Erotetun tontin puolella sijaitsee myös hyvin säilynyt rankorakenteinen vilja-aitta 1900-luvun alkupuolelta. Lähellä rantaa sijaitsee hyvin säilynyt ranta-aitta. Muut rakennukset ovat vaatimattomia tai kokeneet mittavia muutoksia vuosien varrella.

Kaitaniemen rakennuskanta on säilymiseltään kirjavaa. Asuinrakennus on muutettu niin merkittävästi, että alkuperäinen rakennusajankohta ei ole enää kunnolla havaittavissa. Myös muita pihapiirin rakennuksia on muutettu. Nämä muutokset vaikuttavat kohteet rakennushistorialliseen arvoon. 2000-luvulla erotetun tontin puolelle jääneet iäkkäät rakennukset kuuluvat historiallisesti Kaitaniemen tilaan ja ovat mukana arvioinnissa.

Pihapiirin rakennukset erottuvat selkeästi Haapasaarentielle ja niillä on maisemallista merkitystä kylänäkymässä.

Arvot: Maisemallinen.

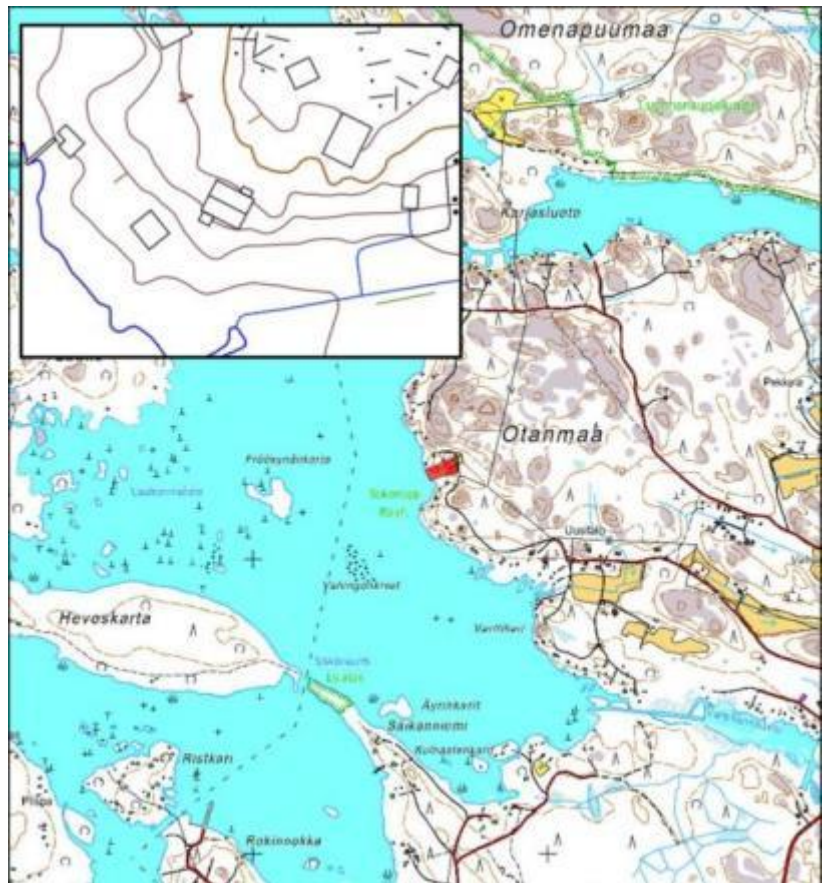
31. SOKERTOPPA 684-418-1-222
Sokertopantie 180, Haapasaari

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1920-luvun kalastajatila, joka toimii nykyään kesäasukäytössä. Tontilla on 1920-luvulla valmistunut hirsirunkoinen ja satulakattoinen asuinrakennus, joka on säilynyt runkomalliltaan ja osin myös tyyllisesti hyvin. Lähivuosina rakennuksessa on toteutettu kuitenkin muutoksia. Asuinrakennuksen lisäksi kiinteistöön kuuluu hyvin säilynyt eläinsuojarakennus 1900-luvun alkupuolelta tai puolivälistä. Rannassa sijaitsee melko uusi rantasauna.

Sokertoppa on harvoja säilyneitä lähiympäristön kalastajataloja. Nykyisin kesäasuntona toimiva päärakennus on säilynyt runkomalliltaan ja tyyllisesti hyvin alkuperäisiasussaan. Rakennuksessa on havaittavissa jugendpiirteitä. Merkittävä muutos on meren puolelle hiljattain toteutettu kookas terassi, joka on hieman ristiriidassa rakennuksen alkuperäisilmeen kanssa. Terassi sekä rakennuksessa toteutetut kunnostukset antavat hieman uudisrakennusmaisen ilmeen ja laskevat samalla rakennushistoriallista arvoa. Ikkunat ja tyylliset yksityiskohdat ovat kuitenkin säilyneet. Tilaan kuuluva entinen eläinsuojarakennus on säilynyt erittäin hyvin. Kalastuselinkeinosta kertovat mahdolliset ulkorakennukset ovat hävinneet.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (elinkeinohistoriallinen) ja maisemallinen.

32. MUSTALAHTI 684-418-1-250

Mustalahdentie 48, Haapasaari

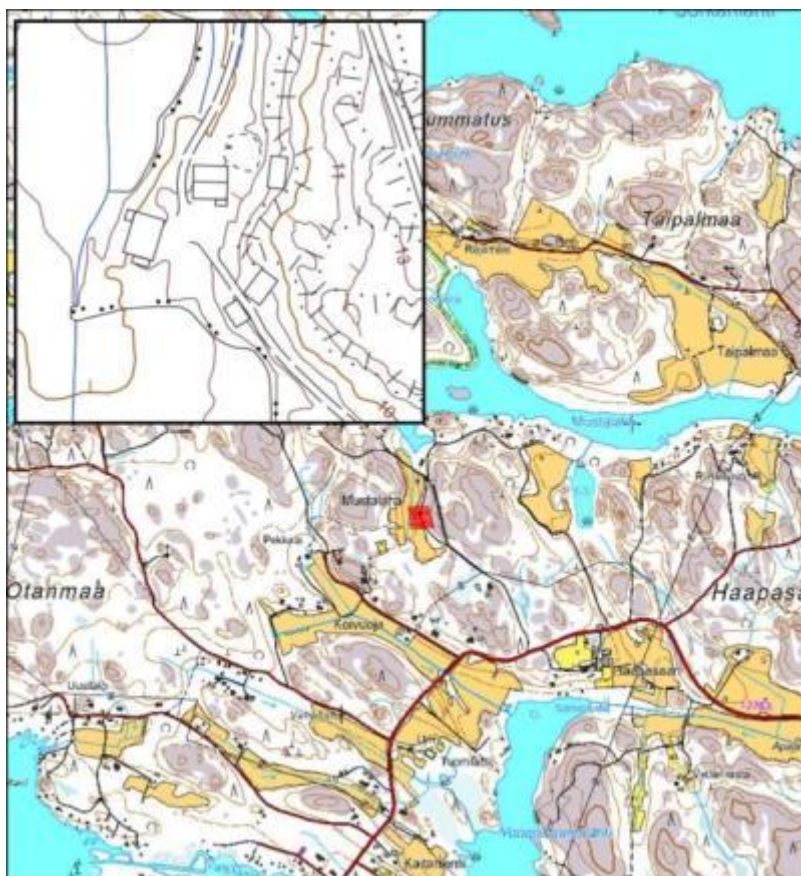
Luokka A: Suojeltava kohde.

Mustalahden tila sijaitsee Mustalahdentien varressa Haapasaaren kartanon luoteispuolella. Tilaan kuuluu ulkoasusta päätellen 1930–40-luvulla valmistunut päärakennus, joka saattaa olla kuitenkin alun perin iäkäämpi sekä 1900-luvun alkupuolella valmistunut osittain sementtitiilirunkoinen navetta, pieni saunarakennus, varastorakennus sekä iäkkäältä vaikuttavat hirsirunkoiset kaksi aittaa. Toista aittaa lukuun ottamatta kaikki rakennukset sijaitsevat pihapiirissä.

Päärakennuksen pienehköt muutokset ovat toteutettu alkuperäisilmettä kunnioittaen. Tilaan kuuluvat rakennukset ovat pääosin erittäin hyvin säilyneitä ja muodostavat eheän 1900-luvun alkupuolen maatilakokonaisuuden.

Arviointi koskee tilan iästä rakennuskantaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

33. RANTALA 684-411-1-68

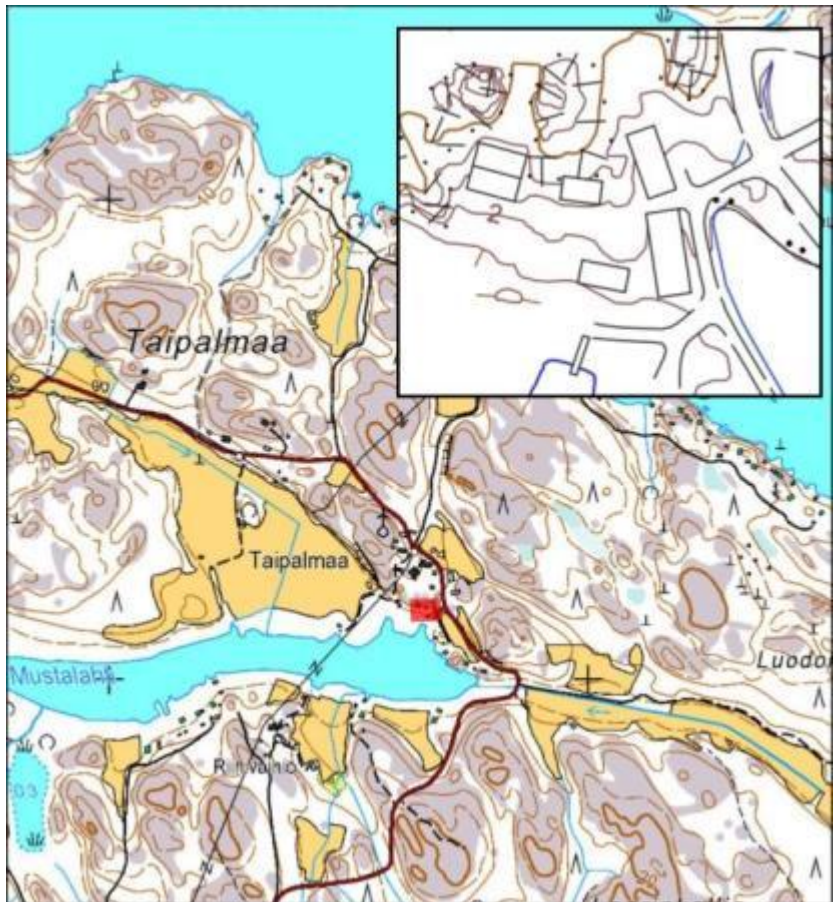
Taipalmaantie 134b, Taipalmaa

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Taipalmaan historiallisen kylätontin alueella sijaitseva asuintila, jonka rakennuskanta on lähtään kirjavaa. Tontilla on vuonna 1946 valmistunut päärakennus, joka on säilynyt pääosin hyvin alkuperäisessä asussaan. Tyyllisesti rakennus edustaa kuitenkin ehkäpä hieman vanhempaa rakennustyyliä. Tontilla on lisäksi erittäin iäkkäältä vaikuttava, ilmeisesti pitkälle 1800-luvulle ajoittuva entinen eläinsuojarakennus. Rakennus on hirsirakenteinen, vuoraamaton ja pitkänurkkainen. Lisäksi tontilla on hirsirunkoinen, lyhytnurkkainen ja vuoraamaton saunarakennus sekä kaksi hieman kookkaampaa ulkorakennusta, joista toinen on luonnonkiviperustainen ja toinen betoniperustainen. Viimeksi mainitut ovat kokeneet lähivuosisikymmeniä muutoksia.

Päärakennuksen myöhemmästä rakennusajankohdasta huolimatta kiinteistö inventoitiin pintapuolisesti, koska se on tärkeä osa Taipalmaan historiallisen kylätontin rakennuskantaa ja maisemaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

34. TAIPALMAA 684-411-1-70

Taipalmaantie 140, Taipalmäa

Tilan pihapiiri luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Tuulimylly luokka A: Suojeltava kohde.

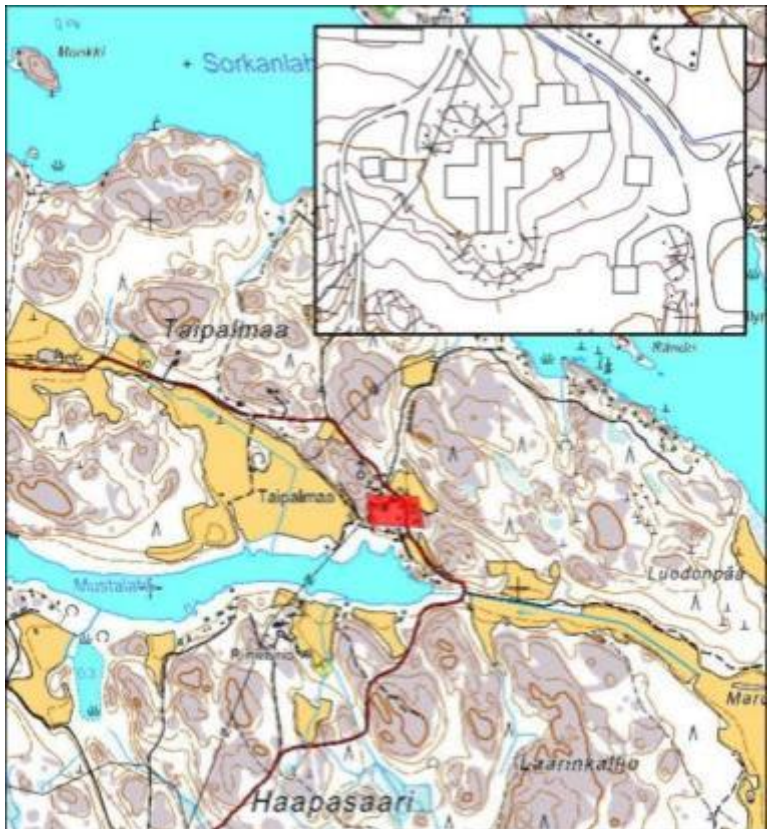
Taipalmaan tilan historia ulottuu 1600-luvulle saakka. Tilan nykyiset rakennukset ajoittuvat pääosin 1800-luvun loppupuolelle. Vanhin rakennus on mahdollisesti entinen renkitupa-rakennus, joka saattaa ajoittua 1800-luvun puolivälin paikkeille. Nykyinen päärakennus valmistui mitä ilmeisimmin 1800-luvun lopulla. Rakennusta laajennettiin 1970-luvulla. Tilaan kuuluvat aittarakennukset ajoittuvat 1800-luvun puolelle.

Tilaan kuului aiemmin myös viereinen 1850-luvulla valmistunut tuulimylly. 1950-luvun alussa mylly lahjoitettiin Lahden seudun nuorisoseuralle, joka tuolloin kunnosti myllyn.

Tilalla harjoitetun maatilamatkailutoiminnan seurauksena rakennukset ovat kokeneet muutoksia. Päärakennus on kokenut muutoksia jo aiemmin. Laajennus sekä kookas kuisti laskevat hieman rakennushistoriallista arvoa. Muilta osin rakennuksen alkuperäinen rakennusajankohta on selkeästi havaittavissa. Aitat ovat sinällään hyvin säilyneet, joskin muutokset aukotuksessa vaikuttavat kokonaisilmeeseen. Renkituvassa toteutetut muutokset ovat mittavia ja osittain ristiriidassa rakennuksen alkuperäisilmeen kanssa.

Tuulimylly on rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti arvokas. Tuulimylly edustaa maakunnassa aikanaan yleistä, mutta harvinaistunutta rakennustyyppiä. Kokonaisia tuulimyllyjä lienee Satakunnassa tällä hetkellä jäljellä tusinan verran vaihtelevassa kunnossa. Tuulimyllyn sijainti korkean mäen laella on maisemaa hallitseva.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (kantatila) ja maisemallinen.

35. YLINEN 684-411-1-45
Taipalmaantie 152, Taipalmaa

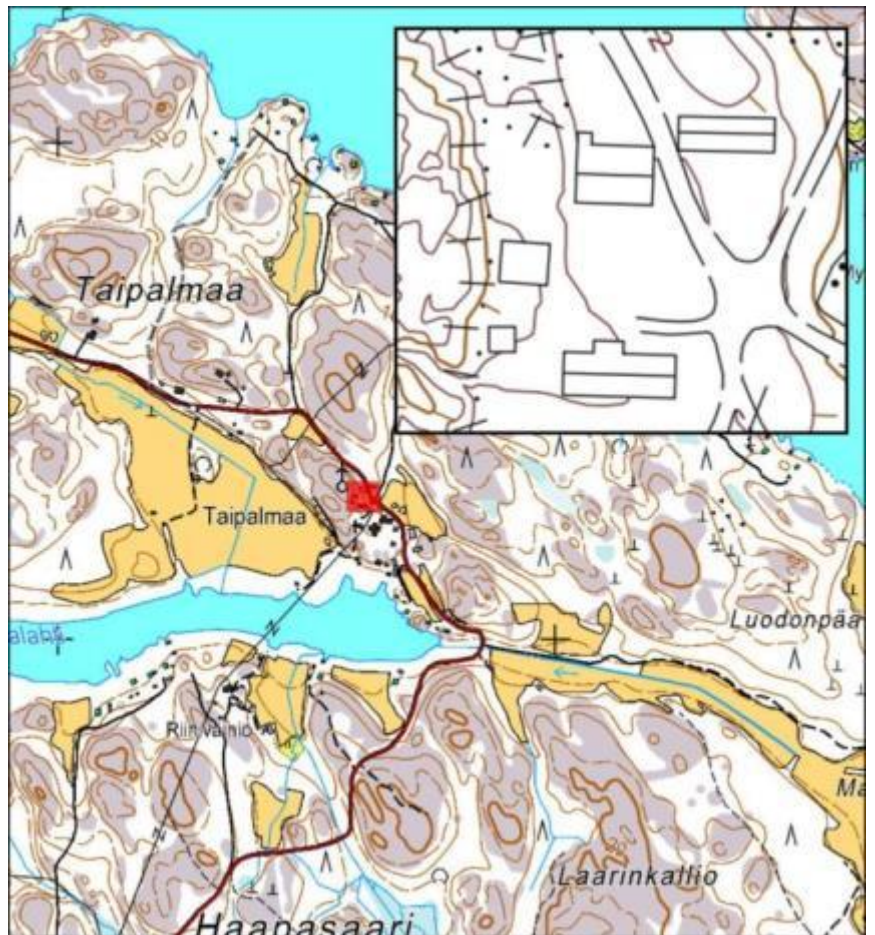
Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Vuosisadan vaihteeseen ajoittuva tila aivan Taipalmaan tilan vieressä Taipalmaantien varressa. Kiinteistö on ollut aikanaan ilmeisesti kiinteä osa viereistä Taipalmaan tilaa. Pihapiiri on edelleen varsin yhtenäinen. Ylisen asuintila käsittää mitä ilmeisimmin viimeistään 1800–1900-lukujen vaihteessa valmistuneen hirsirunkoisen ja pitkänurkkaisen asuinrakennuksen, joka on pohjakaavaltaan paritupamallinen. Rakennuksen runkomalli on säilynyt alkuperäisenä. Ikkunat ovat uusitut mahdollisesti 1900-luvun alkupuolella tai puolivälin paikkeilla. Myös satulakattoinen kuisti on myöhäisempi. Rakennuksen alkuperäinen rakennusajankohta on kuitenkin edelleen selkeästi havaittavissa.

Pihapiiriin kuuluu myös 1900-luvun alkupuolella valmistuneet navetta, osin luonnonkivirunkoinen vintillinen kellari, puurakenteinen makasiinirakennus sekä osin hirsirunkoinen sauna- ja varistorakennus. Rakennukset ovat säilyneet hyvin ja muodostavat ajallisesti melko eheän kokonaisuuden.

Rakennukset muodostavat viereisen Taipalmaan tilan rakennusten kanssa maisemallisesti merkittävän kokonaisuuden Taipalmaantien varteen.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

LAHDEN KYLÄ (NURMELAHDEN YMPÄRISTÖ)

Lahden kylän historiaa

Lahden kylä on perustettu mitä ilmeisimmin 1300–1400-luvulla. Nimensä perusteella kylä perustettiin merenlahden äärelle, joka on maankohoamisen seurauksena sittemmin hävinnyt. Ensimmäiset kirjalliset maininnat Lahden kylästä ovat vuodelta 1540. Vuonna 1571 kylässä oli tietävästi seitsemän taloa.

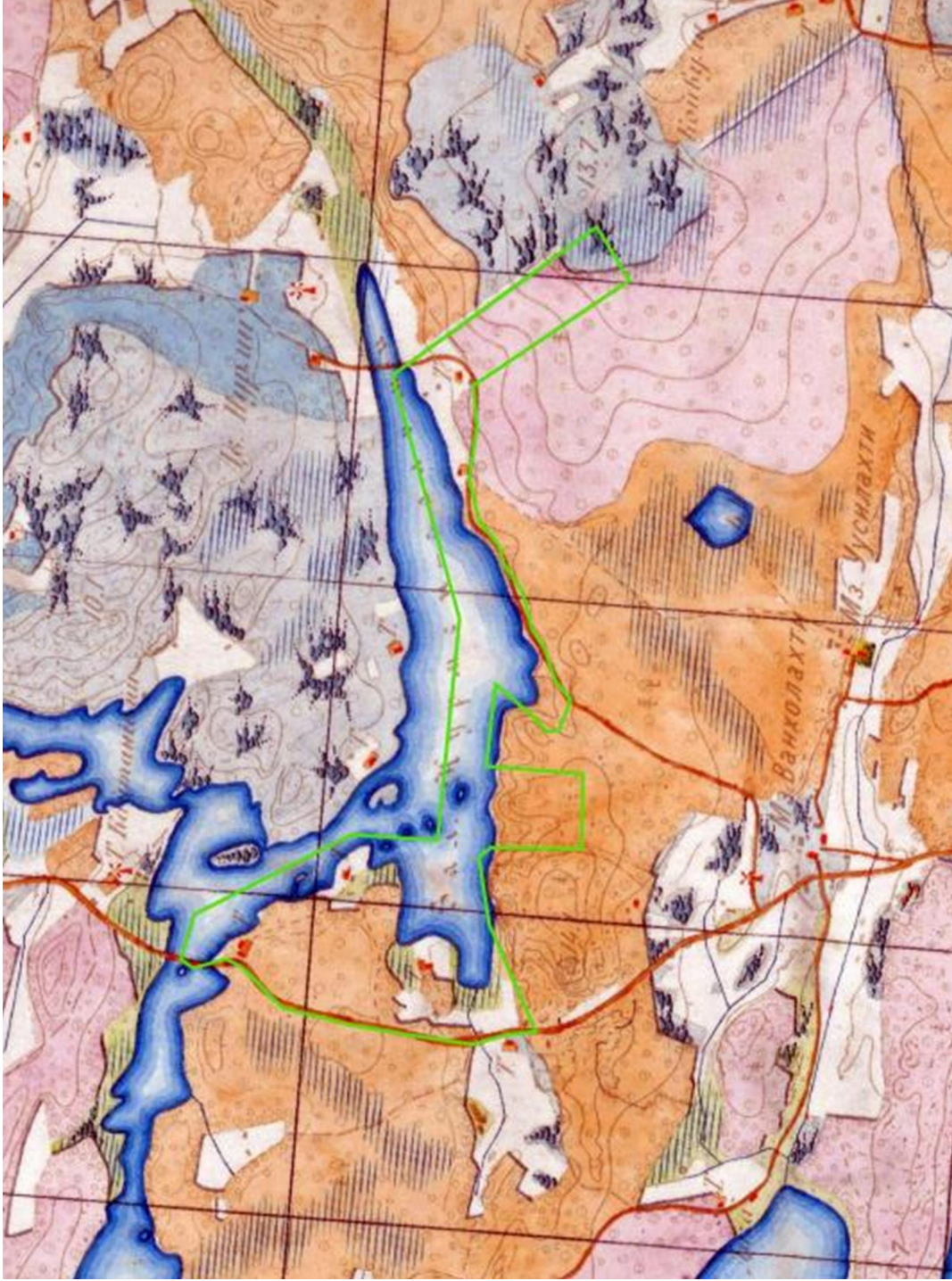
Lahden kylää koetteli myöhemmin autioituminen ilmeisen rankasti, koska isojaon alkaessa vuonna 1801 kylässä oli ainoastaan ratsusäteri, jonka omistivat tasan hovimajoitusmestari Samuel Jerlström ja taloustirehtööri Lars Demoën. He riitelivät kiivaasti siitä mitkä tilukset kummallekin kuuluivat. Isojaon suorittaneen maanmittari A. Ringbomin tehtäväksi jäi oikeastaan tilan halkominen. Tämä halkominen sai käydä isojaosta. Eri mielisyydet ratkaistiin maanjako-oikeudessa.

Jakokuntaan kuului laaja vesialue ja saaristo, johon oli perustettu useita torppia. Jerlströmin omistama Vanha-Lahti käsitti isojaon jälkeen peltoa 35 tynnyrinalaa sekä niittyä 135 tynnyrinalaa Demoënin Uusi-Lahti puolestaan 29 tynnyrinalaa peltoa ja 130 tynnyrinalaa niittyä. Molempiin tiloihin kuului lisäksi runsaasti viljelyskelpoista maata sekä metsiä. Isojakoa oli maankohoamisen vuoksi täydennettävä jo vuonna 1840 ja kalavesien osalta uudelleen vuosina 1906–07. Vanha-Lahdesta erotettiin vuosina 1915–16 yksitoista palstatilaa ja Uusi-Lahdesta 1920-luvulla entisiä vuokra- ym. tiloja 27 kappaletta. Inventointialue sijaitsee entisillä Uusi-Lahden mailla ja vanhat torpat, jotka ovat säilyneet, edustavat tänä päivänä Nurmenlahden ympäristön iäkkäintä rakennuskantaa.

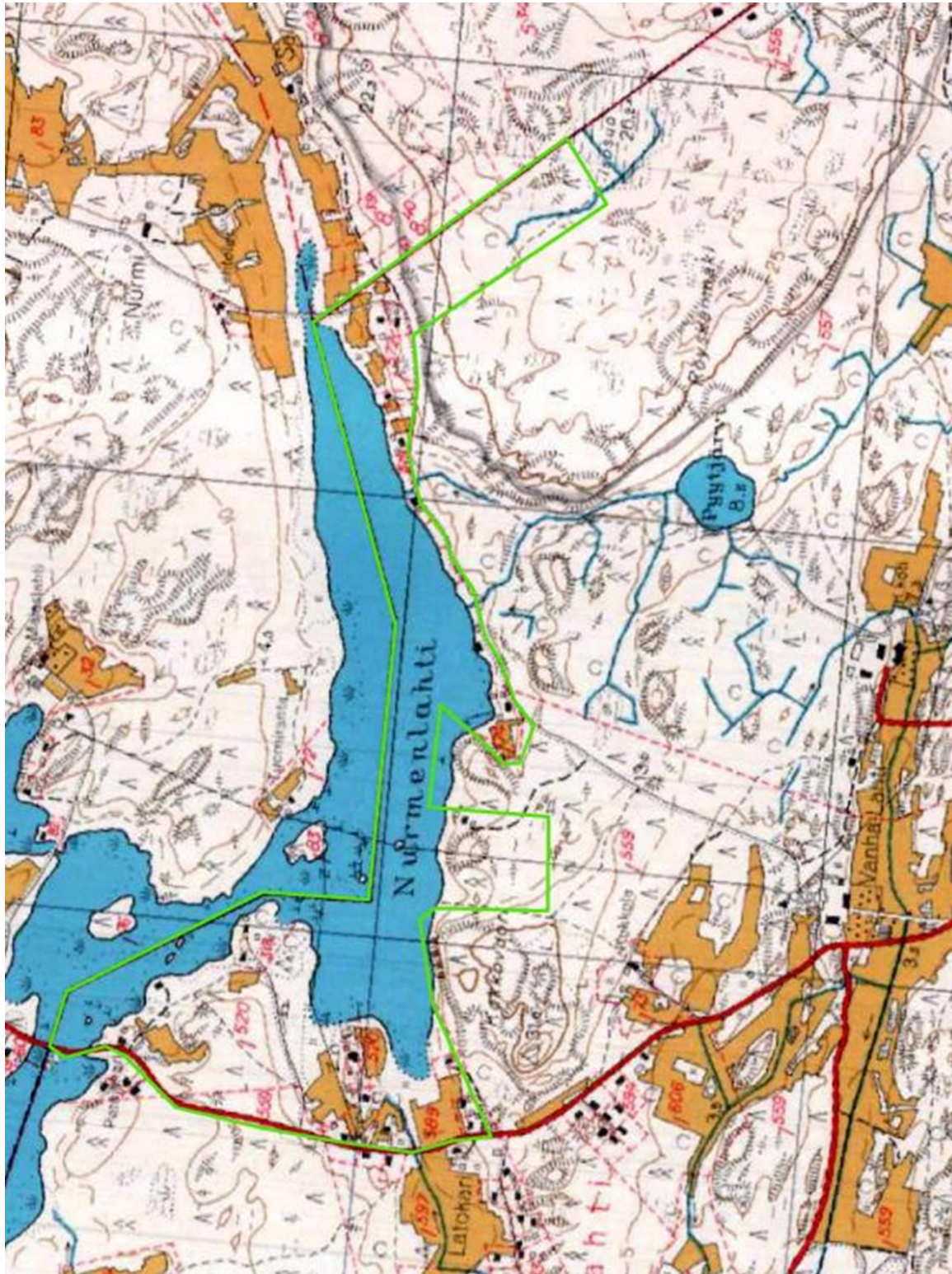
Lahden historiallinen kylätontti sijaitsi inventointialueen ulkopuolella nykyisen Vanhan-Lahden talon paikalla Haapasaarentien varressa jo 1500-luvulla. Vanha-Lahti on säilynyt tässä paikassa, mutta isojakokartan mukaan Uusi-Lahti sijaitsi hieman idempänä hieman nykyisen vanhainkodin kaakkoispuolella.

Talojen viljelyt sijaitsivat kapeana nauhana talojen itä- ja länsipuolella sekä hajallaan rannikon läheisyydessä.

Vuoden 1903 venäläisen topografikartan mukaan Uuden-Lahden rakennukset olivat siirtyneet hieman lännemmäksi. Vanhan-Lahden talosta etelään Haapasaarentien varrella oli joitakin rakennuksia nauhamaisesti tien molemmin puolin. Tämä alue kuuluu nykyään asemakaavoitettuun alueeseen. Vanha-Lahden tilasta pohjoiseen Haapasaarentien varrelle syntyi uutta asutusta jälleenrakennuskaudella sekä 1960-luvulla. Tilanne ei ole Nurmenlahden ympäristössä muuttunut paljoakaan. 1900-luvun puoliväliin mennessä myös rannikon alueen rakennuskanta kasvoi. Rannikolle sekä Nurmenlahden ympäristöön syntyi jonkin verran myös loma-asutusta.

Nurmenlahti 1900-luvun alun venäläisessä topografiikartassa sekä inventointialue. Alueella ei ollut tässä vaiheessa kuin joitakin rakennuksia. Itäosassa Nurmentien varrella erottuu nyk. Huvilinnan sekä Sinirannan torpat. Haapasarentien varrella on rannalla pohjoisesta etelään Petäjäkarin ja Kamarkarin torpat sekä tässä vaiheessa aivan uusi kansakoulurakennus.

Nurmenlahti 1960-luvun peruskartassa. Rakennuskanta on edelleen harvaa, mutta alueelle on alkanut syntyä enemmän asutusta sekä joitakin kesäasuntoja.

Alueen nykytila

Kokonaisuudessaan Lahden kylän alue on kokenut mittavia muutoksia 1900-luvun puolivälin jälkeen. Tämä johtuu kaupunkialueen kasvusta. Kylän eteläosa on jäänyt asemakaavoitetun alueen alle ja myös asemakaavan ulkopuolella oleva alue on Haapasaarentien varrella saanut kaupunkimaisia piirteitä.

Lahden kylän vanhat viljelyalueet ovat suurelta osin hävinneet. Vanhan kunnanrajan läheisyydessä rakennuskanta on kirjavaa ja koostuu pääasiassa uudemmasta rakennuskannasta.

Inventointialue Nurmenlahden ympäristössä on säilynyt enemmän maaseutumaisena. Alue kuului aikanaan Uusi-Lahden tilan maihin. Vanhinta säilynyttä rakennuskantaa edustavat kolme Uusi-Lahden entistä torppaa sekä Lahden kylän entinen kansakoulu, jonka toiminta loppui jo 1960-luvulla. Torpista Petäjäkarin sekä nykyisen Sinirannan vanhat päärakennukset ajoittuvat 1800-luvun loppupuolelle. Kolmanen torpan, Huvilinnan, päärakennus on ilmeisesti vuodelta 1918. Huvilinnan (entinen Rajakallio) historia ulottuu kuitenkin pidemmälle. Huvilinna ja Siniranta sijaitsevat Nurmentien varrella ja Petäjäkari puolestaan maisemallisesti erittäin näkyvällä paikalla Haapasaarentien varressa. Torppien vanhat eläinsoijat sekä muut ulkorakennukset ovat suurelta osin hävinneet. Historiallista torppariasutusta edustaa myös Kamarikarin tila. Kyseessä saattaa olla entinen kalastajatorppa. Vanhin rakennuskanta on kuitenkin hävinnyt. Tilalla vanhemmaa rakennuskantaa edustaa 1930–40-lukujen vaihteessa valmistunut asuinrakennus.

Nurmenlahden rakennushistoriallisesti merkittävintä rakennuskantaa edustavat Lahden hyvin säilynyt entinen kansakoulu sekä Haapasaarentien varressa sijaitseva Lahdenrannan 1930-luvun asuintilan pihapiiri. Kansakoulu, nykyiseltä nimeltään Opinahjo, on valmistunut mitä ilmeisimmin vuonna 1906.

Alueelle, varsinkin Nurmentien varteen, on valmistunut joitakin omakotitaloja 1960-luvulla, joista osa on kuitenkin nykyään asumattomia. Myös pienimuotoista vapaaajan asutusta sijoittuu Nurmentien varrelle.

Tielinjaukset ovat säilyneet alueella erittäin hyvin. Haapasaarentien linjaus on säilynyt pääosin viimeistään 1800-luvulta. Myös Nurmenlahden kiertävä Nurmentie on säilynyt aivan länsipäätä lukuun ottamatta erittäin hyvin. Nurmentie on edelleen päällystämätön.

Nurmenlahden ympäristön rakennuskanta on iältään kirjavaa ja varsinaisia ajallisia kokonaisuuksia ei ole havaittavissa. Aivan lähivuosikymmeninä toteutetut asuinrakennukset ovat kuitenkin harvassa. Yläkuvissa alueen rakennushistoriallisesti merkittävintä rakennuskantaa. Keskellä vasemmalla muutoksista huolimatta, maisemallisesti ja historiallisesti merkittävä Petäjäkarin torppa. Alhaalla vasemmalla vapaa-aikarakentamista edustava Rauman Työväenyhdistys Ry:n rakentama ja omistama sauna- ja kerhorakennus 1960-luvun lopulta. Toisessa alakuvassa sotien välistä rakennuskantaa edustava asuin-rakennus on kokenut melko mittavia muutoksia lähivuosina ja on ulkoasultaan uudisrakennusmainen.

Inventoidut kohteet

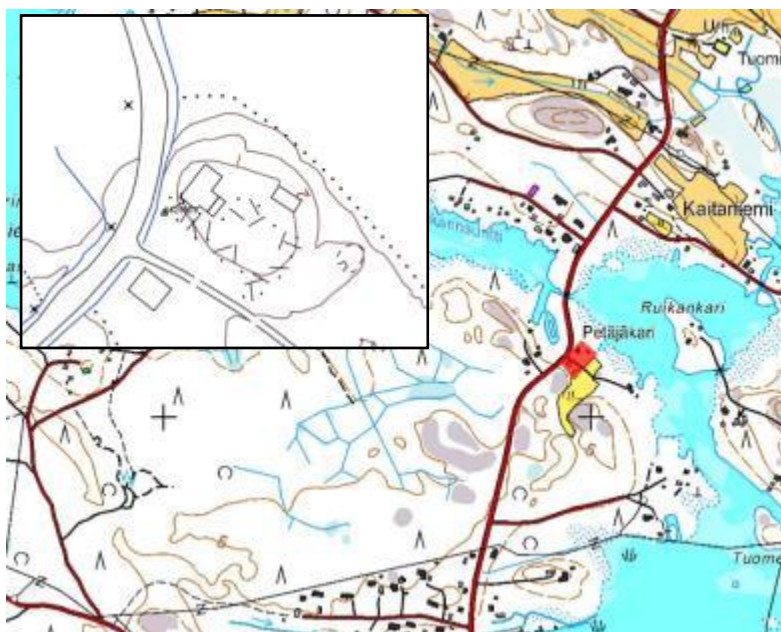
37. PETÄJÄKARI 684-401-1-834
Haapasaarentie 249, 26200 RAUMA

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Maisemallisesti erittäin näkyvällä paikalla Haapasaarentien varressa sijaitseva vanha 1800-luvun loppupuolelle ajoittuva torppa, joka edustaa Nurmenlahden ympäristössä iäkkäintä rakennuskantaa. Entisenä torppana Petäjäkari on myös historiallisesti merkittävä.

Päärakennus on kokenut melko runsaasti muutoksia varsinkin 1960-luvulla, mutta alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Rakennusta on myös laajennettu 1900-luvun alkupuolella. 1960-luvulla toteutetut muutokset laskevat hieman rakennushistoriallista arvoa ja siten myös kokonaisarvoa. 1930-luvulla valmistunut sementtitiilirunkoinen navettarakennus on säilynyt ulkoisesti lähes autenttisenä. Hirsirunkoinen lukkosalvoksella toteutettu vuoraamaton iäkäs saunarakennus on säilynyt pääosin hyvin.

Arvot: Rakennushistoriallinen, maisemallinen, historiallinen (elinkeinohistoriallinen)

37. KAMARKARI 684-401-1-318
Haapasaarentie 207a, 26200 RAUMA

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1930-luvun lopulle ajoittuva asuintontti Nurmenlahden rannalla. Paikalla on ollut aiemmin torppa-asutusta. Pihapiirissä sijaitsee kaksi asuinrakennusta, sauna sekä vaativammampia ja iältään kirjavia ulkorakennuksia. Vanhempi hirsirunkoinen asuinrakennus on valmistunut vuonna 1939. Ulkoisesti erittäin hyvin säilynyt rakennus ei ole enää asuinkäytössä, mutta siitä pidetään huolta. Rakennus edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä ratkaisua, mutta muistuttaa massaltaan enemmän jälleenrakennuskauden rakentamista. Nykyinen vuoraus on toteutettu sotien jälkeen. Ikkunat ovat alkuperäiset. Uudempi asuinrakennus on valmistunut vuosina 1954-58 ja säilynyt ulkoisesti myös erittäin hyvin. Rakennus edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä ratkaisua, jossa tilat sijoittuvat kolmeen kerrokseen. Rakennuksen ikkunat ovat uusitut alkuperäisen mallin mukaan. Rannassa sijaitsee mahdollisesti 1930-40-luvulla valmistunut saunarakennus, joka on säilynyt ulkoisesti lähes autenttisenä.

Vanhempi asuinrakennus on säilynyt ulkoisesti erittäin hyvin materiaaleiltaan ja yksityiskohdiltaan, kuten myös samanikäinen saunarakennus rannassa. Nämä kaksi rakennusta muodostavat oman ajallisen kokonaisuutensa tontin itäosaan. Myös uudempi asuinrakennus on säilynyt poikkeuksellisen hyvin. Vanhempi asuinrakennus edustaa Nurmenlahden ympäristön joitakin hyvin säilyneitä sotien välisenä aikana valmistuneita asuinrakennuksia. Pihapiiri ei sijaitse näkyvällä paikalla, mikä vaikuttaa kohteen maisemalliseen arvoon. Myös vanhasta torppa-asutuksesta ei ole säilynyt jälkiä.

Arvot: Rakennushistoriallinen.

38. OPINAHJO 684-401-1-212
Haapasaarentie 193, 26200 RAUMA

Luokka A: Suojeltava kohde.

1900-luvun alun entinen kansakoulutontti Nurmenlahden rannalla. Pihapiiriin kuuluu hirsirunkoinen vinkkelin mallinen koulurakennus, joka on säilynyt ulkoisesti erittäin hyvin. Rakennus on ollut jo vuosien ajan asuinkäytössä. Koulutoiminta on loppunut 1960-luvulla. Rakennus edustaa arkkitehtonisesti tyypillistä aikansa koulurakentamista, jossa on vielä jäänteitä uusrenessanssista. Muutokset on toteutettu alkuperäisilmettä kunnioittaen.

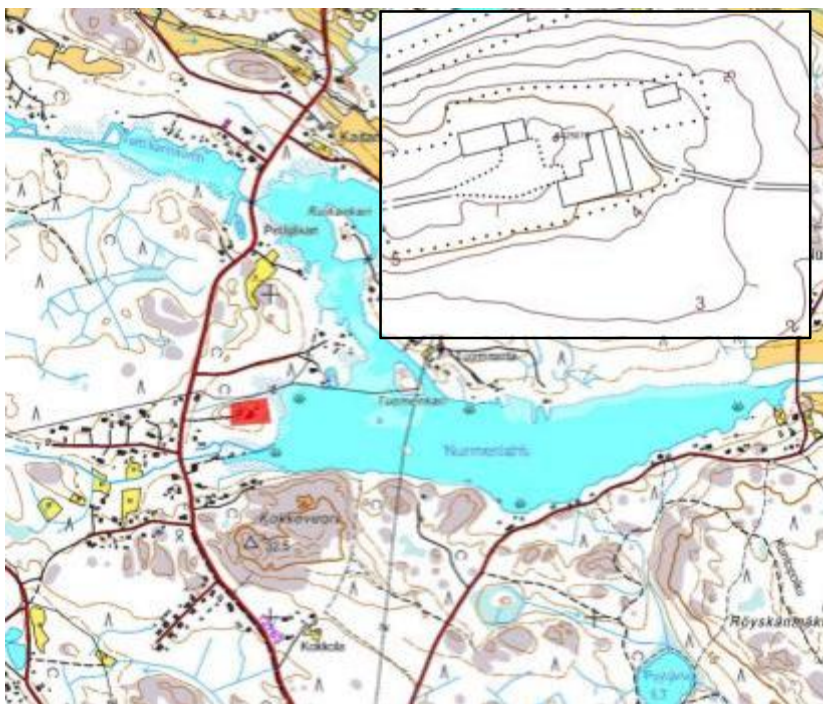
Pihapiiriin kuuluu myös pääosin hyvin säilynyt entinen käymälä-/varastorakennus. Rakennuksen toiseen pätyyn on valmistunut pulpettikattoinen melko kookas autokat. Rannan puolella sijaitsee 1900-luvun alkupuolelle ajoittuva saunarakennus, johon on toteutettu lähi-vuosien aikana melko mittavia muutoksia. Alkuperäinen rakennusajankohta on kuitenkin edelleen havaittavissa.

Entinen käymälä-/varastorakennus on säilynyt autokatosta lukuun ottamatta hyvin. Saunarakennuksessa toteutetut muutokset ovat ristiriidassa rakennuksen alkuperäisilmeen kanssa.

Rakennukset erottuvat melko kauas Nurmenlahden rantamaisemassa ja kohde on siten myös maisemallisesti merkittävä.

Arviointi koskee vanhaa koulurakennusta.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (sivistyshistoriallinen) ja maisemallinen.

39. LAHDENPOHJA 684-401-1-227

Haapasaarentie 185, 26200 RAUMA

Luokka A: Suojeltava kohde.

Erittäin hyvin säilynyt 1930-luvun asuintontti maisemallisesti erittäin merkittävällä paikalla Haapasaarentien varrella. Tontilla olevat rakennukset muodostavat ajallisesti erittäin yhtenäisen kokonaisuuden. Asuinrakennus on valmistunut mitä ilmeisimmin viimeistään 1930-luvulla. Rakennukset tyylipiirteet, ts. jäänteet klassismista, voisivat viitata myös 1920-lukuun. Rakennus on säilynyt ulkoisesti poikkeuksellisen hyvin niin tyyllisesti kuin materiaaleiltaan. Ainoastaan pieniä muutoksia on toteutettu 1900-luvun puolivälin paikkeilla. Pihapiiriin kuuluu lisäksi ulkoisesti erittäin hyvin säilyneet sauna sekä ulkorakennus, joka on käsittänyt alun perin mitä ilmeisimmin muun muassa eläinsuoja- ja varastotilaa. Pihapiirin toiminnalliset jäljet ovat säilyneet.

Kohde edustaa Nurmenlahden ympäristössä poikkeuksellisen hyvin säilynyttä iäkkäämpää kokonaisuutta.

Arviointi koskee pihapiiriä kokonaisuudessaan.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

40. VARJOMÄKI 684-401-1-301
Haapasaarentie 165, 26200 RAUMA

Erittäin hyvin säilynyt pienimuotoinen viimeistään sodan aikaan, mitä ilmeisimmin 1930-40-lukujen vaihteeseen ajoittuva asuintontti maisemallisesti merkittävällä paikalla Haapasaarentien varressa. Pihapiiriin kuuluu rungoltaan ja tyyllisesti hyvin säilynyt asuinrakennus, joka edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä pienimuotoisempaa rakentamista. Rakennuksessa on toteutettu 1900-luvun puolivälin paikkeilla joitakin muutoksia, kuten kuisti, mutta nämä muutokset eivät riko eheää koko-naisuutta. Pihapiirissä oleva liiterirakennus sekä saunarakennus ovat säilyneet ulkoisesti lähes autenttisina.

Vaikka kohde on erittäin hyvin säilynyt, edustaa se hieman vaatimattomampaa rakentamista, joka vaikuttaa myös kokonaisarvoon.

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

41. SINIRANTA 684-401-1-579
Nurmentie 158, 26200 RAUMA

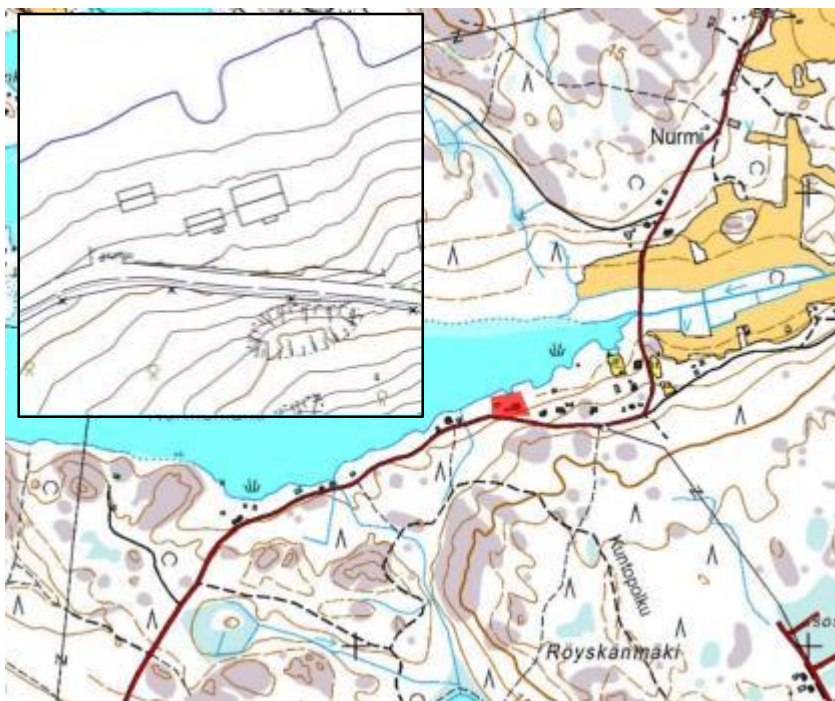
Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Maisemallisesti merkittävällä paikalla Nurmentien varressa Nurmenlahden rannalla sijaitseva vanha 1800-luvun loppupuolelle ajoittuva torppa, joka edustaa lähiympäristön vanhinta säilynyttä rakennuskantaa ja kertoo alueen torpparihistoriasta. Vanha torppa on säilynyt runkomalliltaan hyvin. Rakennuksessa on toteutettu melko mittavia muutoksia viimeistään sodan jälkeen, jolloin rakennusta on korotettu ja kadun puolelle on valmistunut kuisti. Myös ikkunat ovat uusitut. Mittavista muutoksista huolimatta rakennuksen alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen havaittavissa. Rakennuksen historiallinen arvo vanhana torppana vaikuttaa lisäksi kokonaisarviointiin.

Pihapiirissä muut iäkkäämmät rakennukset ovat hävinneet. 1950-luvulla valmistunut ulkorakennus sijaitsee näkyvällä paikalla ja on ulkoisesti säilynyt erittäin hyvin. Pihapiiriin kuuluu lisäksi 1970-80-lukujen vaihteessa valmistunut omakotitalo.

Arviointi koskee pihapiirin vanhempaa rakennuskantaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (elinkeinohistoriallinen) ja maisemallinen.

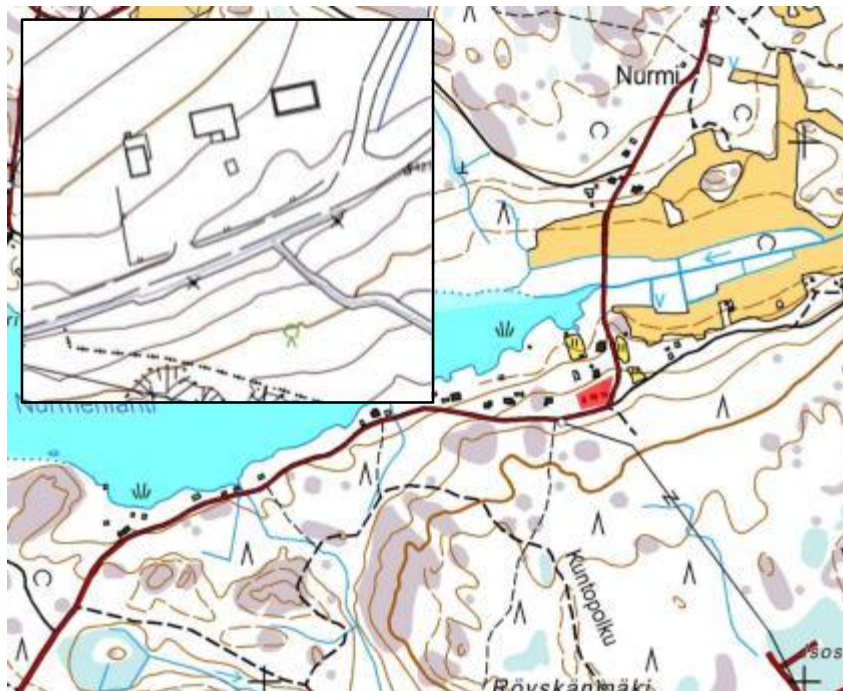

42. HUVILINNA 684-401-1-568
Nurmentie 188, 26200 RAUMA

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Huvilinna edustaa Nurmenlahden ympäristön iäkkäämpää rakennuskantaa ja on entisenä torppana myös elinkeinohistoriallisesti arvokas. Hyvin hoidettuun pihapiiriin, joka on nykyään huvilakäytössä, kuuluu ilmeisesti vuonna 1918 valmistunut hirsirunkoinen ja satulakattoinen päärakennus, joka on kokenut melko mittavia muutoksia 1900-luvun puolivälin paikkeilla. Rakennuksen korkea ikä on kuitenkin havaittavissa edelleen runkomallista, joka edustaa rakennusajankohtaan nähden vanhempaa ratkaisua paritupamallisine pohjineen. Tontilla on lisäksi ulkoisesti lähes autenttisenä säilynyt 1900-luvun puolivälin paikkeilla valmistunut saunarakennus sekä melko runsaasti pieniä ja melko vaatimattomia iältään kirjavia ulkorakennuksia. Vanhan torpan toiminnan jäljet ovat kuitenkin päärakennusta lukuun ottamatta hävinneet. Tämä yhdistettynä päärakennuksessa toteutettuihin muutoksiin vaikuttaa kokonaisarviointiin. Elinkeinohistoriallisen arvon lisäksi pihapiirillä ja sen rakennuksilla on maisemallista arvoa Nurmentien varressa.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (elinkeinohistoriallinen) ja maisemallinen.

C-kohteet sekä arvioinnin ulkopuolelle jääneet kohteet Sorkan, Haapasaaren, Taipalmaan sekä Uotilan alueilla

SORKKA:

HIRVIHOVI	684-409-2-124	Sohantie
KULMALA JA KULMALA II	684-409-8-22 ja -49	Tiilivuorentie 77
KULMIO	684-409-4-20	Sorkan maantie 396
KUUSISTO	684-409-8-13	Pahnontie 11
KYLÄNPÄÄ	684-409-7-142	Sorkan maantie 403
PUUTARHA	684-409-5-19	Sorkan maantie 381
RAJALA	684-409-1-16	Sorkan maantie 2
SORKAN PRAMIN AITTA	684-409-5-70	Puuluntie
TIEMATTI	684-409-8-55	Tiilivuorentie 129

HAAPASAARI:

NIEMELÄ	684-418-1-131	Sokertopantie 36
PUNATUPA	684-418-1-265	Sokertopantie 108
UUSITALO	684-418-1-259	Sokertopantie 112

UOTILA:

IMPIVAARA	684-414-31-113	Kolhantie 31
LEVOLA	684-414-31-174	Kolhantie 19
SANTALA	684-414-31-173	Kolhantie 23
VÄLIMAA	684-414-31-354	Kolhantie 12
VIERUMÄKI	684-414-31-125	Kolhantie 15

- Taipalmaassa sekä Nurmenlahden ympäristössä ei ole kohteita C-luokassa

Lähteet

AIKAISEMMAT INVENTOINNIT:

Heljala, Minna: Rauman maalaiskunnan rakennuskulttuuriselvitys 1986-88.

Joukio, Olli: Rauman yleiskaava-alueen kulttuuriympäristöselvitys. Satakunnan Museo. 2012.

PAINETUT LÄHTEET:

Papunen, Pentti: Rauman seudun historia. Osat I-III.

Uusi-Seppä, Niina (toim.): Satakunnan kulttuuriympäristöt eilen, tänään ja huomenna. Satakunnan Museo 2012.

DIGITAALISET LÄHTEET:

Kiinteistötietojärjestelmä, Maanmittauslaitos. www.ktj.fi

Museovirasto. Muinaisjäännösrekisteri. kulttuuriympäristö.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Museovirasto. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. www.rky.fi

VALOKUVAT:

Satakunnan Museon valokuvakokoelma

Kotiseutuyhdistys Muinan valokuvakokoelma sekä kuviin liittyvä historiatieto